

OPASKOIRAN JOULU 2025

KOIRATARINOITA VAMMAISKOIRATYÖN JA
SOKEIDEN LASTEN JÄRJESTÖJEN HYVÄKSI

Lemmy yksin ja Ompun kanssa, kuvat Merja Helander.

OPASKOIRAN JOULU 2025

OPASKOIRAN JOULU 2025

Koiratarinoita vammaiskoiratyön ja sokeiden lasten järjestöjen hyväksi

14. vuosikerta

Julkaisija: Opaskoiran Joulu ry

Vastaava toimittaja: Juha Herttuainen, juha.herttuainen1@gmail.com

Toimituksen osoite: Apinu iela 14, Carnikava, LV-2163 Latvia

Taitto/ulkoasu: Ali Kinnunen, kinnunen.ali@gmail.com

Ilmoitusmyynti: PrintMix Oy, www.printmix.fi

Kirjapaino: ADverts, www.adverts.lv

Opaskoiran Joulu -kirja julkaistaan myös Näkövammaisten liiton luetusohjelmassa sekä näköispainoksena Opaskoiran Joulu ry:n kotisivuilla.

Tilaukset: Juha Herttuainen, juha.herttuainen1@gmail.com, puh. 040 353 1979.

Kirjan hinta 18 euroa, (5 kirjaa tai enemmän 10 euroa/kpl), postikulut lisätään.

Kannessa BööBöö, Omppu ja Lemmy, kuva: Merja Helander

OPASKOIRAN JOULU RY

Puheenjohtaja: Erkki Virtanen, erkkijussi@gmail.com, puh. 045 612 9865

Sihteeri/toimisto: Juha Herttuainen, juha.herttuainen1@gmail.com

Kotisivut: www.opaskoiranjoulu.fi

Puhelin: +358 40 353 1979

Y-tunnus: 2561927-2

ISSN 2323-4024

8

12

16

20

26

32

SISÄLTÖ

- 7 Lukijalle**
Juha Herttuainen
- 8 Opaskoiratyö on hommista hienointa**
Marianne Tenhami
- 12 Ukko-Opas – uskollinen karkurini**
Tiina Ihalainen & Heli Intke
- 16 Puoli vuosisataa opaskoiran kanssa**
Heidi Viljanen
- 20 Opaskoiria pienestä pitäen**
Marianne Tenhami
- 26 Tassutaituri Janne Ruukonen**
Katarina Anhava
- 32 Kun suunnitelmiin tulee pieni muutos**
Janne Silas
- 40 Opaskoira – elämän valo vuosikymmenestä toiseen**
Emmi Manninen
- 44 Aikamatkalla näkövammaisena**
Emmi Manninen
- 50 Opaskoira – hyötykoira**
Juha Herttuainen
- 54 Sellaista sattuu ...**
Juha Herttuainen
- 58 Enkeleitä – onko heitä?**
Ari Suutarla (1972)
- 60 Terveysmatkalla Romaniassa**
Gerhard Niemi
- 62 Komentajan kyydillä jouluksi kotiin**
Viktor Sinivaara
- 64 Opaskoirien koulutusta Englannissa**
Juha Herttuainen (1978)
- 68 Koiran sosiaalinen kehitys kuuden viikon iästä alkaen**
Derek Freeman / Juha Herttuainen
- 72 Opaskoirien koulutusta Yhdysvalloissa**
Juha Herttuainen (1976)
- 78 Ottis-sarjakuva**
Sari Hyvönen

**TILITOIMISTO
TILIMER**

Laadukasta palvelua ja ketterää kumppanuutta.

Alhotie 14, 04430 Järvenpää
puh. 09-2797 280
asiakaspalvelu@mer-yhtiot.fi

www.mer-yhtiot.fi

 BILIA

www.bilia.fi

Hei kaveri! Kävikö pahasti?

**ELÄINKLINIKKA
HAKAMETSÄ**

Pirkanmaan laajimmat
erikoiseläinlääkäripalvelut

Ortopet

Eläinlääkäri

Kartanontie 17, 37800 Akaa
puh. 050 309 9733 | www.ortopet.fi

**Tunturi-Lapin
Vesi Oy**

Vesihuoltoa Tunturi-Lapissa vuodesta 1988

Martinpisto 1, 95970 Äkäslompolo
Puh. 0400 315 761
www.tunturilapinvesi.fi

**Englantilaistyyppinen pubi Jyväskylän
ydinkeskustassa Kauppakadun alapäässä**

Kauppakatu 41, 40100 Jyväskylä
Puh. 050 559 9991 | www.harrys.fi

Avoinna: SU-MA 11-01 | TI-TO 11-01 | PE-LA 11.00-04.

Pispalan Valtatie 23, 33250 Tampere
Puh. 050 452 3465
www.pispalanpulteri.fi

Aukioloajat:
ma-to 11-23 | pe 11-23 | la 12-23 | su 12-20

LUKIJALLE

Vuosi on taas vierähtänyt ja aika kulkee kuin siivillä. Vanha ei tahdo enää pysyä kyydissä, kun maailmalla tapahtuu niin paljon. Olenkin päättänyt keskittyä nuuskimaan omia nurkia – tekemistä on siinäkin. Liikkeelle lähtö on vaikeaa, kun avaimet ovat aina hukassa. Lopultahan ne löytyvät omasta taskusta.

Kuluneen vuoden aikana olen tehnyt runsaasti kirjoitushommia. Sotasokeiden aika on ohi ja heidän koiratarinansa täytyy saada talteen, sillä se on ollut urauurtavaa palveluskoiratyötä. Oikeastaan koko työnsäoloajan olen lisätöinä kerännyt kirjallista ja haastattelutietoa sota- ja siviilisokeiden opaskoirien käytöstä. Mahtavinta on ollut, kun työnantajani suostumuksella pääsin haastattelemaan yli neljäkymmentä sotasokeata, joilla oli tai oli ollut opaskoira. Tulipa reissulla poikettua jututtamassa ns. siviilisokeitakin, silloin kun se oli mahdollista.

Merkitsin haastattelujen tulokset muistiin ja kirjoitin niistä ja muistakin hyötykoiriin liittyvistä asioista Opaskoirat -nimisen kirjan, joka julkaistiin vuonna 1998. Otin kirjan hiljattain esille, ja totesin sen vähän puutteelliseksi. Siitä seurasi, että sahasin kirjan selkäosan pois, ja näin sain skannattavaksi sivut irttonaisena muokattavaksi uusintapainoksena.

Opas- ja muuta palvelukoiratietoa julkaisemme lisäksi kädessäsi olevassa Opaskoiran Joulu -kirjassa. Hiljattain sain kootuksi myös Opaskoirayhdistyksen julkaisemasta Sokean Opas (nykyään Opaskoira) -kirjasta kaikki 'koiramaiset' jutut kansien väliin.

Juha Herttuainen

Opaskoiran Joulu ry yhdistyksenä vetää viimeisiään ja sen julkaisutoiminta loppuu ensi vuoden vaihteessa. Katsoimme, että toimintamme on yhdistyksen kautta liian byrokraattista ja muutenkin hankalaa. Julkaisutoiminta ei kuitenkaan lopu, vaan jatkuu kuten ennenkin. Teemme Opaskoiran Joulu -kirjaa, ylläpidämme kotisivuja ja uutuuksena alamme julkaista juttuarkistoa. Opaskoira- ja muita hyötykoira-aiheisia kirjoja on kertynyt hyllyyni jo yli puoli metriä. Kaikki tai suurin niistä osa on luettavissa netti- ja näköispainoksina kotisivuillamme ja vapaa-kappalekirjastoissa.

Opaskoiran Joulu toivottaa lukijoille ja muille yhteistyötahoilleen oikein Hyvää Joulua!

Erkki Virtanen, puheenjohtaja
Juha Herttuainen, varapuheenjohtaja

OPASKOIRATYÖ ON KOIRAHOMMISTA HIENOINTA

*Teksti: Marianne Tenhami
Kuvat: Juha Herttuaisen arkisto*

Vesa Väkeväinen (64) on työskennellyt Näkövammaisten liiton Opaskoirakoululla 41 vuotta. Tänä aikana opaskoirien koulutus, yhteiskunta ja opaskoirakoiden elinympäristö ovat muuttuneet, mutta opaskoiran perustehtävä on pysynyt entisellään.

- Kun näkee, miten sanatonta ja saumatonta opaskoirakon yhteistyö parhaimmillaan on, ihmettelen edelleen, miten se on mahdollista, Vesa ihastelee.

Opaskoirasta tulee olla hyötyä käyttäjälleen

Vesan ollessa suorittamassa varusmiespalvelusta Niinisalon sotakoirayksikössä Opaskoirakoulun silloinen johtaja Jarmo Huhkio kyseli armeijaporukasta mahdollisia kiinnostuneita opaskoirankouluttajaoppiiin. Vesa oli asiasta kiinnostunut, mutta halusi palata vielä kotikonnuilleen Kiteelle. Neljän vuoden kuluttua Jarmo Huhkio soitti hänelle ja kysyi, vieläkö hän olisi kiinnostunut työstä opaskoirankouluttajana.

- Kolmen minuutin harkinnan jälkeen sa-

Anneli Salminen ja hänen uusi opaskoiransa, kiharakarvainen noutaja sekä kouluttaja Vesa.

Vesa suorittamassa maaseutukoulutusta Itä-Hakkilassa.

noin kyllä, hän naurahtaa. Ennen Opaskoirakoululle tuloa hän otti selvää opaskoirasta. Apuna siinä oli hänen enonsa vaimo Arja Makkonen. Makkoset olivat kasvattaneet opaspentuja Opaskoirakoululle, muun muassa ensimmäisen Vesan kouluttaman opaskoiran Jaden. Arjan kautta Vesalle tuli myös rottweiler Oili, joka ei ollut läpäissyt Opaskoirakoulun testejä ja josta tuli Vesan ja tämän perheen oma koira.

Vesa kokee olevansa onnekas saatuaan koulutusoppia todelliselta opaskoirakouluttajakonkarilta Lasse Haaralta.

- Lassen opit ovat kantaneet koko tämän matkan ajan. Hän opetti minulle, että tässä hommassa ei olla tekemisissä vain koirien kanssa. Mukana on myös näkövammaisen ihminen. Lasse sanoi: "Pitää muistaa, että sokeus on niin iso riesa, ettei siihen huonoa koiraa tarvita lisäksi." Kattavana ajatuksena on ollut, että opaskoirasta tulee olla käyttäjälleen aina hyötyä, Vesa toteaa. Muita tärkeitä opettajia ja työkavereita Vesalle olivat Juha Herttuainen, Hannu Qvist, Kirsi Vass ja

Pekka Korri.

Tuohon aikaan opaskoirankäyttäjänä oli vielä paljon sotasokeita.

- Sotasokeilta kuulemani tarinat, kotikäynnit ja treenilenkit heidän kanssaan ovat jääneet parhaiten mieleen, Vesa sanoo. Hän muistelee myös yhteistyökurssia, jotka pidettiin silloisessa Loma- ja kurssikeskus Onnelassa.

- Kurssit olivat isoja, kymmenestä kahtentoista koirakkoa. Siellä juttu lensi. Tämän päivän mittapuun mukaan se ei ehkä ollut ihan painokelpoista, hän nauraa. Opaskoirien koulutus on muuttunut täysin.

- Ennen koulutettiin kurilla, nykyään positiivisella vahvistamisella ja koiramyönteisyydellä, mikä on oikein hyvä asia. Kunpa 1980-luvullakin olisi toimittu samoin, hän kiteyttää.

Mäkkylästä Vantaalle

Vesan työuran aikana Näkövammaisten liiton Opaskoirakoululla on tapahtunut paljon muutoksia. Hänen aloittaessaan työnsä vuonna 1984 Opaskoirakoulu sijaitsi Mäkkylässä.

- Koulu sijaitsi mukavalla paikalla pienen metsikön helmassa. Treenausympäristö oli mainio: jalkakäytäviä ja maaseutuympeistöä sekä Mäkkylän seisake Vanhan Turuntien toisella puolella. Sieltä pääsi näppärästi junalla treenaamaan koiria, hän kuvailee. Tontti oli kuitenkin pieni ja tarvittiin isompia tiloja. Niinpä Opaskoirakoulu muutti vuonna 1986 Vantaan Itä-Hakkilaan, missä se sijaitsee edelleen. Mäkkylässä meininki oli hyvin yhteisöllistä, koska henkilökunta asui kolmikerroksisen talon yläkerrassa. Kaikki tekivät kaikkea: joku lämmitti saunan, toinen teki lumityöt. Yhteisöllisyys jatkui Vantaalla, koska henkilökunta asui tuolloin koulun yhteydessä olevissa rivitaloasunnoissa. Asunnot hävisivät seuraavan muutoksen myötä Opaskoirakoulun saadessa uudet tilat vuonna 2021.

Uusissa tiloissa on erotettu eri toiminnot toisistaan, mikä vähentää läpikulkuliikennettä, tautiriskiä ja tarhan levottomuutta. Tilat ovat eläinten hyvinvointilain mukaisia

ja täyttävät erityisrakentamisen vaatimukset. Myös Palvelu- ja toimintakeskus lirikseen tuli vuonna 2022 oma opaskoiratila, missä pidetään muun muassa pentukouluja ja yhteistyökurssien luentoja.

Positiivisia muutoksia

Opaskoirankouluttajana Vesa työskenteli 16 vuoden ajan kouluttaen melkein 80 koiraa. Vähitellen hän siirtyi töihin Opaskoirakoulun kenneliin. Kennelpäällikkönä hän työskenteli parikymmentä vuotta, mitä hän kuvaa Opaskoirakoulun kasvun ajaksi.

- Tärkeimpiä tältä ajalta ovat vuonna 2003 perustetut Opvet-eläinklinikka ja koirien spermapankki. Tämä oli iso askel koko opaskoiratoiminnalle. On hienoa, että meillä on oma klinikka, jossa voimme hoitaa koiria ennaltaehkäisevästi ja koirien terveyttä ylläpitäen, Vesa toteaa. Ennen oman eläinklinikan perustamista Opaskoirakoululla tehtiin yhteistyötä Eläinlääkäriasema Mevetin Pelle Axelssonin kanssa.

- Pelleltä opin, että on eri asia arvioida kotikoiran terveyttä kuin työtään tekevän opaskoiran terveyttä. Opaskoiralla arvioinnin pitää olla jatkuvaa koiran terveyden ja työkykyisyyden sekä opaskoirankäyttäjän turvallisuuden vuoksi. Tämä oppi on siirtynyt kaikille klinikallamme työskennelleille ja työskenteleville eläinlääkäreille, Vesa sanoo. Hän on tyytyväinen viimeisten vuosien aikana tapahtuneeseen positiiviseen muu-

tokseen: nyt opaskoiria arvioidaan kokonaisuutena ja opaskoirankäyttäjiä ohjeistetaan oppaidensa hyvinvoinnin ylläpitämiseen. Fysioterapeutin tulosta mukaan Opaskoirakoulun henkilökuntaan hän on iloinen.

- Hieno muutos eläinlääkinnässä on myös, että koirille on tullut omat kivunlievityslääkkeet. 1980-luvulla koirille annettiin ihmisten kipulääkkeitä, joilla oli paljon haitallisia sivuvaikutuksia, hän muistelee. Samaan hengvetoon hän kiittelee Opaskoirakoulun eläinlääkäreitä.

- He eivät ole tietojaan säästelleet. Eläinlääketieteessä maailma muuttuu hurjaa vauhtia, ja eläinlääkärimme ovat auttaneet muuta henkilökuntaamme pysymään ajan tasalla.

Teemme työtä yhdessä

Vuonna 2019 Vesalle esitettiin Näkövammaisten liiton johdon taholta kysymys, olisiko hän kiinnostunut Opaskoirakoulun kennelpäällikkönä toimimisesta. Harkittuaan asiaa hän suostui.

- Tässä työssä korostuvat talous ja hallinnolliset asiat. Kennelpäällikkönä minulle tuli niistä jonkun verran kokemusta, mutta on tämä ollut minulle ihan uusi maailma, hän pohtii. Hetken hän on joutunut sulattelemaan sitä, että työkavereista on tullut alaisia.

- Tästä huolimatta olemme täällä Opaskoirakoululla tiimi ja teemme työtämme yhdessä. Tehtäväni on luoda mahdollisuuksia ja kehittää työtämme sekä toimia porukan tukena, hän kuvailee. Aikaisempi kokemus opaskoirankouluttajana ja kennelpäällikkönä auttavat päällikkönä toimimisessa, mikä ansiosta Vesa tuntee opaskoiratoiminnan ruohonjuuritasolta lähtien.

Vesan mukaan opaskoiran perustehtävä ei ole muuttunut. Opaskoiran ja sen käyttäjän välinen yhteistyö käyttäjän tarpeet huomioiden on edelleen keskiössä. Sen sijaan yhteiskunta ja opaskoirakoiden elinympäristö ovat muuttuneet.

- Vain maaseudulla opastavia opaskoiria ei enää paljon ole, koska opaskoirankäyttäjät asuvat kaupunkimaisessa ympäristössä. Se

Vesa Väkeväinen, kuva Marika Mäkinen / Airut.

tuo opaskoirille enemmän vaatimuksia, hän havainnollistaa.

Vielä 1980-luvun puolessavälissä lähes puolet opaskoirista oli saksanpaimenkoiria. Nyt suurin osa niistä on labradorinnoutajia.

- Saksanpaimenkoira parhaimmillaan on todella hyvä opaskoira, mutta labradorinnoutaja sopii hyvän sopeutumiskykynsä vuoksi useammalle käyttäjälle, Vesa toteaa.

Ennen opaskoiraoppilaat viettivät tarhal-la koko koulutusajan, nykyään ne pääsevät viikonloppulomille hoitoperheisiinsä. - Pentuohjelmamme on rakennettu vastaamaan tämän päivän tarpeita. Hoitoperheille annetaan heidän tarvitsemaansa tukea muun muassa viikoittain pidettävissä pentukouluissa. Hoitoperheiden tekemä työ on ää-

rimmäisen arvokasta, Vesa kiittelee.

Yhteistyökurssit ovat siirtyneet silloisesta Loma- ja kurssikeskus Onnelasta Palvelu- ja toimintakeskus Iirikseen. Suurin osa opaskoirista luovutetaan käyttäjilleen kotipaikkakoulutuksena.

Tulevaisuus näyttää hyvältä. Opaskoirien ohella Näkövammaisten liiton Opaskoira-koululla on vuodesta 2018 lähtien koulutettu kuusi avustajakoira Invalidiliitolle ja edelleen Opaskoira-koulu on yksi avustajakoirien palveluntuottajista. Vesa iloitsee siitä, että myös nuoret ihmiset vanhempien ohella hakevat opaskoiria liikkumisen apuvälineiksi haluten itsenäisyyttä ja liikkumisen vapautta. Se luo jatkuvuutta opaskoira-toiminnalle.

OKKO-OPAS – USKOLLINEN KARKURINI

*Teksti: Tiina Ihalainen & Heli Intke
Kuvat: Heli Intke*

Minulla on nyt neljäs opaskoira, utelias uros nimeltä Okko. Jokainen koira ennen häntä on ollut tärkeä osa elämääni ja jokainen on kulkenut kanssani eri vaiheissa – uskollisina oppaina ja ystävinä.

Sain ensimmäisen opaskoirani Kiivin, kun asuin vielä kotipaikallani Joroissa. Se oli rauhallinen ja luotettava, eikä se koskaan lähtenyt pihasta mihinkään. Koira tiesi paikkansa ja pysyi lähellä. Kun muutin mieheni kanssa Huutokoskelle, Kiivi sopeutui uuteen kotiin kuin olisi ollut siellä aina.

Seuraavan koirani Faron kanssa muutin nykyiseen kotiini. Faro lähestyi tuolloin jo eläkeikää. Se oppi nopeasti pihan ja ympäristön eikä enää jaksanut lähteä omaa kotipihaa kauemmaksi.

Kolmas koirani Foxy sai viettää koko elämänsä tässä nykyisessä kodissamme. Kaikki nämä koirat olivat luotettavia – ne saattoi päästää pihalle asioilleen ilman huolta, koska ne tiesivät oman pihapiirinsä rajat ja pysyivät niiden sisällä.

Tiina ja Foxy, alla Foxin pennut.

*Tiina ja hänen miehensä Kimmo, jolla taluttimessa
Foxi, Tiinalla oleva labradori on ohikulkumatkalla.*

Tiina ja Foxi ja jutun kirjoittaja Heli Intke menossa veneellä luontorekelle Kerimäen Hytermän luontomuseoon.

Mutta sitten tuli Okko

Okko on utelias ja vilkas poika. Hän rakastaa tutkia hajuja ja ympäristöä eikä aina malta pysyä pihassa. Mökillä joudun pitämään häntä kiinni tai seuraamaan tarkasti, missä hän kulkee. Okolla on kaulapanta, jossa kilisee kello – sen ääni kertoo, missä hän liikkuu. Pannassa roikkuu myös laatta, jossa on puhelinnumeroni, ihan varmuuden vuoksi.

Okko kyllä pysyy pihassa – kunhan hänelle antaa huomiota. Jos esimerkiksi puhun puhelimesta tai teen pihatöitä, hän saattaa lähteä omille teilleen. Erityisesti syksyisin tämä taipumus korostuu. Silloin poika tuntuu saavan päähänsä, että maailma odottaa häntä.

Eräänä päivänä olin pihalla naapurin Ritvan kanssa. Olimme tekemässä pihatöitä, kun huomasin, ettei Okko ollutkaan enää luonamme. Kutsuin häntä, mutta poika oli jo lähtenyt omille teilleen. Ritva näki, kuinka Okko vilkaisi olkansa yli ja kiihdytti vauhtia – suuntana kirkonkylä. Ihan kuin hän olisi ajatellut: "Ähäkutti, pääsinpä teiltä livistämään!"

Kerran Okko katosi niin, että jouduin etsimään häntä ihan tosissaan. Aluksi soitin Ritvalle, sitten hirvimiesten johtajalle sekä toisille naapurille, joilla on koiria. Kukaan ei ollut koiraani nähnyt, eikä kukaan tiennyt missä Okko voisi olla.

Aikaa kului ja ilta alkoi hämärtää. Lopulta soitin löytöeläintoimistoon. Virkailija kertoi, että oli juuri saanut haltuunsa mustan labradorinnoutajauroksen. Sattumalta paikalla oli myös eläinlääkäri, joka kertoi, että Okko oli harhaillut tien varressa, noin kolmen kilometrin päässä meille tutusta risteyksestä. Poika oli ollut peloissaan, koska seutu oli hänelle täysin vieras, eikä hän osannut lähteä etsimään tietä kotiin.

Loppu hyvin kaikki hyvin ja onneksi sain karkurini kotiin. Vaikka Okko on utelias ja välillä omapäinen, on hän minulle tärkeä perheenjäsen. Jokainen opaskoira on ollut osa elämäni, ja Okko jatkaa tätä ketjua omalla tavallaan – uskollisena, uteliaana ja rakastettavana ystävänä.

Tiinan luona kylässä labradori Anneke, joka myöhemmin kouluttiin Latviaan.

PUOLI VUOSISATAA OPASKOIRAN KANSSA

*Teksti: Heidi Viljanen
Kuva: Viitasten arkisto*

"Jos elonpäiviä riittää, niin ensi vuonna tulee 50 vuotta täyteen yhteistä elämää opaskoirien kanssa." Näin totesi Viitasen Aimo kävellessämme syksyisenä sunnuntaina lenkillämme Kankaanpäässä.

Tuttuun tapaani kyselin Aimolta kaikenlaista, ja tulipa siinä juteltua myös Aimon monista opaskoirakokemuksista vuosikymmenten saatossa. Puoli vuosisataa opaskoiran käyttäjänä on pitkä aika. Aimon lisäksi yhtä pitkää opaskoirakokemusta ei liene kovin monella Suomessa.

Kokemus koirien kanssa näkyy ja kuuluu kaikessa

Jokaisen opaskoirankäyttäjän taustalla on omanlaisensa tarina, niin myös Aimolla. Miksi juuri hänestä tuli opaskoirankäyttäjä? Vastauksen saamiseksi on syytä mennä 75 vuotta ajassa taaksepäin. Sen verran on tämän jutun päähenkilöllä elettyjä vuosia takana.

Tuohon aikaan oli eletty jo hyvän matkaa sotien jälkeistä aikaa. Aimon isä oli palannut rintamalta, ja elämä oli asettunut lapsuudenperheessä aloilleen. Aimo syntyi vuonna

1950 Petkeleen kylässä Siikaisissa yhdeksänlapsisen perheen toiseksi nuorimmaiseksi lapseksi. Tuohon aikaan suuret perheet eivät olleet poikkeus, kuten tiedämme. Aimo kertoo lapsuudenperheensä elelleen rintamamiestilalla maata viljellen. Elämä oli tiukkaa, mutta kaikkea oli silti riittävästi.

"Karamellitauti" iski äkisti

Aimo oli kolmevuotias, kun hänen elämänsä muuttui pysyvästi. Kesken rukiinleikkuun Aimoon iski "karamellitauti", joksi Aimo ykköstyypin diabetesta kutsuu edelleen. Siihen aikaan diabeteksen hoito oli alkeellista nykypäivän hoitoon verrattuna. Hoitokeino oli kuitenkin olemassa: pitkävaikutteinen insuliini pistettiin kerran päivässä.

Viheliään sairauden kanssa oli vain opittava elämään, koska vaihtoehtoja ei ollut. - Syksyisin meinasivat verensokerit nousta aina korkeiksi, kun tuli popsittua niin paljon omenoita ja marjoja, Aimo naurahtaa. Lapsuuttaan muistellessaan Aimo kertoo olevansa edelleen erityisen kiitollinen äidilleen, koska tämä oli varsin tarkka Aimon ruokavalion suhteen. Köyhä koti oli jopa eduksi, kun ei ollut muuta kuin perusruokaa tarjolla. Paljon syötiin leipää ja perunaa. Murrosikänsä Aimo muistelee sairautensa kannalta aikana, jolloin oikein millään ei ollut väliä. Diabeteksen hoito oli siihen aikaan vähän mitä sattui.

Aimon nuoruudessa kaikilla ei ollut mah-

Seija ja Aimo oppaidensa Didin ja Argon kanssa, takana jutun kirjoittaja Heidi Viljanen.

dollisuutta opiskella, vaikka haluja ja päättä olisi ollut. Siispä kansalaiskoulun jälkeen 15-vuotias Aimoikin suuntasi työelämään, tarkalleen ottaen kenkätehtaaseen. Tuohon aikaan kenkätehtaita oli Pohjois-Satakunnassa Aimon synnyinseuduilla paljon, ja kenkäteollisuus oli merkittävä työllistäjä koko alueella. Nykyään maailma näyttää siltäkin osin varsin erilaiselta.

Kenkätehtaassa Aimo ehti työskennellä vuosia, kunnes elämän suunta kääntyi pysyvästi. Vuosi 1972 oli Aimon elämässä monella tapaa käännteentekevä vuosi. Näkökyky alkoi heikentyä nopeasti. Saman vuoden syksyllä syntyi tytär, ja 13.9.1972 Aimo joutui sairaalaan. Siellä vierähti aikaa kaksi kuukautta. Jouluna Aimo oli menettänyt jo täysin näkökykynsä. Se oli shokki, kuten arvata saattaa. Aimon oli tarkoitus mennä sopeutumisvalmennukseen ja ammatinvalinnan ohjaukartoitukseen Poriin. - Minä peruin ne kaikki, Aimo toteaa. Elämänhalu oli koetuksella, eikä henkisesti ollut vielä otollinen aika kurssille. Kurssin aika kuitenkin tuli kahden vuoden kuluttua, jolloin Aimo otti itse yhteyttä Tampereelle kuntoutussihteriin. "Voisin vuoden vaihteen jälkeen mennä sopeutumisvalmennukseen", oli Aimo todennut. Niin vain asiat järjestyivät nopeasti, ja kahden kuukauden sopeutumisvalmennus Siuntion Tyyskylässä alkoi jo 6.12., itsenäisyyspäivänä.

Opaskoirahaave siivitti opiskelua

Ajatus omasta opaskoirasta syntyi jo varhain. Kankaanpäässä Aimo tutustui pappina työskennelleeseen Ari Suutarlaan, jolla oli käytössään opaskoira. Tutustuttuaan Arin koiraan, Aimo päätti, että jos vain mahdollista, niin hänkin haluaisi saada oman opaskoiran. Tuolloin opaskoirat menivät sotasoi-

keille ja työssäkäyville.

Aimo päätyi opiskelemaan Espooseen näkövammaisten ammattikouluun. Tieto siitä, että työssäkäyvänä olisi paremmat mahdollisuudet saada opaskoira, lisäsi motivaatiota opintoihin. Voisikin sanoa, että sokeutumisen jälkeen kadoksissa ollut elämänhalu palautui merkittävästi juuri siksi, että tavoite saada opaskoira motivoi sinnikkäästi yrittämään eteenpäin. Aimo valmistui vuonna 1976 hierojaksi. Hakemus ensimmäisestä opaskoirasta oli laitettu vireille jo opintojen aikana. Valmistumisen jälkeen oli aika kartoittaa työmahdollisuuksia. - Kyselin Kankaanpään liikuntakeskukselta työtiloja, ja silloinen urheilusihteri innostui asiasta, Aimo muistelee. Työpiste löytyi, ja Aimo sai myös ensimmäisen opaskoiransa Tikun syksyllä 1976. Asiat loksahdellivat pala kerrallaan paikoilleen. Liikuntakeskuksella Aimo työskentelikin aina vuoteen 2015 asti, jolloin hän jäi eläkkeelle. Pitkän hierojauransa aikana Aimo on saanut tutustua laajasti kankaanpääläisiin. Kaikki siellä tuntevat Aimon. Opaskoiriensa tuella Aimo pystyi tekemään pitkän työuran hierojan ammatissaan.

Kun kyselin Aimolta, onko hänellä jotain mukavaa muistoa Tikusta, tulee vastaus välittömästi. Tiku oli ensimmäisiä Juha Herttuaisen kouluttamia opaskoiria. Aimo muisteleeikin erästä tapausta Järvenpäässä: Aimo oli kulkemassa Juhan ja Tikun kanssa, kun pysäköityjen autojen takaa yksi auto oli meinannut törmätä Aimoa ja koiraan. Juha oli kajauttanut nyrkillä törmäämässä olleen auton kattoon ja näin törmäykseltä vältyttiin. Toinen tapaus tulee sekin mieleen nopeasti. - Olimme Juhan pakettiautolla liikenteessä, ja penkin alla oli kuuden koiran ruuat jemmassa. Tiku oli onnistunut änkeämään itsensä penkin alle ja oli pistellyt kaikki ruuat parempiin suihin. Koira ollut oikein moksiskaan, Aimo nauraa.

Yhteinen opaskoira vaimon kanssa

Vuonna 1986 Aimon vaimo Seija muutti Savosta Kankaanpäähän. Toisiinsa pariskunta tutustui vuotta aikaisemmin vyöhyketerapiakurssilla "Nakissa", eli näkövammaisten

ammattikoulussa. Kurssi ei kestänyt kuin muutaman päivän, mutta sieltä löytyi elämänkumppani, jonka kanssa Kankaanpäässä Aimo edelleen asuu, kahden opaskoiran vahvistuksella.

Seijan muuttaessa Kankaanpäähän Tiku oli jo eläkeläinen. Koska Seijalla oli näkökykyä vielä jäljellä, oli luontevaa, että Seija otti hoitovastuun Tikusta. Aimoille tuli uusi opaskoira Aidi, musta labradorinnoutaja. Vähitellen Seijakin halusi kokeilla opaskoiran käyttämistä. Alati heikentynyt näkö lisäsi tuota kiinnostusta. Aimo tarvitsi luonnollisesti opaskoiraa kulkiessaan päivätyössä hieromassa, mutta Seijakin käytti Aidia jonkin verran. Hän myös suoritti Opaskoirayhdistyksen tapahtumassa Kuopion Kurkimäessä opaskoirakortin. Aidi olikin hiljalleen Aimon ja Seijan yhteiskäytössä, kunnes tuli koiran eläköitymisen aika. Seija otti hoitovastuun eläkeläisestä.

Aimo sai kolmannen opaskoiransa Sonjan vuoden 1997 keväällä. Sonja oli jo täysin sekä Aimon että Seijan käytössä. Sonjan työura jäi kuitenkin lihasten surkastumissairauden vuoksi hieman vajaaksi. Tuttuun tapaan Seija huolehti myös Sonjasta sen eläkepäivien ajan. Vuonna 2007 perheeseen tuli Aimon oppaaksi ensimmäinen vaalea labradorinnoutaja Felisia. Samana vuonna Felisia astutettiin, ja pennut syntyivät seuraavan vuoden puolella. Felisian äitiysloman päätyttyä koira palasi kotiin. Samoihin aikoihin Aimon ja Seijan piti luopua Sonja-koirasta, jonka sairaus oli edennyt jo pitkälle.

Seijan ajatus omasta opaskoirasta kasvoi vähitellen. Samaan aikaan kasvoivat myös Felisian pennut. Erään kerran Herttuaisen Juhan matkassa Porissa oli mukana yksi Felisian pennuista, Juice. Seijan koirakuumeelle ei ollut enää mitään tehtävistä ja niin lähti Opaskoirakoululle toive oman oppaan saamisesta. Ensisijaisena toiveena oli, että tuleva opas olisi nimenomaan Juice-koira. Toive myös toteutui. Juice ja Seija eivät kuitenkaan olleet luotuja toisilleen. Juice oli valtavan kiinnostunut toisista koirista, ja yhteistyö oli haastavaa. Juice oli voimakastahtoinen koira ja nopeasti kävi ilmi, ettei kaksikon yhteiselo alkanut sujumaan. Herttuaisen Juha

totesi, että "ota sinä Aimo Juice ja Seija voi jatkaa Felisian kanssa". Niin sitten tehtiinkin. Aimo kokeneena opaskoirankäyttäjänä pärjäsi Juicen kanssa erinomaisesti. Myös Seija ja Felisia olivat mitä mainioin parivaljakko. Aimon kärsivällisyys ja kokemus sai Juicesta parhaat puolet esiin, ja yhteistyötä oli hienoa seurata. Juice oli suuri persoona – aivan kuten eräs toinenkin hieman tunnetumpi Juice. Valitettavasti Juice-opas kärsi selän spondyloosista ja jäi eläkkeelle jo kahdeksan vuoden iässä. Se sai viettää eläkepäivät Aakon Mairen hyvässä hoidossa.

Vuodesta 2016 alkaen Aimon kanssa on työskennellyt nykyinen opaskoira Argo, joka oli vain 1,5-vuotias tullessaan Aimoille. Argo on aina ollut rauhallinen koira, täysin Juicen vastakohta. Yhteiselo on nyt takana pian kymmenen vuotta. - Kyllä Argon askel on jo hidastunut, ja eläkepäivät lähestyvät, Aimo toteaa nykyisestä oppaastaan. Kysyttäessä Aimoilta, aikooko hän vielä Argon eläköitymisen jälkeen hakea uutta opasta, on vastus selkeä. - Enää en omaa opaskoiraa ajattele, Aimo toteaa. Argon eläkeikä koittaa kesäkuussa 2026. Sen jälkeen perheessä on vielä Seijan opaskoira Didi, nuori musta labradorinarttu, joka aloitti Seijan oppaana 8.5.2023.

Ensi vuonna tulee yhteiselämää opaskoiran kanssa täyteen puoli vuosisataa, jos Luoja suo. Näin Aimo totesi. Mitä suunnitelmia hänellä on tästä eteenpäin? Aimo toimii Satakunnan Näkövammaisten hallituksessa sekä Kankaanpäässä vammaisneuvoston jäsenenä. Myös mökkeily Majajärvellä kuuluu tuleviin suunnitelmiin, kuten tähänkin asti. Didin kanssa voi sitten käydä lenkeillä ja pitää kunnosta huolta. Puuhakkaalla miehellä riittää varmasti tekemistä.

OPASKOIRIA PIENESTÄ PITÄEN

Teksti: Marianne Tenhami

Kuvat: Opaskoirakoulu

Tanja Virtanen työskentelee Näkövammaisten liiton Opaskoirakoululla eläintenhoitajana ja avustaa eläinlääkäriä koulun klinikalla. Näkövammaisuus- ja opaskoirakokemusta hän on saanut pienestä pitäen aistivammaisilta vanhemmiltaan.

Tanja Virtanen, 47, on työskennellyt Näkövammaisten liiton Opaskoirakoululla vuodesta 2000 lähtien. Työnkuva on laajentunut vuosien myötä, koska hän on opiskellut aina uutta.

- Työskentelen tarhalla eläintenhoitajana. Meillä on siellä koiria vauvasta vaariin: hoidan siitoskoiria ja pentuja sekä koulutuksessa olevia ja kuntoutettavia opaskoiria. Toinen iso tehtäväni on toimia klinikalla eläinlääkärin avustajana. Työnkuvani on monipuolinen. Klinikamme on hyvin varusteltu ja pystymme tekemään perusterveystarkastuksiin liittyvien laboratoriotutkimusten lisäksi luustokuvaukset röntgenissä, ultraäänitutkimukset ja leikkaukset, Tanja havainnollistaa.

Aiemmin hän myös luovutti Opaskoirakoululla opaspentuja hoitoperheille ja työskenteli koululla liikkumistaidonohjaajana.

Nykyään hän työskentelee liikkumistaidonohjaajana vain oman toiminimen kautta.

Opaskoiran kanssa keittiön työtason alla

Joensuun Uimaharjusta kotoisin olevan Tanjan elämässä on ollut koiria lapsuudesta asti: ensimmäisenä isän opaskoira, labradorinnoutaja Peppi, viimeisimpänä oma kotikoira, rottweiler Mörrin.

- Rottweilerit ovat vieneet sydämeni. Rottweiler on vahva, hyvin koulutettava koira. Mörrin kanssa harrastamme monipuolisesti eri lajeja, kuten tottelevaisuutta, hajutyöskentelyä ja rallitokoa, hän kuvailee. Lapsena Tanjan sydämen veivät opaskoirat, jotka olivat myös hänen leikkikavereitaan.

- Isäni ensimmäinen opaskoira tuli lapsuudenperheeseemme vuonna 1982 ollessani neljävuotias. Isältä kun asiaa kysyin, niin hän sanoi, että Peppihän oli ihan miun koira. Pepin paikka oli keittiön työtason alla ja siellä me yhdessä koiran kanssa köllimme, Tanja hymyilee. Opaskoira oli pikkutytölle perheenjäsen siinä missä isä, äiti ja isosiskokin. Samoin tuntui ihan luonnolliselta toimia vanhempien silminä auto- ja asuntoilmoituksia lukien ja vanhempia eri paikoissa opastaen.

- Kyllä se välillä keljutti, mutta ei meitä sis-koni kanssa mihinkään pakotettu. Vanhempien auttaminen kuului ihan tavalliseen ar-

Luonnonystävät Tanja ja Mörr.

Tanja ja Mörrri vastavalossa.

keen, hän toteaa rehellisesti. Iän karttuessa Tanja alkoi mieltää opaskoiran isän liikkumisen apuvälineenä. Koirakiinnostuksen myötä hän ryhtyi kymmenvuotiaana toimimaan peesarina ensin isälleen ja sitä myötä Pohjois-Karjalan muille opaskoirakoille. Tanjan isä kilpaili opaskoiriensä kanssa.

- Opaskoirakokeet alkoivat kiinnostaa minua. Isän kanssa treenasimme koiraa kisakuntoon, mikä oli todella antoisaa. Oli hienoa nähdä, miten koira oppii asioita ja miten tarkaksi opaskoira treenillä saadaan. Kisamatkat olivat myös kivoja. Siellä oli muita opaskoirakoita, ja opaskoirakokeiden yhteisö oli yksi vetovoimatekijä, hän muistelee

Töihin Opaskoirakoululle

Eräällä viikonloppukurssilla Joensuussa oli mukana tuolloin Opaskoirakoululla työ-

Tanja ensimmäistä kertaa koirakätilänä.

Tanja ja Opaskoirakoulun eläinlääkäri Cecilia Forsman työssään koulun klinikalla.

kentelevä Juha Herttuainen. Tanja kysyi Juhalta, olisiko Opaskoirakoululla hänelle töitä. Muutaman kuukauden päästä hän pääsi sijaistamaan eläintenhoitajaa tämän ollessa sairaslomalla. Tanjan graafisen alan kuvankäsittelyn opinnot olivat kesken ja hän palasi suorittamaan ne loppuun. Työ Opaskoirakoululla kuitenkin kiinnosti. Suomessa alettiin tuolloin kouluttaa ensimmäisiä eläintenhoitajia Amiedun ja Länsi-Lapin Ammatti-instituutin pilottikokeilussa.

- Pääsin opiskelemaan eläintenhoitajaksi ja valmistuin vuonna 2001. Opiskelujeni lomassa hoidin päivystyksiä ja työskentelin osa-aikaisena eläintenhoitajana Opaskoirakoululla. Valmistuttuani pääsin Opaskoirakoululle eläintenhoitajaksi vakituiseseen virkaan, Tanja kertoo.

Eläinten hoito on Tanjan mukaan muuttunut valtavasti. - Siitä, mitä koirien hoidossa tehtiin 2000-luvun alussa, ei ole juuri jäljellä muuta kuin itse koira, mikä on oikein hyvä asia. Koiran kokonaisvaltainen hyvinvointi on se, mihin pyritään ruokinnan, liikunnan, virikkeiden ja seuran kautta.

- 2000-luvun alussa muun muassa syöettiin koirille antibiootteja ihan hirveästi. Tänä päivänä en edes muista, milloin meillä on ollut joku koira antibiootilla, Tanja kertoo. Nykyisin tapahtuvaa sairauksien ennaltaehkäisyä muun muassa fysioterapialla ja liikunnalla hän pitää hyvänä asiana.

- Tullessani töihin Opaskoirakoululle lihavuutta, testeihin tulevia opaspentuja ja käytössä olevia opaskoiria oli todella paljon. Nyt niitä on huomattavasti vähemmän. Sairaana ylipainoisia koiria ei meille tarhalle enää tule. Opaskoirankäyttäjien ja hoitoperheiden tietämys on lisääntynyt, Tanja iloitsee.

Hän kertoo, että entisaikoina koulutuksessa olevat koirat viettivät Opaskoirakoululla myös viikonloput eläintenhoitajien hoidettavina. Nykyään käytäntö on, että koulutuksessa olevat koirat huilivat viikonloput hoitoperheissään ja tulevat Opaskoirakoululle vain arkipäiviksi.

Työt täydentävät toisiaan

Veri veti Tanjaa vielä koulunpenkille. Silloisessa Arlainstituutissa, nykyinen Ammattiopisto Live, järjestettiin kuntoutusohjaajan koulutus, jonne hän haki ja pääsi valmistuen liikkumistaidonohjaajaksi sekä ohjaamaan itsenäisen elämisen taitoja.

- Nautin paljon liikkumistaidon ohjaamisesta. Näkövammaisten ja kuulonäkövammaisten ohjaaminen on ollut minulle arkea lapsesta asti, joten se on minulle luontaista. On mielenkiintoista miettiä eri ohjaustapoja, koska ihmiset omaksuvat asioita eri tavoin. Joku tapa opettaa reittiä toimii yhdelle, mutta ei toiselle. Huomaan tarkkailevani ympäristöä siltä kannalta, mitä näkövammaisen ei ympäristössä voi havainnoida. Huomaan miettiväni, mitä asioita voi havainnoida kuulolla, näöllä ja haptiiseilla eli tuntoaistiaan käyttämällä, Tanja selittää innostuneena. Eipä ihme, että hän koulutautui alalla lisää osallistumalla Suomen Kuurosokeat ry:n kommunikaatiopäällikkö, KT Riitta Lahtisen pitämään sosiaalihaptista kommunikaatiota ja haptiiseja käsittelevään koulutukseen sekä opiskeli, miten annetaan tietoa keholle ja mitä haptiisit ovat.

Tanjan opinnäköä vain kasvoi. Seuraavaksi hän opiskeli klinikkaeläinhoitajaksi Taitotalossa. Kaikki hänen työtehtävänsä täydentävät toisiaan.

- Työni eläintenhoitajana, liikkumistaidonohjaajana ja klinikkaeläinhoitajana ovat motivoineet minua sekä monipuolistaneet ja tuoneet laaja-alaisempaa näkemystä työkokonaisuuteeni, minkä koen erittäin mielenkiintoisena asiana. Kun olen liikkumistaidonohjaajana opaskoirakon perässä, näen opaskoiran ja sen käyttäjän tavan liikkua. Se on ihan erilaista liikkumista kuin se koiran liikkuminen ilman valjaita, jota näemme Opaskoirakoulun tarhalla, Tanja havainnollistaa.

icare

Lemmikkien tuhkaus- ja hautauspalvelut

Helsinki • Espoo • Vantaa • Mäntsälä • Vihti

LEMMIKKILEHTO.fi

SKODA

ASIANAJOTOIMISTO
BERGHOLM OY

Kutojantie 6-8, 02630 Espoo
puh. 09 6898 8760 | www.bergholm.fi

Päijät-Hämeen
ELÄINLÄÄKÄRIASEMA

SAIMAANKATU 18, LAHTI

ELÄINKLINIKKA
VIKSU

Marttilankatu 44, 38200 Sastamala, Vammala
Puh. (03) 511 2288 | www.viksu.net

OP Kangasala

LEMMIKKISI
HYVINVOINTI -
HOIDOSSAMME

Koira-
Kissaklinikka
Hund-Kattklinik

Metsämäki, Raviraitti 45, 20380 TURKU | Puh: 02 2550 001 | vastaanotto@koirakissaklinikka.fi

Vi bidrar till tryggare, aktivare
och hälsosammare liv.

folkhälsan

**HINAUSKESKUS
POHJANMAA**
HINAUS- JA NOSTOPALVELUT

Keski-Savon
Eläinklinikka

Petäiköncatu 4 - 6, 78200 Varkaus
Puh. 010 321 2880 | www.keskisavonelainklinikka.fi

esse elektro-kraft

Umforsbackankuja 7, ÄHTÄVÄ | www.eekab.fi

KENNELREHU.fi

ALAJÄRVEN
SEURAKUNTA

Securitas

securitas.fi

ASOMA®

TASSUTAITURI JANNE RUOKONEN

Tullaan tutuiksi

Teksti: Katarina Anhava

Kuvat: Jannen arkisto ja Juha Herttuainen

Ruokosen Janne on koira-alan moniosaaja, jonka CV on kunnioitusta herättävä; 27 vuotta Opaskoirakoululla ja siinä sivussa opintoja koirahierojaksi, ravintoneuvojaksi ja akupunkturistiksi. Luottamustehäviä koirayhdistyksissä sekä International Guide Dog Federationissa (kansainvälinen opaskoirayhdistys). Oman Dogmanship-yrityksen puitteissa hän tarjoaa koirahierontaa, ruokintaneuvontaa, koirien koulutusta, pentutestausta ja uusimpana aluevaltauksena pyörittää Koirahotelli Haukkulaa Mäntsälässä.

Mistä kaikki alkoi

Jannen seikkailu koiramaailmassa alkoi kypsässä neljän vuoden iässä, kun vanhemmat hankkivat dobermanin. Uusi perheenjäsen oli aluksi hie-man pelottava ja Janne muutti sitä turvaan kerrossängyn yläpetille. Koira osoittautui kuitenkin hyväksi kaveriksi ja sen kanssa puuhailu oli kivaa. Dobbereita ehti olla perheessä useampi ja niiden myötä Jämsän

Janne ja hänen tuleva vaimonsa Hannele koirineen edellisen Hakkilan opaskoirakoulun aikaan.

koulutuskentät ja koirayhdistystoiminta tulivat tutuiksi. Janne oli 18-vuotiaana nuorin Jämsän Seudun Palveluskoiraharrastajien puheenjohtajaksi valittu. Kiinnostus koiriin ja halu oppia uutta oli valtavaa.

Asepalveluksen Janne kävi Niinisalon sotakoiraosastolla. Koirille opetettiin tottelevaisuutta, jäljestystä, hakua ja suojelua. Nykyisin listaan voi lisätä myös hajuerotellukoulutusta (esimerkiksi räjähteet). Vaikka uutisia seuraamalla sodankäynti tuntuu muuttuneen hyvin tekniseksi etätyöksi, niin sotakoiria koulutetaan edelleen jasopivista koirista tuntuu olevan tällä hetkellä jopa pulaa.

Opaskoirakoululla

Janne tutustui Herttuaisen Juhaan 1990-luvun alussa ja kun Opaskoirakoululla avautui harjoittelijan paikka vuonna 1997, otti Juha yhteyttä Janneen. Työ labbisten kanssa tuntui helpolta, sillä Jannen viimeinen dobberi oli ollut hyvin haastava koira.

Koululla edettiin kisälliperiaatteella. Ensin

Janne oli vuoden kouluttajaharjoittelijana, sitten nuorempana kouluttajana kolmen vuoden ajan ja sen jälkeen vanhempana kouluttajana. Juha oli hyvä esimies. Kun Janne kuuli uusista koulutustavoista ja halusi kokeilla niitä, sanoi Juha, että sen kun kokeilet. Janne kertoo aina pyrkineensä kehittämään ja käyttämään mahdollisimman koiraystävällisiä koulutusmenetelmiä, oli sitten kyseessä opaskoira, ongelmakoira tai harrastuskoira.

Työ oli antoisaa – suurin osa ajasta meni tietysti oppaiden koulutukseen, mutta oli hienoa nähdä, miten koirat lähtivät toimimaan sokeiden kanssa. Jos ongelmia tuli, niiden ratkaiseminen oli palkitsevaa – taas päästiin eteenpäin ja homma rullasi. Työkaiverit olivat mukavia ja koululta löytyi myös vaimo Hannele, joka oli ammatiltaan kielenkääntäjä ja jolla oli koululta ensin hoitopen-tu. Sitten Hannele teki koululle jotain käännösjuttuja ja vähitellen työnkuva laajeni. Lopulta hän oli pentuohjelman koordinaattori ja Janne pentuohjelman vastaava, mikä toimi hyvin.

Janne.

Ongelmakoirakoulutus ja koirahieronta

Oli onni onnettomuudessa, että Jannen viimeinen oma dobberi oli ollut niin haastava. Hänen oli ollut pakko perehtyä enemmän koirien luonteeseen ja käyttäytymiseen, koikeilla millainen koulutus toimisi muille koirille ja hieman ihmisillekin rähjäävälle koiralle, jonka käytöksen taustalla oli myös arkuutta. Mielenkiinto ongelmakoirakoulutukseen heräsi, olisi hienoa voida auttaa ihmisiä – ja koiria!

Koirien hyvinvointi ja auttamisen halu ovat motivoineet Jannea jo nuoresta pitäen. Vuonna 2003 Janne perusti toiminimen Tassutaiturit ja alkoi antaa ongelmakoirakoulutusta. Aika pian hän huomasi, etteivät kaikki käytösongelmat johtuneet siitä, mitä tapahtuu koiran korvien välissä, vaan jotkut koirat olivat fyysisesti aika jumissa. Koirakin on psykofyysinen kokonaisuus, joten piti opetella lisää siitä fyysisestä puolesta. Ja niin Janne opiskeli koirahierojaksi. Siinä oppi paljon uutta koiran fysiologiasta.

Millaisia asiakkaita?

Saksanpaimenkoira on yleisin rotu, jolle Jannelta haetaan apua käytösongelmiin. Sakemanneja on määrällisesti paljon, ne ovat suuria ja voimakkaita ja jalostettu käyttökoiriksi. Muille koirille rähjääminen ja liikkuvan kohteen jahtaaminen ovat yleisiä ongelmia, joihin tarvitaan apua.

Toinen suuri ryhmä ovat rescue-koirat, joilla on usein ongelmia yksinolon kanssa, minkä lisäksi muiden koirien tai ihmisten kohtaminen saattaa olla haastavaa. Niillä saattaa olla myös traumataustaa, jota voi olla vaikea korjata. Käytös löytökoiratarhalla on usein ihan muuta kuin kerrostalossa kaupungissa.

Koira kuin koira voi olla ongelmainen ja usein kouluttajan työ on auttaa ihmisiä lukemaan koiraansa oikein. Monet ovat käyneet muilla kouluttajilla ennen tuloaan Jannelle. Jotkut kouluttajat jankkaavat yhdellä mallilla samaa asiaa, vaikka se ei johtaisi tuloksiin. Kaikkia koiria ei voi kouluttaa samalla reseptillä. Olennaista on osata lukea koiraa ja sen tunnetiloja.

Yleinen virhe on palkkaus väärään aikaan, esimerkiksi silloin, kun koira on hetken hiljaa, mutta edelleen hyvin kiihtynyt. Monet kouluttajat neuvovat omistajia olemaan noteeraamatta huonoa käytöstä. Sen sijaan jos katsoo koiralaumaa, niin palaute pöljäilystä tulee välittömästi ja pentu oppii rajansa. Hyvää käytöstä koiralauma ei palkitse makupaloin, mutta hyvää oloa vahvistetaan leikillä, yhdessäololla ja hoitohetkillä. Ihminen, joka ei puutu koiran ei-toivottuun käytökseen ja palkitsee sitä ylenpalttisesti hyvistä suorituksista, antaa koiralle ristiriitaisia signaaleja, koska tämä ei ole koiraeläimen tapa toimia. Koirat tarvitsevat rakkauden lisäksi rajoja ja rajat sekä rutiinit luovat niille turvallisuuden tunnetta.

Koska koirat, omistajat ja ongelmat ovat yksilöllisiä, haluaa Janne nähdä koko paletin. Monesti se parin tunnin tapaaminen, joka alkuun varataan, voi riittää selvittämään syyt ongelman takana. Loppu onkin tree-naamista, johon ei välttämättä Jannea enää

tarvita. Ohituksia on toki helpompi harjoitella Jannen ryhmässä, kun kaikki tietävät mikä on jutun juju. Myös puhelinkonsultatio voi onnistua silloin, kun tapaus on tuttu.

Ongelmakäytöksen taustalla voi olla myös väärä rotuvalinta. Jopa aktiiviharrastaja voi valita väärin ja jatkaa itsepäisesti saman rodun parissa. Koirat vaihtuvat moneen kertaan, mutta koskaan homma ei toimi. Janne yrittää opastaa vääränkin valinnan tehneitä ja katsoa, pystyvätkö ihmiset muuttamaan käytöstään, mutta joskus hänellä on suorastaan moraalinen velvollisuus sanoa diplomaattisesti, että tämä koira voi olla teille liian haastava ja voisi olla kaikkien edun mukaista yrittää etsiä sille uusi koti. Hän ei suosittele koiran lopetusta, koska sopivammalla omistajalla koiran ongelma saattaa poistua helposti tai vähemmällä työllä.

Janne haikailee vanhoja aikoja ennen nettiä, kun koiran hankkimisen eteen piti nähdä vaivaa, etsiä tietoa, luoda kontakteja, tutustua kasvattajiin ja rodun aikuisiin koiriin, ja pentua joutui yleensä odottamaan. Hän on myös miettinyt, että joillekin roduille oli-

si eduksi, jos niiden hankintaa harkitsevilta vaadittaisiin jonkinlainen koira-ajokortti. Tällaisia rotuja ovat monet palveluskoirat, taistelukoirat ja laumanvartijat. Oikeissa kässissä todella mukavia ja toimivia koiria, mutta eivät sovi kaikille.

Joskus aggression takana voi olla kipu tai sairaus, varsinkin jos aiemmin kiltin koiran käytös muuttuu. Omistajat eivät välttämättä tunnista koiran kivun merkkejä. Välillä syiden selvitys vaatii yhteistyötä eläinlääkärin kanssa.

Ongelmakäytöksen taustalla voi olla myös omistajan ajanpuute. Kaikilla koirilla pitäisi olla mielekästä tekemistä ja aivojumppaa. Varsinkin aktiivisilla koirilla turhautuminen poikii ongelmakäytöstä.

Nälkä kasvaa syödessä

Koirahierojana Janne huomasi, että työkalupakkiin tarvitaan jotain lisää. Häntä alkoi kiinnostaa kiinalainen lääketiede, joka ei hoida vain oireita, vaan pyrkii tasapainottamaan psykofyysistä kokonaisuutta. Janne kävi viisivuotisen, kiinalaiseen lääketieteen pohjaavan ihmiskaupunkituristi-koulutuksen, jota soveltaen hän antaa koirille akupainantaa, neula-akua sekä tuina-hierontaa. Vaikka koirien ja ihmisten anatomia eroaa hieman toisistaan, niin kehon meridiaanit eli energiakanavat toimivat samalla periaatteella.

Ravinnolla on merkitys psykofyysiseen kokonaisuuteen, joten Janne kävi kolmivuotisen ihmispuolen ravintoneuvojakurssin ja etsi kirjallisuudesta lisätietoa koirien ravitsemuksen erityispiirteistä. Kiinalaisen lääketieteen ravinto-oppeja hän ei sellaisenaan sovelta, mutta hyödyntää kiinalaisten ajatuksia viilentävistä ja kuummentavista ruuista. Kiihkeille koirille kannattaa kokeilla viilentäviä ruokia, kuten kalkkunaa, possua tai joitakin syvänmeren kaloja ja lisäravinteena merilevää. Kana on kuummentavaa ruokaa, eli sen syöttäminen kierroksilla käyville koirille tulisi välttää.

Janne suosii mahdollisimman luonnonmukaista ruokintaa, raakaruokaa, ja opastaa

Palkinnoille: Sari Ravi ja Janne, kymmenen vuotta palvelusta?

koiranomistajia myös ravitsemusasioissa. Kuivamuonat ovat helppokäyttöisiä, mutta pitkälle prosessoituja ruokia, mikä ei monille koirille sovi. Ravintoneuvojan luo tullaan paljon vatsa- ja ihovaivojen vuoksi. Närästys ja ruokahaluttomuus ovat yleisiä oireita, joihin ruokinnan muutoksesta voidaan saada apua. Joskus siirtyminen saatetaan joutua tekemään kypsennetyn kotiruoan kautta. Ravinnon vaikutukset alkavat näkyä yleensä viiveellä, mutta jotkut toisten koirien ulosteita syövät koirat ovat lopettaneet tämän käytöksen jo muutaman päivän päästä raakaruualle siirryttyään.

Pentutestaus

Pentutestausta voidaan tehdä kaiken rotuisille koirille. Varsinkin kasvattaja, joka miettii mihin harrastuslajeihin pennulla voisi olla vahvuuksia, voi saada pentutestauksesta vinkkejä tai vahvistusta omiin ajatuksiinsa. Ujojen pentujen sosiaalistamiseen täytyy panostaa enemmän. Testissä testataan mm. ääniin ja alustaan reagoimista, kontaktin ottoa, leikkimistä, käsittelyn hyväksymistä ja luoksetuloa toisesta tilasta. Janne ei testaa alle 6-viikkoisia, ja mieluiten hän testaaisi pennun mahdollisimman lähellä sen luovutusta. Joskus kasvattaja miettii tulokset kuultuaan, onko pentu sittenkään sopiva sille perheelle, jolle se on menossa. Pentuja vaihtamalla kenties välttyään pettymyksiltä. Janne on testannut paljon myös virkakoiriksi meneviä pentuja.

Opaskoirakoululta koirahoitolayrittäjäksi

Vuonna 2024 Opaskoirakoululta vähennettiin väkeä, ja vaikka Jannella oli siellä useita vastuualueita ja yli neljännesvuosisadan työrupeama, niin lähtö tuli. Onneksi takataskussa oli varasuunnitelma. Saaren Kartanon tiluksilla Mäntsälässä toimiva Keuda (Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä) haki vuonna 2021 rakennuttamiinsa koirahoitolaitiloihin hoitolayrittäjää. Janne oli käynyt haastatteluissa ja ehti olla kuusi tuntia työtömänä, kun otti irtisanomisensa jälkeen puhelun Keudaan ja sai kuulla tulleen sa-

lituksi seitsemästä yrittäjäehdokkaasta. Jälkikäteen ajatellen lähtö Opaskoirakoululta oli parasta, mitä Jannelle oli pitkään aikaan tapahtunut. Hän ei olisi varmaan itse hoksannut lähteä sieltä, mutta nyt hän pystyy paremmin tekemään töitä omalla tavallaan eikä ikävoi takaisin.

Kenneltiloissa asuvien koirien hoito oli tietenkin Opaskoirakoululta tuttua. Uutta oli mainonta ja markkinointi, jo alas ajatun bisneksen herättäminen ja uudenlaiset ihmisasiakkaat. Haukkulassa käy sekä päivähoitokoiria että omistajien loman ajaksi hoitoon tulevia pidempiaikaisia hoidokkeja. Lisäpalveluna voi saada pesun, koulutusta tai hierontaa. Viranomaiskäytössä oleville voimankäyttökoirille on valmistunut hoitolaan oma puoli, jossa luukut ulos saadaan avattua hädkeihin menemättä.

Haukkulan tiloihin voivat tulla myös ongelmakoirakoulutusta tarvitsevat. Siellä järjestetään muutakin koulutusta ja suosittua ja koirille mieluisaa nose work -työskentelyä. Hoitolapuolella apuna ovat Keudan eläinhoitajaopiskelijat, joiden opintoihin kuuluu koirahoitolaharjoittelua.

Eläinlääkintäpalvelut ovat lähellä Haukkulaa, sillä Saaren klinikkaan kuuluu noin kivenheiton päässä oleva pieneläinvastaanotto, vaikka painotus onkin tuotantoeläimissä. Janne tekee paljon yhteistyötä myös eläinlääkäri Eve Tara-Vahteen kanssa, jolla on holistinen lähestymistapa potilaisiinsa ja joka on myös kiinnostunut raakaruokinnasta.

Jo Opaskoirakoulun aikaan Janne teki pitkää päivää, koska hän koulutti, hieroi ja ratkoi koiraongelmia työpäivän jälkeen sekä viikonloppuisin. Hän teki paljon kotikäyntejä, mikä oli hyvä tapa paneutua ongelmiin, mutta nykyään siihen ei vaan aika riitä. Hän ehtii tehdä kotikäyntejä vain koirille, joiden ongelmat liittyvät yksinoloon kotona.

Haukkulaan Janne tulee jo aamuseitsemältä ja lähtee kotiin yhdeksältä illalla seitsemänä päivänä viikossa. Koulutuksessa on pari opaskoiran alkua ja yksi armeijalle menossa oleva koira. Enää ei voi puhua työstä, koirat ja niiden kanssa touhuaminen muodossa tai toisessa ovat hänelle elämäntapa. Ja aina vaan oppii uutta!

Janne Ruokonen Haukkulassa, kuva on otettu nettisivuilta, pikkukuva Juha Herttuainen.

KUN SUUNNITELMIIN TULEE PIENI MUUTOS

Teksti: Janne Silas

Kuvat: Valeriina Silas ja Janne Silas

Keski-Eurooppaan suuntautunut koko perheen asuntovaunumatkamme oli loppumassa. Olimme kiertäneet sateisen Saksan, Ranskan ja Belgian kautta tutulle leirintäalueellemme Hollantiin. Siellä aurinko ja 25 asteen lämpötila oli hemmotellut meitä kymmenen päivää.

Juhannussunnuntaina lähdimme palailemaan kotiin päin. Seuraavan päivän viettäisimme Hansa Park -huvipuistossa. Autolautat Saksasta Ruotsiin ja Ruotsista koti-Suomeen oli jo täyteen bookattu, mutta meillä oli niihin kumpaankin liput.

Ajettuamme Saksan puolella noin puolitoista tuntia, asuntovaunustamme alkoi kuulua pahaenteistä ääntä. Vaimoni Valeriina pisti hätävilkut päälle ja pysäytti yhdistelmän moottoritien pientareelle. Nousin autosta, Valeriina ajoi pari metriä eteenpäin, jolloin paikallistin äänen tulevan renkaan kohdalta. Siihen ei voinut jäädä, joten ajoimme vaunun moottoritieltä ensimmäisestä liittymästä pois ja puolitoista kylää myöhemmin löysimme parkkipaikan, johon kaikki metrit saatiin mahtumaan.

Suunnitelmiimme oli tullut pieni muutos. Soitimme vakuutusyhtiöön hätäpuhelun. Valeriinan vanhemmat olivat palaamassa matkailuautollaan Etelä-Euroopan kierrokselta ja olivat sattumoisin noin kahden tunnin matkan päässä perässämme. He ehdivät paikalle ennen kuin apuumme tuli hinnausauto. Hinuri oli aivan liian pieni ja sen kuski ei puhunut muuta kieltä kuin saksaa. Onneksi paikalle oli tullut neljä saksalaista, joista yksi toimi tulkkina. Varsin ylimielinen hinurikuski käski ajaa yhdistelmämme lähellä olevaan korjaamoon. Ajaessamme sinne kahtakymppiä, kuuntelimme takaa kuuluvaa kauheaa rohinaa.

Pysäköimme vaunun korjaamon pihaan. Mummon ja vaarin tultua paikalle, tajusimme, että olimmekin melko pienen autokorjaamon pihassa, joka ei varmasti pystyisi korjaamaan asuntovaunussamme olevaa vikaa.

Tiesimme jo ennalta, että tällaisissa ulkomailla tapahtuneissa liikennevahingoissa vakuutusyhtiö delegoi asian kansainväliselle SOS Internationalille. Soitettuamme sinne, saimme lupauksen, että isompi hinuri tulisi seuraavana aamuna. Hässäkässä oli mennyt koko päivä emmekä olleet syöneet juuri mitään. Onneksi meillä oli kodit mukana, joten leiriydyimme korjaamon pihaan.

Kun korjaamo aukeni maanantaiaamuna, oli meillä vielä jäljellä pieni toivonkipinä.

Jotta vaunu saatiin hinauskuntoon, piti siitä monen muun homman lisäksi veivata tukijalat eli tassut ylös. Janne hoitaa veivaamisen ja Patu valvoo työtä.

Vihdoin ja viimein vaunu saatiin riittävän suuren hinausauton kyytiin.

Kipinä sammui, kun kuulimme johtajan sanoneen heti aamulla, että tuosta on akseli poikki, emmekä me voi auttaa. Olimme kylä ajaneet ennen tuon äänen kuulumista levähdysalueella isoon kuoppaan, mutta siltikin, miten akseli voi mennä poikki. Neljä korjaamon miestä etsi kuumeisesti paikkaa, jossa osattaisiin korjata asuntovaunun akseli, mutta sellaista ei löytynyt.

Hinuri tuli myöhässä. Se oli vieläkin pienempi. Lopputulos oli se, että asuntovaunua ei saataisi mihinkään eikä sen puoleen olisi paikkaakaan mihin sen siirtää. SOS lupasi etsiä kuumeisesti korjaamoa. Joutuisimme odottelemaan tässä varmaan aika kauan. Teini-ikäiset lapsemme istuivat autossa ruutujensa ääressä. Valeriina murehti ongelmaa vanhempiensa kanssa. Koska meidän piti olla valmiina siihen, että vaunumme akselin korjaaminen kestäisi aika kauan, pakkasimme automme takakonttiin pyörätuolin ym-

pärille välttämättömät tavarat kolmea päivää varten.

Nykyisen korjaamon pihassa ei ollut oikein luvallista yöpyä. Valeriina yritti etsiä hotellia, mutta sellaista hotellia, joka olisi esteetön vaimoni pyörätuolin kannalta, joka hyväksyisi koiran ja joka pystyisi majoittamaan neljän hengen perheen, ei ollut ihan helppoa saada. Varsinkin kun Keski-Euroopan lomakausi oli alkamassa. Odoteltuamme koko päivän, totesimme että ainoa mahdollisuutemme oli yöpyä tässä toinenkin yö.

Tiistai kului odotellessa. Mummo ja vaari kävivät tyhjentämässä jätevesi- ja kemiallisen Wc-säiliömme. Koska olimme koko ajan lähtövalmiina, jouduimme syömään ja käymään suihkussa appien matkailuautossa. Tässä emme voisi yöpyä enää kolmatta yötä. Neljän tunnin etsimisen jälkeen Valeriina löysi lopulta meille majoituksen kunnalli-

sesta hotellista. Apet olivat lähteneet viemään pyykkejämme Hollannissa olevaan itsepalvelupesulaan. He olivat kuitenkin juutuneet Hollannin ja Saksan rajalla ruuhkaan ja ehtivät palata juuri ennen kun lähdimme hotellille. Mummun syntymäpäiväkakku jäi kuitenkin syömättä.

Oltuamme jo majoittuneet tyyliiltään iäkääseen mutta kodikkaaseen hotelliin, SOSista tuli tieto, että korjaamo oli mahdollisesti löytynyt ja lavettiauto tulisi hakemaan vaunumme huomenna sinne korjattavaksi. Pientä toivoa siis.

Keskiviikkoamuna olimme matkatavroidemme kanssa autokorjaamon pihassa odottelemassa lavettia. Pistin vaunusta kaasuhanan kiinni ja valmistimme muutenkin vaunumme mahdollista pidempää säilytystä varten. Eilen oli naapurista tullut mies kysymään Patua markkinointikuviin. Viedessäni nyt Patun takapihan heinikolle, pääsi oppaani napsimaan herkunkiilto silmissä makupaloja nahkalaukuista ja samaan aikaan pari valokuvaajaa räpsi kuvia kuin punaisella matolla sekoilevasta filmitähdestä konsanaan. Palkkioksi Patun rankasta uuras-
tuksesta sain komean mustan nahkalaukun.

Lavettiauto tuli myöhässä, kuinkas muutenkaan. Kun se sama ylimielinen mies kiskoi ja raahasi vaunua lavetille, pelkäsimme vaunuun tulevan vielä lisää vikoja. Kun vaunu sitten keikkui hinurin selässä olevalla lavetilla, ajoimme edeltä korjaamolle, jotta pystyisimme valvomaan ettei mies tiputa vaunua asfaltille. Korjaamon ainoa englantia puhuva mies lupasi, että pääsisimme jatkamaan matkaa vielä tällä viikolla. Vihdoin joku hyvä uutinen.

Torstaiaamuna heräsimme hotellissa, jonka Valeriina oli löytänyt meille eilen kovan uuras-
tuksen jälkeen. Hotelli ei ollut esteetön ja se vaikeutti vaimoni liikkumista. Jouduimme kantamaan portaissa 35 kiloa painavaa pyörätuolia. Meidän piti yöpyä taas kahdessa huoneessa. Hotellin läheltä löysin poikani Artun avustuksella aika mukavan lenkin, jota sitten kävelinkin muutaman kerran. Pi-

Pesulassa: Kaiken sen vakuutusyhtiön, korjaamoiden, hinausautojen ja yösijojen vekslaamisen keskellä piti pyörittää myös vähän epätavallisempaa perhearkea.

hassa oli myös kylmä uima-allas, jossa kävin Alinan ja Artun kanssa pari kertaa uimassa.

Odottelimme koko ajan toiveikkaana soittoa autokorjaamolta. Iltapalaa piti ostaa, joten lähdimme ruokakauppaan. Matkalla satoi vettä kaatamalla. Soittaessamme iltpäivällä autokorjaamoon, sieltä kerrottiin, että vaunun vikaa ei vielä tiedetty, eikä heillä ollut tietoa siitä, koska vaunu otettaisiin sisälle korjaamoon. Ilmoittaessani tämän hetkisen tilanteemme Fennialle, sain tiedon että matkankeskeytymisvakuutus korvaa 1200 euroa, jonka saa kuluttaa mihin vain. Nyt alkoi high season ja hotellien hinnat hyppäisivät pilviin. Saimme kuitenkin vielä seuraavan yön samalla hinnalla. Olimme jo menettäneet rahaa kahden lauttamaksun ja kolmen hotelliyöpymisen verran ja tuo summa oli jo kulunut.

Pokettamassa: Kaksipäiväiseen Pokemon-juhlaan osallistui alueella arviolta parisataa pelaajaa. Valeriina ja Arttu pitivät pientä lepotaukoa, mutteivät malta samalla olla pelaamatta.

Perjantaina vaunun korjaamisesta ei saatu mitään tietoa. Oli tainnut se englantia puhuva mies luvata vähän liikoja. Epätietoisuus ja odottelu siis jatkui. Olimme yöpyneet tässä hienossa hotellissa kaksi yötä ja taas pitäisi löytää uusi. Lopulta läheisestä Osnabrückin kaupungista löytyi airbnb-huone kahdeksi yöksi. Tällä kertaa saimme yöpyä kaikki samassa huoneessa. Sinnekin oli kuitenkin viisi porrasta joissa Valeriinalla oli huomattavia vaikeuksia ja jouduimme taas kantamaan pyörätuolia. Tähän asti olimme syöneet aika usein Valeriinan vanhempien matkailuautossa, mutta elimme nyt viikonlopun käyttäen omaa kokkausta ja tämän melko ison kaupungin ravintoloita.

Perjantaina kävimme vielä katsomassa olisiko vaunullemme tehty jotain. Siinä se kuitenkin makasi hyljättynä keskellä autokorjaamon pihaa. Pieni toivonkipinä meillä kuitenkin oli, sillä vaikka tämäkin oli vain autokorjaamo, oli se palkittu viime vuonna Saksan parhaaksi autokorjaamoksi. Valerii-

nan vanhemmat olivat majoittuneet lähelle autokorjaamoja free parkkiin. Kun ajoimme sinne syömään vielä viimeistä kertaa jauhelihakeittoa, automme konepellin alta alkoi nousta käryä. Ei kun takaisin autokorjaamoon. He löysivät heti vian, lupasivat hankkia osan ja saimme viedä auton maanantaina korjattavaksi. Autolla pystyi onneksi kuitenkin vielä ajamaan. Oli siis kuitenkin teoriassa toivoa, että karavaanimme pääsisi jatkamaan matkaa maanantaina Osnabrückin yöpymisten jälkeen.

Vietimme koko viikonlopun Osnabrückissa. Majapaikkamme oli keskellä kaupunkia. Olimme kaikki hyvin väsyneitä sekä huonosti nukuttujen öiden että stressin takia. Yrittäisimme ottaa viikonlopun rennosti, sillä vaikka oli edelleen turhautunut olo, viikonloppuna korjaamo ei voisi kuitenkaan tehdä mitään.

Patun pissauspaikan löytäminen isosta kaupungista oli hiukan vaikeaa, löysimme

kuitenkin sellaisen. Kävin siellä näinä parina päivänä aika monta kertaa. Likaista pyykkiä oli kaksi isoa pussia, mutta onneksi itsepalvelupesula oli aika lähellä. Koska sekä ulko- että sisälämpötila oli yli kolmekymmentä astetta, kuivurit olivat tosi hitaita. Jotain kivaa tekemistäkin oli, sillä tänä viikonloppuna oli Pokemon Gon vuoden tärkein viikonloppu eli Pokemon GO Fest 2025.

Valeriina, Arttu, minä ja Patu kiertelimme monta tuntia pitkin keskustaa muiden innokkaiden pelaajien seassa. Alina oli airbnb:ssä iloisella mielellä saadessaan omaa aikaa. Vielä piti etsiä uusi majapaikka, sillä tämän huoneen hinta nousisi pilviin alkavan lomasesongin takia.

Sitten tuli maanantai ja toivoimme kovasti saavamme sekä automme kuntoon että tietoa vaunumme viasta. Olimme korjaamolla puoli kymmeneltä. Tiskin takana oli jo tutuksi tullut mies. Hän näytti yhtä väsyneeltä kuin me. Korjausmiehet lähtisivät kesälomille, mutta autoja menisi rikki ihan entiseen tahtiin. Meidän auto jäi nököttämään pihamaalle ja me menimme korjaamon viereen odottamaan matkailuautossa. Lämmintä oli pitkälti yli 30 astetta.

Keskipäivällä automme hävisi pihasta, joten se ainakin tulisi kuntoon. Iltapäivällä mukava mies tuli luoksemme kertomaan, että auto olisi valmis. Samalla hän toi uutisia vaunustamme. Siinä oli erikoisalusta, jonka akselia ei ole valmiina. Sen valmistaminen meidän vaunua varten kestää kuudesta kahdeksaan viikkoa. Vaunu jää tänne. Korjaus maksaa noin 3000 euroa. Pisti vähän hiljaiseksi. Tietysti tämäkin oli ollut mielessä, mutta kun totuus paljastui, oli se kuin jalat olisi vedetty alta.

Alkoi paluureitin suunnittelu. Päässä pyöri kaikenlaisia ideoita, joista kaikki olivat toisiaan huonompia. Vielä piti käydä vaunulla ja jaotella tavarat niihin, jotka tungetaan meidän autoon, mitkä mahtuu matkailuautoon ja tulevat sitten parin viikon päästä perässä ja ne jotka voimme jättää vaunuun. Olimme tottuneet, että huomisesta päiväs-

tä ei kukaan voinut tietää mitään. Siksi olimme jo hankkineet uuden yöpaikan kahdeksi yöksi.

Saimme koko yläkerran erästä taajamassa sijaitsevasta omakotitalosta. Brightonista kotoisin oleva, paksua muhevaa brittienglantia puhuva talon isäntä oli kovasti pahoillaan, kun asunto ei ollut esteetön. Loppujen lopuksi esteellisyys hankaloitti enemmänkin minun liikkumista. Yläkerta oli meille kuin oma asunto. Patullekin löytyi pieniä lenkkireittejä. Aioimme suunnitella täällä paluumatkan ja olla joka tapauksessa molemmat yöt. Lataisimme täällä akkujamme vielä tiistain ja lähtisimme sitten keskiviikkona matkaan. Onneksi tunsimme kaikki mahdolliset reitit Saksasta Suomeen. Tehdäksemme kaiken helpoksi ja ilostuttaaksemme lapsia, söimme tästä lähtien pelkästään Mc Donaldsissa ja Burger Kingissä. Nämä Pohjois-Saksan mäkit ja BK:t alkoivat olla meille jo muutenkin aiemmilta reissuilta tuttuja.

Paluumatkan ensimmäisen yön yövyimme Tanskassa Vejenissä olevassa Sport Centerissä eli urheilukeskuksessa, jossa oli myös motelli. Torstaiaamuna lähdimme ajamaan 11 sekuntimetrin myötätuulella ja ukkosvaroituksessa kohti länsinaapuriamme. Suurin piirtein Juutinrauman siltojen kohdalla aloin varata lauttalippuja Kapellskär-Naantali lauttaan. Kaikki viikonloppun paikat lautoille olivat myyty. Päätimme soitella uudestaan ja katsella netistä tulisiko peruutuksia.

Ruotsissa majoituimme Värnamossa olevaan hotelliin. Lapset olivat iloisia vapaasta nettiajasta, sillä Pohjoismaiden ulkopuolella se oli ollut varsin rajoitettua. Onneksemme tänään järjestyneet lauttaliput takasivat sen, ettei lauantaina tarvitse enää ajaa neljättä samanmoista 500 kilometrin siivua päästäksemme Uumajaan. Eräs takaportti oli nimittäin tulla Suomeen Vaasa-Uumaja lautalla.

Perjantaina, viimeisenä pitkänä ajopäivänä, oli edelleen shortsikeli. Toppasimme van-

Valokuvamalli Patu pistää parastaan.

hoihin tuttuihin paikkoihin, kuten Brahehusin vanhoille linnanraunioille ja Cloettan karkkitehtaanmyymälään. Aina kun näkyi asuntovaunu, tuli haikea olo. Meidän perästä puuttui jotain. Ajettuamme Tukholman ohikulkutien tunnelihässäkän läpi, olimme illalla Kapelskärin satamassa. Olimme reissanneet matkakodeillamme jo 15 vuotta. Kun ajoimme terminaaliin, tuntui kuin olisimme alastomia ilman vaunuamme.

M/S Finnsiriuksen kuljetettua meidät yön aikana Naantaliin, oli jäljellä enää vajaa parisataa kilometriä kotiin. Lasten iloksi nautimme aamupalaksi Mc Breakfastin. Sitten ajelimme Suomen tuttuja huonokuntoisia teitä ja olimme kotona lauantaina puolen päivän aikaan. Kotiinpaluu vaan ei tuntunut samalta. Asuntomme edestä puuttui meidän matkakoti.

Kuuden päivän paluumatka oli venynyt kahteen viikkoon, stressi oli ollut melkoinen ja se kuinka paljon tuo paluu maksoi, emme ala laskea edes mielessämme.

Kun farmariautoon mahdutetaan neljä ihmistä, labradorinnoutaja, pyörätuoli sekä kestopasseissa sun muissa kulkeva tärkein omaisuus, tulee väistämättä ahdasta.

Lehtovaara

Ravintola vuodesta 1916

Mechelininkatu 39, 00250 Helsinki
Puh. 09-440 833, 09-493 408

www.lehtovaararavintola.fi

Poronlihan verkkokauppa

deliporo.fi

Länsirannikon Väst kustens
eläinklinikka djurklinik

Kvartsikatu 1,
65300 Vaasa
puh. 06-3564 600

www.leklinikka.net

OPAS KOIRA KOULU

Opaskoirakoulu

Näkövammaisten liitto ry

Turvallista matkaa yhdessä!

www.opaskoirakoulu.fi

Ravintola Kannas

Eerikinkatu 43, 00180 Helsinki
puh. 09-6944780
www.kannas.fi

Paroc Panel System

Fiskarsin Eläinlääkäri Fiskars Veterinär

Erityisosaamisena lemmikkien hammashoidot, mm. juurihoidot
Pienläänsairauksien erikoiseläinlääkäri Annukka Söderblom
www.fiskarsvet.fi Peltorivi 9, Fiskars
040 822 9994 ma-pe klo 9-17

Siikalatvan
seurakunta

Hamarin Tilipalvelu

Täyden palvelun tilitoimisto

Rauhankatu 29 A, 06100 Porvoo
Kauppaneuvoksentie 8, 00200 Helsinki
www.hamarintilipalvelu.fi

Palvelemme teitä kaikissa lämpö-, vesi-, ilmastointi-, sähkö-,
kylmä- ja automaatioasennus tarpeissa.

 JAUNI
LVISKA - TALOTEKNIikka
vesijohtoliikejauni.com

 Metropolia
Ajoneuvo- ja konetekniikka

JOS SYÖT LIHAA.
SYÖ PAREMPAA.

Vetman

LUOTETTAVA KUMPPANI VUODESTA 2008

Näkövammaisten liiton opaskoirakoulun pihalla oli heinäkuun hellepäivänä lähes tungosta. Kuvassa Kauko Ronkainen ja opaskoiransa Massi (vas.), Emmi Manninen, Minna Leppälä, Zaiga Kļaviņa, Tarmo Kulmanen, Vesa Väkeväinen sekä opaskoira Nokin isäntä Matti Niemelä.

OPASKOIRA – ELÄMÄN VALO VUOSIKYMMENESTÄ TOISEEN

Yhteistyökurssi Onnelassa Vuonna 1978. Henkilöt vasemmalta: Veikko Kettunen (tarkastaja), Maija-Liisa Haapaniemi, kouluttaja Hannu Laitamäki, Toivo Leimi, kurssin johtaja Lasse Haara-la, Merja Hanski, Tarmo Kulmanen, Sari Loijas ja Eero Suomalainen. Tarmon koira Nero lymyilee Sarin takana.

Teksti: Emmi Manninen

Kuvat: Opaskoirakoulu ja haastateltavat

Tarmo Kulmanen, Matti Niemelä ja Kauko Ronkainen ovat taivaltaneet opaskoiran kanssa askeleen, jos toisenkin.

Tarmo Kulmasella oli opaskoira apunaan kaikkiaan noin 30 vuotta. Nero, Keke, Aku ja Teve opastivat häntä kukin pitkän rupeaman.

- Ensimmäisen koirani Neron sain vuonna 1979 ja se oli minulla 11 vuotta, Tarmo kertoo. - Nero oli kaikista neljästä koirastani eniten minun perään. Kävin sen kanssa palveluskoirakokeissa ympäri Suomen. Kolmannen koiran jälkeen pidin pienen tauon, mutta innostuin vuonna 2003 ottamaan opaskoira Teven.

- 1970-luvulla näkövammaisilla oli kalloisessa Villingin saassa kesäkotit. Liukuin

siellä Neron kanssa ja minun oli pakko vain luottaa koiraan, että kyllä se osaa minut turvallisesti viedä myrskykallioita kohti.

- Teven kanssa ulkoilimme myös muun muassa Vantaankoskella. Koira oppi reitin siellä nopeasti ja harjaantui myös viemään minut penkille istumaan. Aina, kun saavuttiin penkille, annoin koiralle keksin. Se varmaankin tepsii, sillä penkeille opastaminen sujui siltä muuallakin helposti.

- Vuodesta 2011 saakka olen ollut koiraton. Joskus näen painajaista, että sataa kaatamalla, mutta koira pitäisi viedä ulos tarpeilleen, Tarmo nauraa. - Olen tosi helpottunut huomattessani, että unta se vain oli ja saan jatkaa nukkumista lämpimän peiton alla.

Kultaishanoutajia ja osittaisia kultaishanoutajia

Matin ensimmäiseksi opaskoiraksi valikoitui vuonna 1998 kultainenoutaja Milla. - Se oli

- Kutsun nykyistä opaskoiraani Massia ja sen edeltäjää Lordia, elämäni valoksi, Kauko Ronkainen kertoo. - Ilman opaskoiraani elämäni olisi paljon vaikeampaa ja ilottomampaa. Emmi Manninen todistaa.

näyttelykoiraksi tarkoitettu, mutta ei siihen puuhaan kelvannut punaisen nokkansa takia, Matti kuvailee.

- Milla oli oikein sympaattinen koira, mutta autossa matkustaminen oli sille loppuun saakka vaikeaa. Millan eläköidyttyä pidin muutaman vuoden taukoa ennen uuden koiran hankintaa, koska halusin ensin hoitaa Millan loppuun saakka. Pystyin valkoisen kepin avulla kävelemään ilman koiraani, mutta se sujui kymmenen kertaa hitaammin kuin koiran kanssa.

Matin kolmas koira Lenni ei ollut helpoimasta päästä. - Se oli sellainen änkyrä, Matti muistelee huvittuneena. - Se kyllä opasti, mutta sinne, minne itse halusi. Olin aina eksyksissä ja törötin koiran kanssa kadun varrella odottamassa, että joku tulisi kertomaan, missä olemme. Jos sanoin Lennille "lähdetään kotiin", se lähti vastakkaiseen suuntaan. En halunnut palauttaa Lenniä, et-

Tarmo Kulmasen viimeisin opaskoira oli nykyisin Näkövammaisten liiton Opaskoirakoulun päällikkönä toimivan Vesa Väkeväisen koulutama.

tei se joutuisi taas vaihtamaan kotia. Se oli nimittäin ennen minulle tuloaan ollut jo yhdellä näkövammaisella oppaana. Lenni ehti olla minulla vain pari vuotta. Se oli oletettavasti jo tullessaan sairas ja jouduttiin lopettamaan kuusivuotiaana haimatulehduksen takia.

Matti sai varsin nopeasti uuden koiran Odin, jonka myötä hän palasi takaisin "ositaisiin" kultaisiin: Odin mummu oli kultsu, mutta muu suku oli labbiksia. Nykyinen koira, noin kolmevuotias Noki on kultaisennoutajan ja labradorinnoutajan jälkeläinen ja opastanut Mattia vuoden verran.

Koulutusmenetelmät muuttuneet

Koirien koulutusmenetelmät ovat sitten 1970-luvun pehmentyneet, Matti ja Tarmo toteavat. Kovan koulutuksen aikoihin koirat herkemmin varastivat ruokaa, he nauravat. Kun silmä vältti, pöydälle jäänyt pulla meni

Opaskoirien kouluttaja Minna Leppälä sai Näkövammaisten liiton Opaskoirakoulun pihalla seurakseen Matti Niemelän sekä tämän opaskoira Nokin.

parempiin suihin.

- Eräällä kurssilla silloinen Opaskoirakoulun johtaja Lasse Haarala muistutti meitä, että koira on ovela, mutta teidän pitää olla vielä ovelampia, Tarmo tarinoi.

Aina ei ihminen pärjää koiralle hoksaamisen taidossa, eikä muistamisessaakaan. Kauko kertoo, että taannoin, kun tuttava oli hänen luonaan käymässä, keittiön pöydälle paahtamista odottamaan jääneet leivät "hävisivät" isännän ja kyläilijän jutellessa olohuoneessa.

Kaukon ensimmäinen opaskoira oli labradorinnoutaja Lordi. Nyt valjaissa on toinen labbis, Massi.

- Jotenkin pärjäsinkin pitkään ilman opaskoiraa. Otin koiran ihan sen takia, että saisin liikkua enemmän, myös metsissä. Liikunnan määrä on nyt ihan toista luokkaa kuin ennen koiran tuloa taloon, Kauko iloitsee.

Juha Herttuainen haastatteli 1970-1980-luvun vaihteessa kaikki koirankäyttäjät kysyäkseen, miten pitkiä matkoja he koiransa

kanssa kulkevat päivittäin. Kysely paljasti, että kävelyä kertyy keskimäärin seitsemän kilometriä päivässä, enemmän kuin monella näkevällä koiranomistajalla.

Kauko kuvailee ensimmäistä opaskoiraansa Lordia oikeaksi vesipedoksi. - Kun olin juuri saanut hänet, en osannut olla varuillani, ja niinpä eräällä kävelylenkillä hän poikesi tieltä mutaojaan, jonne hän tyytyväisenä laskeutui – ollen sen jälkeen yltä päätä mudassa. Talvella hän mielellään kieriskeli nautiskellen lumessa valjaat selässään, ja ohikulkijoita huvitti. Kerran kuunnelllessani radiosta viikon luontoääntä, joka sillä kertaa oli fasaani, Lordi syöksyi huoneesta toiseen ja ulvoi kuin susi. En ole ennen sitä enkä sen jälkeen kuullut sellaista ääntä.

-Nykyistä opaskoiraani Massia kutsun, kuten Lordiakin, elämäni valoksi. Ilman opaskoiraa elämäni olisi paljon vaikeampaa ja ilottomampaa, Kauko kuvailee.

Opaskoiria ei aikoinaan suotu naisille

Vuosikymmenien vierieissä opaskoiran käyttö on tasavertaistunut, joskin hitaasti: Naisilla on ollut mahdollisuus saada opaskoira vasta 1960-luvun lopulta alkaen. Ennen sitä katsottiin, että opaskoiraa tarvitsevat vain miehet, koska he käyvät töissä. Työksi ei ilmeisesti laskettu kotia ja lapsia hoitavien naisten ruokaostosreissuja ja muita välttämättömiä asioita kodin ulkopuolella.

Muutosta on tapahtunut myös siinä, mihin opaskoiran kanssa voi mennä. Vielä 1980-luvulla esimerkiksi Sokeain ammattikoulussa ei saanut viedä koiraa luokkaan.

Ammattikoulun alakertaan oli rakennettu kopit, joihin opiskelijat veivät koiransa odottamaan oppituntien ajaksi. Järjestelyä perusteltiin allergioilla, mutta toisenlaisiakin perusteita kuultiin. Jotkut näkevät olivat koirankäytöstä ylipäättään sitä mieltä, että koira vie näkövammaiselta lopunkin itsenäisyyden ja haittaa koulunkäyntiä. Kun integraation myötä näkövammaiset alkoivat opiskella samoissa koulussa kuin näkevät, tyyli muuttui: koirat saavat kulkea käyttäjänsä kanssa kaikkialla koulun tiloissa.

AIKAMATKALLA NÄKÖVAMMAISENA

Teksti: Emmi Manninen

Kuvat: Opaskoirakoulu ja Heli Karpale

Tarmo Kulmanen, Matti Niemelä ja Kauko Ronkainen ovat vuosikymmenien vierissä kokeneet monia muutoksia näkövammaisen arjessa – suuntaan ja toiseen.

Sokea nelivuotias lapsi lähetetään kauas kotoa sisäoppilaitokseen. Sellainen ei nykypäivänä tulisi kuuloonkaan, mutta toisin oli Tarmo Kulmasen lapsuudessa 1950- ja 1960-luvulla. Senaatin päätöksellä jo 1800-luvun lopulla perustettuun, Helsingissä Ensimmäisellä linjalla sijainneeseen Sokeainkoulun lastentarhaan oli lähetetty muitakin lapsia, mutta Tarmo oli heistä nuorin. Lastentarha sai toimintaansa varat helsinkiläisten varakaiden rouvien perustamalta kannatusyhdistykseltä. Korkeintaan neljä lasta pystyttiin ottamaan kerralla ryhmään.

Loimaalta kotoisin oleva Tarmo syntyi sokeana 1950-luvulla. - Vanhemmilleni ei olisi millään sopinut, että heille syntyy sokea lapsi, hän sanoo. - He eivät tienneet mitään siitä, miten sokean lapsen kanssa tuli toimia, ja halusivat minut johonkin laitokseen ja kouluun. Niinpä he veivät minut Sokeainkoulun pikkulasten ryhmään ja koululle asumaan.

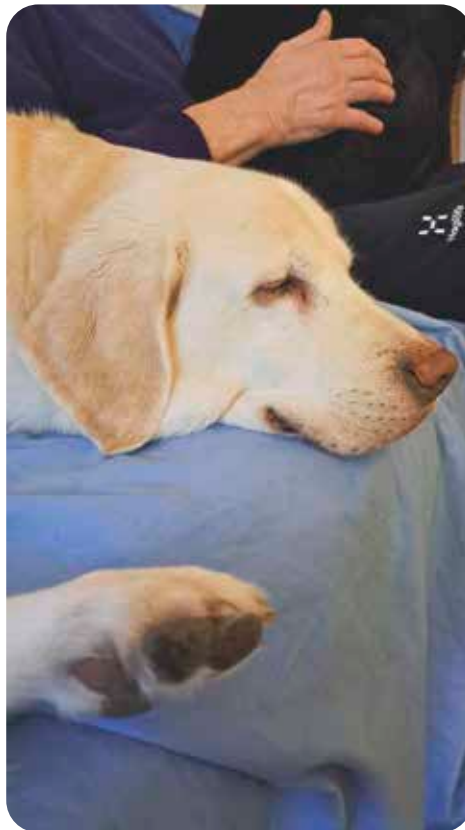
- Ainoa muistikuvani Sokeainkoulun lastentarhaan menemisestä on, että isä ei edes

Tarmo Kulmanen.

juotavaa hoksannut tarjota junamatkan aikana. Kun päästiin koululle, pyysin kirkkaalla lapsen äänellä "maitto!". Meillä kun oli lehtiä kotona.

Seitsemän vuotta täytettyään Tarmon oli aika siirtyä Sokeainkoulun ensimmäiselle luokalle. Samaisessa kansakoulussa aloitti vuonna 1963 opintaipaleensa Matti Niemelä. Hän oli tuolloin 13-vuotias ja käynyt kuusi vuotta koulua yhdessä näkevien kanssa kotikunnassaan Sallassa.

Opaskoiria moneen lähtöön, kuvat: Heli Karpale.

Hämäräsokeana Lapin kaamoksessa

Matti on ollut syntymästään lähtien hämäräsokea. Lapissa asuminen ja hämäräsokeus eivät ole kaikkein ihanteellisin yhdistelmä, minkä Matti sai kerran jos toisenkin huomata. - Joulun tienoo oli vaikeinta aikaa, sillä päivän pituus on silloin parisen tuntia, hän havainnollistaa.

- Hämärässä liikkuminen oli hankalaa, ja koulunkäynnissäkin oli omat kommervenkkinsä. Sain ekaluokalla matikasta ehdot, koska en pystynyt laittamaan numeroita ruutuun ja painoin kynällä paperia liian voimallisesti. En vain nähnyt ruutuja tarpeeksi hyvin enkä saanut selvää siitä, mitä kirjoitin, jos käytin kynää samalla tavoin kuin muut oppilaat. Pääsin kuitenkin luokalta. Opettaja sanoi, että kyllä sinä laskea osaat, mutta tuo numeron ruutuun laittaminen vähän ontuu.

Sokeainkoulussa opiskelu tiesi Matille muuttoa yksin Sallasta Helsinkiin. - En kokenut sitä mitenkään hankalana, hän sanoo. - Jännitti kyllä, mutta olin siinä iässä, että muutos tuntui enemmänkin seikkailulta. Sekin oli hauskaa, että sain välillä opastaa muita oppilaita esimerkiksi kauppareissuilla, sillä näin tuohon aikaan vielä jonkin verran.

Sokeainkoulussa tytöt ja pojat kovassa komennossa

Kuten muutkin oppilaat, Matti ja Tarmo asuivat koulun neljännessä kerroksessa, luokahuoneet sijaitsivat alemmissa kerroksissa. Koulussa oli jämpti meininki. Tytöt ja pojat pidettiin vapaa-ajalla visusti erillään, joten tytöt asuivat asuntolan toisessa päässä, pojat toisessa. Koulun pihalla heillä oli jopa erilliset keinut. Oppitunneilla tytöt ja pojat olivat samassa luokassa, tytöt oikealla puolella ja pojat vasemmalla.

Jos oppilas ei halunnut käyttäytyä niin kuin vaadittiin, opettaja saattoi passittaa hänet nurkkaan seisomaan. Nurkkaan määrättiin niin tyttöjä kuin poikiakin. Koulun sääntöjen rikkomisesta saattoi joutua pois koulusta niin sanotulle rangaistuslomalle. Myöhemmin sen nimi muutettiin sivistyslo-

Kauko Ronkainen ja Nokin.

maksi.

- Rangaistusloma rapsahti esimerkiksi tupakanpoltosta, ja jos poika livahti yöllä tyttöjen puolelle, rangaistuslomalle passitettiin molemmat, Tarmo muistelee. - Kerran eräs valvoja soitti tyttöjen puolelle karkaamisesta kärehtäneen pojan isälle, mutta isä sattui olemaan humalassa. Isä totesi, että "pitäähän sitä tyttärissä käydä". Valvoja painotti, että koittakaa nyt ymmärtää, että se on kiellettyä, mutta isä väitti edelleen vastaan. Sen sijaan rahan lainaaminen kavereilta kävi liikaa isän kunnialle, eikä hän silloin mukissut pojan saamasta rangaistuksesta.

Matti tunnustaa, että rangaistus lankesi jonkun kerran hänellekin. - Eräs papinketale käräytti minut tupakanpoltosta, ja otti yhteyttä kouluun. Rangaistukseksi todistukseen tuli käytöksen alennus kympestä yhdeksään. Jos saman lukuvuoden aikana

kärähti kolmesti tupakanpoltosta, joutui rangaistuslomalle pariaksi viikoksi. Kävin sen verran ovelaksi, että menin Töölönlahdenrannalle tarpeeksi kauas polttamaan.

Tarmo naurahtaa, että kyllä koululla oppilaat yhtä sun toista sääntöä venyttivät – sitä enemmän, mitä paremmin pokeri kesti ja mihin rohkeus riitti.

Koulukiusaamista esiintyi niin näkevien kuin näkövammaisten koulussa ja siihen osallistui yhtä lailla tyttöjä kuin poikia. - Kyllä ne tytötkin osasivat kiusata opettajaa ja arempia oppilaita, Tarmo sanoo. - He tekivät jopa pilkkalauluja oppilastovereistaan, joita pitivät nynneröinä. Liekö taustalla ollut kodin rikkinäisyyttä tai muuta sellaista. Olen kuullut monen aikuisena katuvaan kiusaamista.

Koulunkäynti näkevien koulussa vaati luovuutta

Toisin kuin Tarmo, alkujaan tuupovaaralainen Kauko Ronkainen kävi kotikunnassaan näkevien koulua. - Kokeissa en nähnyt taululle kirjoitettuja kysymyksiä, mutta pulpettikaveri kirjoitti ne minulle. Kumma kyllä, opettaja ei puuttunut siihen eikä epäillyt luntaamista, Kauko ihmettelee. - Ehkä hän ymmärsi syyn.

- Ekaluokalla opettaja pyysi minua lukemaan taululta tekstiä. Huomattuaan, etten nähnyt lukea, hän kehotti minua tulemaan etupenkkiin istumaan. En nähnyt siitäkään, joten minut passitettiin silmälääkäriin. Saatuaani silmälasit näin kyllä vaikka viimeisestä pulpetista, mitä taululle kirjoitettiin. Kovassa vauhdissa lasit menivät useamman kerran rikki. Isäni joskus tuhahti, että jatkuvasti saa olla ostamassa uusia laseja.

- Kouluaikana tutkimuksissa selvisi, että näkökenttäni on kapea. Liikuntatunneilla sain olla mukana pallopeleissä, mutta koripallo otti tiukille. Kerran koripallotunnilla juoksin ulos kentältä. Opettaja puolestaan juoksi kysymään, että miksi sinä sinne reunalle suuntasit. Sanottuani opettajalle, että en kapean näkökenttäni takia pärjää koripallossa, hän totesi, että mene suksivarastosta ottamaan sukset ja hiihdä viisi kilometriä.

Matti Niemelä ja Massi.

Olin ratkaisuun oikein tyytyväinen. Nippa nappa ehdin ladulta välitunnille.

- Aikuisiässä kaihileikkauksen jälkeen minulta meni hiljalleen näkö niin, että erotan nyt vain valon ja varjon. Joskus oikein kovasti tihrustamalla näen, onko TV auki, mutta kuvaa en näe.

Ammattikoulussakin pidettiin hauskaa

Kansakoulun jälkeen kolmikko Kauko, Matti ja Tarmo pääsi opiskelemaan Sokeain ammattikouluun, joka tuolloin sijaitsi Helsingissä Eläintarhantiellä. Myöhemmin sekä ammattikoulun sijainti että nimi muuttuivat: vuonna 1971 asemapaikaksi tuli Leppävaara ja nimeksi ensin Näkövammaisten ammattikoulu ja sittemmin Arlainstituutti.

Ammattikoulussakin sattui ja tapahtui. Kun rehtori Urho Poikolainen vaati, että oppilaiden pitäisi nousta seisomaan hänen tullessa luokkaan, joku luokasta vastasi, että rehtorin pitää sitten laittaa kilikello kaulaan. "Eihän me näkövammaiset muuten tiedetä, että juuri rehtori tuli luokkaan", yksi oppilaista lohkaisi.

Kauko aloitti opiskelun vuonna 1971 Eläintarhantien ammattikoulun teollisuuskurssilla, mutta vaihtoi pian Leppävaaraan metallikurssille. Siellä opiskeli myös Matti. - Kaikilla oli työpaikat jo koulusta päästyä, Kauko kertoo. - Työskentelin Suomivalimossa muutaman vuoden, kunnes Työterveyslaitokselta suositeltiin alan vaihtoa. Hain jälleen Sokeain ammattikouluun, sillä kertaa hierojakurssille. Hierojan töitä tein 33 vuotta, kunnes jäin vuonna 2012 eläkkeelle.

Sokeain ammattikoulu järjesti erilaisia työpaikkakokeiluja näkövammaisille. Matti aloitti työkokeilun autokorjaamon maa-laamossa. - Eihän siitä työstä tullut mitään, koska en nähnyt riittävän hyvin, hän kertoo. - Aloitin vuonna 1971 Näkövammaisten ammattikoulussa metallityön opinnot ja muutaman vuoden teinkin metallihommia, muun muassa putkia ydinvoimalaan. Ala vaihtui myöhemmin, ja tein 10 vuotta rottinkitöitä. Ala vaihtui vielä toistamiseen, kun vuonna 1990 aloitin kolmevuotisen hierojakurssin Arlainstituutissa. Hierontatöitä tein eläkkeelle jääntiin saakka, kaikkiaan 30 vuotta.

Tarmo päätyi Sokeain ammattikouluun pienen mutkan kautta. - Kävi niin, että en päässyt ammattikouluun, joten menin koti-

seudulle Loimaan kansanopistoon vuodeksi opiskelemaan yleisaineita näkevien kanssa. Syksyllä 1969 pääsin ammattikouluun puhelinmyyntikurssille. Epäröin lähteä sinne, mutta siskon mies rohkaisi ja sanoi, että ei siellä tarvitse olla hyvä matikassa, tavarathan on valmiiksi hinnoiteltu. Jos vain tykkää jutella ihmisten kanssa, mene vaan sinne.

Tarmolle ihmisten kanssa juttelu on hyvin mieluisaa, ja tarinaa riittää, joten ei ihme, että esimerkiksi kirjasarjat menivät mukavasti kaupaksi. Tarmo kuitenkin vaihtoi alaa muutaman vuoden kuluttua. Hän pääsi Leppävaaraan Näkövammaisten ammattikoulun historian ensimmäiselle hierojakurssille ja viihtyi valmistuttuaan hierojana 17 vuotta. Veri veti edelleen myyntihommiin, ja työuransa loppuajan hän teki puhelinmyyntiä sekä hiukan siinä sivussa hierontaa.

Pengerkatu oli kuin näkövammaisten keskus

Yksi helsinkiläinen hierontapiste, jossa työskenteli näkövammaisia, sijaitsi aikoinaan Pengerkadulla. Samoilla kulmilla vielä 1970-luvulla sijaitsivat myös rottinki- ja harjantekopaja sekä Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry:n myymälä, jossa myytiin muun muassa apuvälineitä. Pengerkadun kerhohuoneessa puolestaan järjestettiin välillä tanssejakin.

Sokeain Ystävät -yhdistys omistaa Pengerkadulla kokonaisen kerrostalon, jonka kaikki huoneistot vuokrattiin aiemmin näkövammaisille. - Sittemmin ylimmän kerroksen asunnot, joissa on jopa merinäköala, on myyty näkeville, Tarmo kertoo.

Kauko asui Pengerkadulla jonkin aikaa pienessä yksiössä, josta hänen mieleenpainuvien muistonsa on, että asunnossa oli kesällä tukahduttavan kuuma. Tarmon koti sijaitsee samaisessa talossa yhä edelleen. - Taidan olla kolmanneksi vanhin asukas talossamme, hän arvioi. - Opaskoiran käyttäjiä siellä asuu tietääkseni vain pari.

Näkevien ymmärrys näkövammaisia kohtaan kohentunut

Näkevät ymmärsivät 1970-luvulla näkövammaisia paljon huonommin kuin nykyään, minkä Kauko Pengerkadulla asuessaan sai tuta.

Kun vuonna 1974 lähdin valkoinen keppi kädessäni iltahämärissä Pengerkadulta Työväenopiston järjestämälle espanjan kielen kurssille, kuulin yhtäkkiä jotakin murinan tapaista kulman takaa. Murisijaksi osoittautui baarista tuleva naisihminen, joka otti keppini ja heitti sen kuin keihään kadun toiselle puolelle. Hän yritti karkuun, mutta sain napattua hänet olkapäästä kiinni ja kysyin, miksi teit noin. Hän oli luullut minua näkeväksi ja tokaisi, että ei täällä näkevien pidä kulkea valkoinen keppi kädessä. Vastasin, että mitä sitten, vaikka kulkisikin ja että anna takaisin se keppi, sillä en itse näe sitä hakea. Tuossa se on autojen välissä, hän vastasi, mutta teki kuitenkin työtä käskettyä. Jälkeenpäin olen miettinyt, että ehkä nainen oli joskus nähnyt minun kävelevän ilman valkoista keppiä. Tuolloin vielä pystyin päiväsaikaan ilman sitä kulkemaan.

- Tietoisuus myös opaskoirakoista on nykyään parempi kuin aikaisemmin, Kauko kiittelee. - Moni jo tietää, ettei koirakkoa pidä häiritä, eikä koiraa pidä esimerkiksi katsoa silmiin. Silmiin katsominen voi aiheuttaa sen, että koira unohtaa opastamisen. Tiedon levittämisessä on vielä paljon tekemistä. Joskus edelleen kuulee tositarinoita siitä, ettei opaskoirakkoa ole päästetty sisälle esimerkiksi ravintolaan.

Arki sekä helpottunut että hankaloitunut

Näkövammaisen arki on sitten 1970-luvun helpottunut monin tavoin: On esimerkiksi uusia apuvälineitä ja osalla näkövammaisista on henkilökohtainen avustaja tukena – joskaan apua ei aina hevin saa. Opaskoirien määrä on myös lisääntynyt vuosikymmenien kuluessa.

Uusia haasteita on niitäkin ilmaantunut. Liikenteen määrä on sitten Sokeain ammattikoulun aikojen lisääntynyt valtavasti,

samoin se, millaisia vempeleitä autoteillä ja kävely- sekä pyöräteillä liikkuu. Sähköautoista tai skuuteista ei ollut tietoaakaan niihin aikoihin, kun Matti ja Tarmo opaskoirauransa aloittivat. Myös Kauko koirineen kulkee varsin erilaisessa miljöössä kuin vuonna 2010, jolloin hän sai ensimmäisen opaskoiransa.

Liikenteessä skuutit harmittavat Kaukoa, ja sähköautoistakin aiheutuu hankalia tilanteita. - Skuutteja jätetään keskelle jalkakäytäviä, mikä haittaa näkövammaisten liikkumista. Olen itse näkövammaisuuden lisäksi kuulo- ja näkövammaisen, joten bensalla käyviä autoja hiljaisemmat sähköautot ovat siinä mielessä minulle vaarallisempia. Ei se auton äänikään tosin aina auta. Nimittäin autoilija on ajanut kolme eri kertaa jalkateräni yli kulkiessani opaskoirani kanssa. Onneksi koiralle ei satunut mitään.

Matin mielestä plussaa nykypäivässä aiempiin vuosikymmeniin verrattuna on se, että tiedon saanti on helpottunut ja apuvälineet parantuneet huomattavasti. - Lisäksi opaskoiran kanssa pääsee nykyään lähes kaikkialle, hän jatkaa. - Sen sijaan kanssaihminen suhtautuminen näkövammaiseen on edelleen ajoittain hämmästyttävän tietämätöntä ja epäluuloista. Erityisesti minua mietityttää terveydenhuoltohenkilöstön tietämättömyys näkövammaisen kohtaamisesta.

Esko Karmala ja Redi kävivät palkinnolle Tšekkoslovakiassa.

OPASKOIRA – HYÖTYKOIRA

*Teksti ja kuvat: Karmaloiden arkisto
ja Juha Herttuainen*

Maailmanmestaruushopeaa Kirsi Karmala ja Åkariina.

Päätin lokakuussa tänä vuonna tehdä runonkeruureissun Keski-Suomeen ja Pohjois-Karjalaan. Kohteina olivat Kirsi ja Esko Karmala koirineen Laukaalla, Merja ja Sari Hyvösen sekä Lea Kilpeläinen ja Erkki Virtanen Joensuusta. Kaikilla heillä on monien vuosien mittainen kokemus palvelukoirista.

Karmalat asuvat Vehniällä, joka Laukaan suurin kylä. Eskolla on menossa toinen opaskoira 8-vuotias saksanpaimenkoira, jonka nimi on Reikon Reititin eli Redi. Kirsin koira, Åkariina, on samanikäinen. Kirsi on ollut koiraharrastaja lapsuudestaan asti ja hän on viime vuosina kilpaillut jälkikokeissa belgianpaimenkoirilla. Esko taas on kisailut opaskoirakokeissa molemmilla koirillaan. Kirsin kanssa Esko on päättänyt Redi -koirallaan kokeilla myös jäljen ajamista ja sehän on

onnistunut!

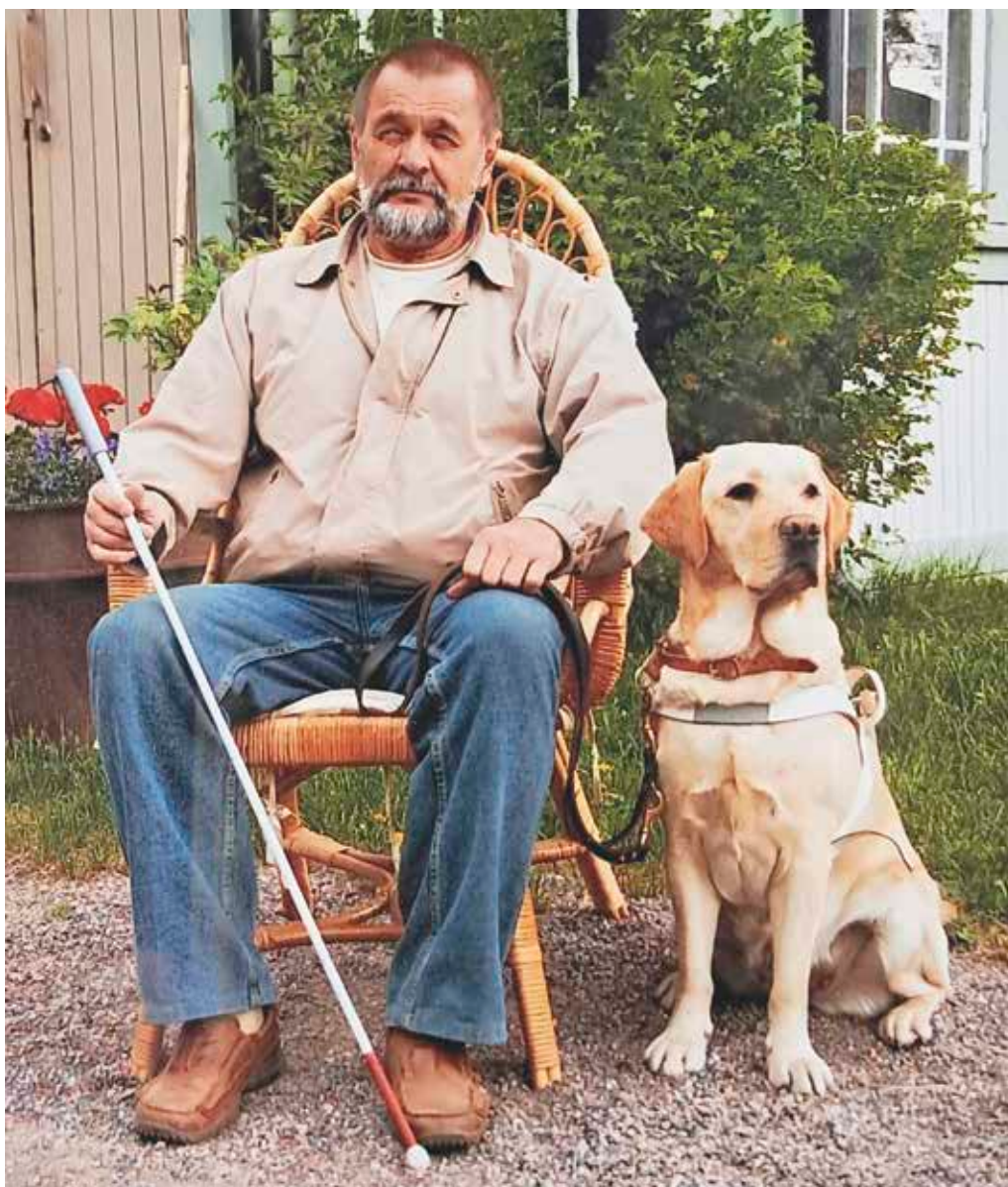
Suomen kilpakenttien lisäksi Karmalat ovat vuosittain matkustaneet koirineen palvelukoiraleirille Itävaltaan ja siellä kumpikin koirakko on aina osallistunut jälkikokeisiin. Miten tämä on sokealle miehelle mahdollista? No, helposti! – Koiran kilpailuvarusteisiin kiinnitetään naru, jonka toinen pää on Eskon kädessä. Kokeet ovat tavallisesti pelolla, jossa on helppo kulkea. Koira seuraa jälkeä ja noukkii ylös sen varrelle pudotetut noutoesineet palauttaen ne haltijalleen.

Kisamenestys on Karmaloiden koirilla ollut erinomainen. Kirsin Åkariina -koira sijoitui hopealle maailmanmestaruuskokeissa Tšekkoslovakiassa tänä vuonna. Eskon Redinkin on pärjännyt. Kerran se on saavuttanut jopa maksimituloksen, joka on sata pistettä. Useimmiten kumpikin koira on sijoittunut kärkisijoille. Esko on Redi -koirallaan kerran voittanut myös suomenmestaruuden.

Merja ja kouluttaja Sari Ravi ja Jetta.

Joensuun näkövammaisten toimistolla tapasin Merja Hyvösen ja hänen tyttärensä Sarin. Paikalle tulivat myös peesari Lea Kilpeläinen ja opaskoirankäyttäjä Erkki Virtanen Ressu -koiransa kanssa.

Erkki ja Pepsi.

Merja on ammatiltaan hieroja ja hänellä on työhuone näkövammaisten tiloissa. Hänellä on jo kolmas opaskoira, jonka nimi on Kusti. Kustin kanssa hän kulkee työmatkat ja harastaa muutakin liikuntaa. Merja on ollut yli kymmenen vuotta myös Opaskoirayhdistys ry:n nimeämä yhteyshenkilö. Yhteyshenkilöt järjestävät peesareiden avustuksella vuosittain erilaisia viikonloppu- ja luontotapahtumia. Kerhoja pidetään näkövammaisten toimistolla ja makkaroita paistetaan lähistön retkeilypaikoissa. Pikkujoulutkin ovat ohjelmassa joka vuosi.

Merjan tytär, Sari, on taiteellinen sielu. Hän on kuvittanut kädessäsi olevaan Opaskoiran Joulukirjaan Ottis-sarjakuvaa kirjan perustamisesta asti – pian 15 vuotta. Sari on näkövammaisen ja hänen pitää sen vuosi piirtää kuvat suurennettuina ja sitten valmiina taas

pienentää julkaisukokoon. Sari on kiinnostunut muistakin kulttuuriasioista, mm. kirjoittamisesta ja historiasta.

Peesari Lea Kilpeläinen saapui myös paikalle. Lea on toiminut opaskoirakäyttäjien avustajana leireillä, erilaisissa liikuntatapahtumissa ja opaskoirakokeissa. Hän itsekin on kilpaillut omilla koirillaan koko ikänsä ja on aina ollut valmis tulemaan opaskoirankäyttäjien tapahtumiin.

Sokerina pohjalla kaiken kokenut Erkki Virtanen tuli myös paikalle. Hän toimi ennen Merjaa yhteyshenkilönä edellä kerrotuissa tehtävissä. Erkillä on ehtinyt olla jo puolenkymmentä opaskoiraa ja todennäköisesti hän on ollut opaskoiran käyttäjästä eniten kokeissa käynyt henkilö. Opaskoiran suo-

menmestaruuksiakin on kertynyt ennätysmäärä eli seitsemän tai kahdeksan. Erkki lähtee myös nykyisen koiransa Ressun kanssa ensimmäiselle lenkille, kun muut ihmiset ovat vielä nukkumassa.

Merja ja Sari.

Vasemmalla Sarin piirroksia Merja-äidin työhuoneessa.

Merja, Erkki ja peesari Lea Kilpeläinen näkövammaisten toimiston pihalla.

SELLAISTA SATTUU...

Koiran elämää kerrakseen!

Koonnut: Juha Herttuainen

"Koirani Matti on hyvin herkkä. Jo pentuna ollessaan se oppi saunomisen jalon taidon. Nyt se istua nakottaa ylälauteella ja nauttii leppoisasta lämmöstä. Saunan jälkeen Matti oikaisee itsensä rauhallisesti divaanille nukkumaan." Juttu jatkui: "Pikisilmäisen Matin lempeällä naamalla on koiramaisen viisas ilme. Vain omistaja saattaa aavistaa, mitä sen mielessä liikkuu." – Eero Väisänen

"Hukkasen kanssa oltiin kerran kaupungilla Jyväskylässä ja tultiin yöllä kotiin. Matkalla laskettiin koirat irti ja pantiin tupakaksi. Hukkanen sanoi, että hänen koiransa ei hyökkää. Kutsuttiin koirat luokse ja Hukkasen koira pääsi kuitenkin vielä irti ja siitä alkoi kauhea tappelu. Heikki painui metsään, heittäytyi tappelevien koirien päälle ja saikin ne irti toisistaan. Heikin koira etsi taluttimet ja vehkeet - aluksi se ei niitä tuonut. Sitten se toi murisemalla ensin kepin nupin, sitten kepin ja remmin. Kaikki vehkeet löytyivät." – Mauno Jousila

"Mäkkylässä (Opaskoirakoulun lähellä) eräs 'hyvätissinen' nainen seisoi pysäkillä. Törmäsin naiseen ja hetken aikaa olin aivan 'upoksissa'. Olin siihen aikaan vielä poikamies."

"Opaskoirakurssilla Helsingissä kerran koira haisteli ja komensin sille lisää vauhtia. Keppini sattui haistelun kohdetta, autoon nousevaa naista suolaan sääreen."

"Kotipuolessa eräs mies käveli sanomalehteä lukien suoraan minua ja koiraani päin. Siitä seurasi tietenkin tiukka puhuttelu."

"Ensimmäinen opaskoirani oli ensimmäi-

nen myös Oulaisissa. Joku seurasi perässä kulkuamme ja kysyi: - Mihin se koira noita pukimia vie? Tarkoitti valjaita." – Jussi Ojalehto

Kerrotaan, että Ojalehdon koiralla oli tapana käydä 'paskalla' Oulaisten pappilan porraspielessä. Kun pappilan isäntä asiasta huomautti, Ojalehto oli todennut: - Se on koulutettu koira. (Lasse Haarala)

Kuopiolainen Uutis-Kukko -lehti haastatteli opaskoirankäyttäjää Eero Kalliota marraskuussa 1972.

- Oletteko koskaan ollut katkera kohtalolle?

- En käyttäisi sanaa katkera, vaan haikea. Varsinkin murrosiässä oli joskus elämä hankalaakin. Mutta katkeraa, ei koskaan.

- Miten meidän pitäisi suhtautua vammaisiin?

- En tiedä oikein.

"Sillä oli 'perkule terävät kulmat' (kadunkulmat) Kuopiossa. Kerran se karkasi kiimaisen nartun perään ja astui sen Puutosniemessä.

Kylällä, erään navetan heinävintiltä se oli pudonnut rehuluukusta navettaan. Talon isäntä hämmästyi aika lailla, kun aamulla navetan ovella oli vastassa iso rottweiler. – Mauri Puputti.

"Kun toin Romuluksen Pyhäsalmele, ensimmäisellä lenkillä ihmiset puhuivat: - Sokea kävelee. Toisella lenkillä ihmiset olivat jo saaneet tietää asian oikean laidan: - Opaskoiran kanssa kävelee. Kolmannella lenkillä eivät enää puhuneet mitään." – Antti Tapaninaho

Kouluttaja Juha ja Jorma Kuronen koiransa Fionan kanssa.

"Rottweilerit ovat olleet kaikki samanlaisia jurrikoita. Ne osasivat pitää huolen siitä, että tie pysyy auki. Tarvitsi vain vähän tönnäistä kylkeen polvella, niin latua löytyi. Ne kantoivat itse omat pakettinsa kaupasta, murisivat ja korisivat mennessään niin, että ihmiset älysivät antaa koiran olla rauhassa." – Alvi Salonen.

"Sokean silmät ovat sormet ja korvat tutka. Raajavammaisena minulla on toinen jalka

lyhyempi kuin toinen, mutta vastaavasti onhan taas toinen pitempi kuin toinen." – Yrjö Savolainen

Helsingissä ollessani kävin Eirassa hieromassa ja tulin kerran yöllä Wallininkadun majapaikkaani. Oli satanut lunta kymmenisen senttiä, mutta koira toi kuitenkin erehtymättä kämpille. Sinne tullessamme minulta putosi avain. Etsin sitä kauan ja se olikin koiran suussa." – Eemil Kunnari

"Lähdin rasavillin koirani kanssa tupakalle ja jaloittelureissulle läheiselle pellolle. Laskin koiran irti ja tupakoituani kutsuin häntä, koska hän tavallisesti teki tarpeensa nopeasti. Kutsuin häntä monta kertaa, mutta tuloksetta. Vakka oli tässä tapauksessa kantensa hukannut ja kiukustuneena lähdin kepin avulla haromaan kämpille."

Rasavilli huolestuneena totesi vakkansa hävinneen ja päätti hyvityksenä karkureissusta palata kotiin erästä asiointireittiä, jota yhdessä usein käytettiin. Rasavilli marssi Postiin ja alkoi tiskin ääressä jonottaa. Virkailija oli epäystävällinen ja ohjasi Rasavillin ulos. Seuraavaksi Rasavilli otti suunnan kauppaan. Sielläkin oli jono kassalle ja Rasavilli asettui vanhasta tottumuksesta jonon päähän. Jono liikkui hitaasti, eikä Rasavilli etuillut. Viimein tuttu myyjä huomasi, että Rasavilli oli kaupan jonossa ilman emäntäänsä. Ystävällisesti hän selitti Rasavillille tilanteen ja ohjasi hänet sitten lähtemään kotiaan kohti. Ostokset jäivät Rasavillilta tekemättä, mutta emäntä ei kuitenkaan ollut vihainen hänelle karkureissusta. Rasavillikään ei kaikkien koirien tapaan vanhoja muistellut ja niin molemmat jatkoivat elämäänsä yhdessä kuin vakka ja kansi.

Tämä tarina on tosi ja se tapahtui lisälmesa kauan sitten.

"Betty oli erittäin herkkä, se pyyteli anteeksi", kertoi Rankinen. "Se oppi ymmärtämään puhetta ja koetti itsekkin puhua, Opastamaan se oli hyvä, itse kuitenkin oli oltava selvillä, missä kulkee. Koira ymmärsi kaupan, postin ja ihmisten nimiä.

Se oli mustasukkainen emännästään, jopa vihainen. Kerran se karkasi ja kyläläisetkään eivät saaneet sitä kiinni. Yöllä se sitten oli oven takana. Keitin sille kahvit, kun oli kova pakkanen." – Martta Rankinen

"Olin palaamassa lenkiltä koirani Fionan kanssa kotiin, kun huomasin olevani eksyksissä, vaikka tunsin asuinkuntani Joroisten keskustan jokaisen kadun ja talon sijainnin. Eipä hätää, jossakin lähellä kuulin oven avautuvan ja jonkun tulevan ulos. Terveh-

Martta Rankinen ja Betty.

din, pyysin anteeksi ja keskustelumme alkoi:

- Meidän piti kääntyä Viertotielle, mutta missähän sen alku mahtaa olla?
- Että työ oo Viertotiellä, se tie on tuolla, neuvoi ystävällinen savolaisnainen.
- Ai tuollako, sanoin minä ja osoitin kepillä.
- Ei siellä, vaan tuolla.

Minä käänsin kepin suuntaa 90 astetta ja tarjosin, että ai tuollako?

- Ei siellä päinkään, vaan tuolla ja kyllähän siinä lukkoo, että Viertotie.

- Vaan kun minä en näe.

- Etkö sen vertoo niä?

- En näe muuta kuin pimeällä vähän kirkkaimpia valoja. Mutta kertokaapas, mikä se talo on, josta tulitte ulos.

- Etkö muka tosissaan tiijä, että se on hautaustoimisto?

- Nyt tiedän, kun kerroitte. Kiitos paljon, kyllä me nyt tästä osaamme.

- Kiitoksii vua, koettakkee pärjätä." - Jorma Kuronen

ENKELEITÄ, ONKO HEITÄ?

Weteraani koirankäyttäjä

*Teksti: Ari Suutarla
Sotasokeiden Joulu 1972*

Arkisessa elämässä tulee vallan mainiosti toimeen ilman enkeleitä. Jokaiselle on kaiketi lapsuudessa kuitenkin kerrottu näistä näky-mättömistä olennoista, jotka milloin valkoisissa, milloin mustina havisuttelevat siipiään ihmisten kintereillä. – Meidän lastenkamarissamme käytetään aika usein iltarukouksena runoa: ”Rakas Jeesus siunaa meitä. Anna meille enkeleitä. Siivilläsi meitä peitä. Älä meitä koskaan heitä.” Eräänä iltana aloin lukea tätä iltarukousta. Nelivuotias Susanna sanoi silloin: ”Ei mitään enkeleitä, ei mustia eikä valkoisia. Me halutaan nukkua rauhassa tänä yönä.” Olin ymmällä. Lapsi aivan ilmeisesti pelkäsi outoja olentoja. Myöhemmin sain selville, että lapset olivat jossakin kuulleet valkoisista ja mustista enkeleistä, jotka seuraavat lasta riippuen siitä, onko lapsella valkoinen vai musta sydän.

Ei ole mikään ihme, että lapsi pelkää enkeleitä, kun isot miehetkin tekevät niin. Jokaiselle on tuttu tarina lampaita kaitsevista paimenista. Yövuorossa oleville paimenille ilmestyi äkkiä enkeli sekä suuri joukko taivaallista sotaväkeä, kuten Raamatun sanonta kuuluu. Tällä enkelillä ja hänen väellään oli kuitenkin asiaa paimenille: ”Katso, minä ilmoitan teille suuren ilon. Teille on tänä päivänä syntynyt Vapahtaja.” – Enkelten viesti sisälsi ilosanoman kauan varrotun tapahtu-

man toteutumisesta. Ensimmäinen joulu oli lähtenyt käytännössä olemaan. Ihminen voi myös oppia elämään

K. R. Kareksen kerrotaan saarnanneen Lapuan kirkossa seuraavaan tapaan: ”Vaikka Herran enkeli ilmestyisi nyt tänne kirkkoon saarnaamaan evankeliumia, se ei hyödyttäisi yhtään mitään. Te lapualaiset alkaisitte kuitenkin väitellä, että Nurmon seurakunnan enkelillä on pidemmät siivet kuin tällä.” – Jos jokin outo asia tunkeutuu ihmisten elämään, sille hyvin nopeasti etsitään ja löydetään niin sanotusti luonnollinen selitys. Ensin ilmiö on hämmentänyt mielet, ja sitä on kenties pelätty. Uusi hyväksytään ennen pitkää elämään kuuluvaksi. Näinhän oli esimerkiksi radion tulemisen kohdalla. Sitä pidettiin perkeleen äänenä. Samoin oli vielä 50-luvulla television laita. Monet vanhoilliset saarnamiehet jyrisivät ankarasti katoilla kohoavia ”pirun haravoita” vastaan.

Historia eli inhimillinen elämä kulkee eteen päin. Se tuo tullessaan uusia asioita. Aika oli radion ja television tulla hyödyttämään ja rikastuttamaan ihmisiä. Aika oli myös Jumalan pojan tulla maailmaan. Tämän tulemisen ilmoittamiseen Jumalalla on ollut lupa käyttää omia keinojaan. Kristillisen uskon mukaisesti ihmisillä on oikeus nähdä jumalallinen johdatus ja varjelus kaikessa ympärillä tapahtuneessa. Vaikka moni tapahtuma pelottaa, tuohon pelkoon ei tarvitse jäädä. Tapahtuman sisältöä ei myöskään tarvitse torjua sillä perusteella, että se ensin on pelottanut. Kun tutustuu tapahtumaan, se voi

Kattomaalaus Versailles, Pariisi, kuva Schutterstock.

antaa suurta rikkautta.

Ihminen voi myös oppia elämään enkelten kanssa. Jumalan johdatusta ja vaikutusta ihmisten elämään voidaan ajatella enkelten kautta tapahtuvaksi. Jumalan valtakunnan asioista puheen ollen ihmisten ei tarvitse pelätä mustia enkeleitä, vaikka heitä nyt leijailisikin täällä. Joulun sanoma antaa tästä vankan todistuksen. Maailmaan on todella syntynyt Vapahtaja, joka käsittämättömällä tavalla on voittanut kaiken pimeyden vallat. Sanoma Kristuksen kärsimisestä ja kuolemasta ihmiskunnan syntien sovituksiksi on tästä takeena. Pahan valta on jo voitettu.

Jumala ei kuitenkaan tahdo, että hänen lapsensa panttaisivat hänen rakkautensa ja armonsa vain omaan elämäänsä pysähtyväksi. Kristityt on pelastettu palvelemaan eli elämään siten, että mahdollisimman moni pääsisi osalliseksi Jumalan hyvän tahdon toteutumisesta. Tämä kehottaa kristittyjä antamaan omastaan niille, joilla tänä päivänä on puutetta ja kärsimystä. Nälkä ja kurjuus eivät poistu tästä maailmasta, ellei joku lähde ensinnä antamaan omastaan. Rikkauden

ja köyhien väliset erot eivät lakkaa olemasta, ellei pääomia siirretä "pussista toiseen", kuten voidaan sanoa. Kristillisestä uskosta ei ole mitään hyötyä, jos se on vain ihmisten päiden päällä leijuva oppirakennelma. Uskon täytyy ruveta kantamaan hedelmää. Se ei siis voi olla näkymättä ihmisten yhteiskunnallisessa käyttäytymisessä.

Kutsuuko ja vaatiiko Jumalan sana ihmisiä köyhyyteen? Kysymystä ei voitane asettaa näin. Koettava tosiasia on näet, että saamisen ilo on suuri, mutta antamisen vielä suurempi. Evankeliumin sanoman vaikutuspiiriin tulleet ihmiset ovat saaneet suurimman lahjan. He ovat saaneet syntinsä anteeksi ja iankaikkisen elämän. Heidän sisimmässään on turvallinen tietoisuus siitä, että Herran enkeli johdattaa heitä öin ja päivin. Kun voi kokea ja nähdä tuovansa iloa toisten ihmisten elämään, Jumalan rakkauden mukanaan tuoma ilo tulee täydelliseksi. Joulun ilo on näin omistettavissa tänäkin jouluna. Samalla se on omistettavissa jakamista varten. Sanotaan: Jaettu ilo on kaksinkertainen.

TERVEYSMATKALLA ROMANIASSA

Sotasokean kynästä

Teksti: Gerhard Niemi

Meitä oli suuri ryhmä suomalaisia sotasokeita, jotka matkasimme viime talvena *Romaniaan*, missä *Kylpylähotelli Felix* oli kotinamme kahden viikon ajan. Paikka on Oradean kaupungin tuntumassa, ja tämä kaupunki on puolestaan lähellä Unkarin rajaa. Se on ollut ammoisista ajoista alkaen tunnettu mineraalilähteistään, ja maanjäristyksen jälkeen alue on elvytetty jälleen uuteen käyttöön. Uudenaikainen reumahoito siellä perustuu lämpimiin muta- ja parafiinikääreisiin, ja tietysti annetaan myös vesi- ja kuivahierontaa. Monipuoliseen ohjelmaan kuuluu myös kallis ja Suomessa kiistelty *Gerovital*-hoitokin.

Hoitolaitoksen kuumavetinen uima-allas oli miellyttävä elämys meille kylmän Pohjolan asukkaille. Nelikymmenasteiseksi jäädytetty vesi kantoi hyvin, siinä oli mukava kellua ja uiskennellä. Siellä viihtyi tunnin jos toisenkin, eikä olisi mitenkään malttanut lähteä pois. Olikin hieman kolkkoa nousta viileään tuuleen, mutta jälkitunne oli kuitenkin kuin saunasta tulo parhaimmillaan. Ihmiset olivat herttaisia ja jopa helliä toisilleen. Me kylmän kalseat turistit totesimme ihmeissämme, kuinka he jakelivat suukkoja toisilleen missä tahansa. En ole tavannut muualla sellaista herttaista idylliä, että nuori isä kantaa lasta käsivarsillaan ja suukottelee tätä lakkaamatta molemmille poskille. Kun lapset palaavat koulusta, isä, äiti, isosis-

ko tai kuka nyt kotona sattuu olemaan-kin, menee tulijoita vastaan ja antaa tervetuliaissuudelman. Kuinkahan asia lienee meillä, sillä itse olen nähnyt joskus vallan muuta?

Oradean kaupunki on keskisuurinen, hiljainen ja hieman nukkavieru, joskin uusia kaupunginosia oli nousemassa sinnekin. *Grisudu Repede* eli *nopea joki* virtaili nyt laiskana ja vähävetisenä kaupungin halki. Tulvien aikana se oli varmastikin nimensä veroinen, sillä silloin vesi oli kohonnut monin paikoin aina puoliväliin ikkunoita, eikä kaikkia tuhoja oltu vielääkään korjattu. Joki sai alkunsa Karpaateilta pienestä lähteestä. Tarina kertoo, että se, joka juo tuon lähteen vettä, säilyttää ikuisen nuoruutensa. Kävin itsekkin tuolla lähteellä.

Romania on toiseksi suurin öljyntuottajamaa Euroopassa. Poraustorneja ja pumpuasemia näkyi paljon ja uusia löytöjä tehdään jatkuvasti. Myös maakaasua, kivihiiltä, kultaa ja uraania on saatu esiin. Ties mitä maaperästä vielä löytyykin. Rikkauksia on aina ihmettelemiseen asti.

Kaksipäiväinen retki *Transsylvaniaan* oli jo pituutensakin puolesta kaikkein antoisin. Mukana olleille oli tuo matka Karpaattien sokkeloihin varmastikin unohtumaton elämys, sillä kolusimmehan tätä vuoristoa yli

seitsemänsataa kilometriä aina Romanian keskiosiin saakka.

Olen aina ihmetellyt joskus kuulemaani sanontaa: *vihreät vuoret*, mutta tuon matkani jälkeen en enää ihmettele. Viiniköynnökset ja hedelmätarhat kipuavat ylös jyrkkiäkin vuorenrinteitä aina huipuille saakka.

Missään ei näkynyt kiven kiveä ja maaperä oli kerrostunutta liuskasavea. Arvoitukseksi minulle jäi, miten noita viljelyksiä hoideaan, sille traktoreille rinteet olivat liian jyrkkiä. Eroosio oli muotoillut vuoret pehmeän pyöreiksi. Näin niillä vaeltaessani sieluni silmillä, kuinka esi-isäni kiskoivat aikoinaan kanuunoita vuorten yli sotiessaan turkkilaisia vastaan ja tunsin sääliä. noita suomalais-parkoja kohtaan.

Tie kiemurteli spiraalimaisesti vuoren rinteitä laskeutuen välillä laaksoon, missä virtasi joki ja missä oli kylä tai kaupunki. Kävimme monessa tällaisessa paikassa ja totesimme, että jokaisessa kylässä on kirkko ja parhaissa kaksi. Niitä myös käytettiin, ja näimme mustapukuista ja harrasta kirkkokansaa, joka oli kuin vanhojen kuvakirjojen sivuilta. Tapasimme vuoristossa myös lammaspaimenia, jotka olivat pukeutuneet ikivanhaan tapaan lammasnahkaviittoihin, joita he kääntelivät säiden mukaan. Vain harvat kukkulat olivat metsän peitossa, ja vasta tuhannesta metristä ylöspäin alkoi näkyä kallioita ja havupuita. Tullessamme takaisin oli Pohjois-Karpaateilla lumipeite.

Matka Unkarin pustalle oli myös unohtumaton elämys. Rajan ylittäessämme taputimme spontaanisti käsiämme, sillä olimmehan heimoveljien mailla. Debrecen on Unkarin kolmanneksi suurin kaupunki, valoisa ja varsin vilkasliikenteinen. Viinit olivat siellä suhteettoman korkeissa hinnoissa. Meillä oli perillä oloon aikaa vain muutama tunti, mutta pääasiahan oli, että olimme Unkarissa. Valitettavasti pusta ennätti kietoutua jo hämääseen, kun saavuimme sinne saakka. Lopulta hämää tummui pimeydeksi ja vain kelmeä kuu kellui rannattoman pustan yllä.

Näimme Unkarissa myös hevosten kasvatustiloksen, jossa oli hevosia lämminverisistä aina pikku poneihin asti. Oli ihmeellistä katsella hevosten taitavia temppuja ja

kuunnella piiskan sivalluksia pustan yössä. Monikosatavuotinen perinne näkemämme lienee ollutkaan?

Teimme myös lyhyen ratsastuskierroksen, johon minäkin halusin välttämättä ottaa osaa. Reitti vei vanhalle majatalolle, joka oli oikea pustan keidas. Siellä majatalon pitäjät tarkkailivat aikoinaan matkailijoita ja vihjasivat sitten lainsuojattomille, keiden kukkarossa olisi vähän keventämistä. Meidän ei onneksi käynyt mitenkään; liekö se johtunut siitä, että matkasimme vain yhden majatalovälin, vai olivatko lompakkomme kenties liian köykäisiä? Majatalossa saimme ihanan tulista gulassia, joka oli valmistettu ruskistetusta lampaanlihasta, paprikasta ja sipulista. Jotkut tosin väittivät, että kitalaki olisi seuraavana päivänä nahaton. Juomina oli jotain merkillistä yrttiviinaa ja parasta valkoviiniä, mitä olen koskaan maistanut. Tunnelma oli harvinaisen korkealla, eikä sitä häirinnyt paljon edes sekään, että muuan rouva väitti torakan uivan hänen valkoviinilasissaan. Sekin osoittautui sitten lähemmässä tarkastelussa pelkäsi ohranjyväksi.

Pari kolme viikkoa on liian lyhyt aika, jona ennättäisi muodostaa kuvaa jostain kansasta ja sen elämänmuodoista. Hätiköidyt päätelmät aiheuttavat vain virhearviointeja. Se oli kuitenkin varmaa, että kaikki oli uutta ja vaihtelevaa, sekä aivan muuta, mihin olimme tottuneet kotona. Arvostelevalle mielellä on kuitenkin turha lähteä matkaan, sillä silloin menee oma ja toistenkin matka vain piloille. Jokaisella meistä oli varmastikin paljon opittavaa, jos vain osasimme nähdä asioista parhaat puolet.

Pian oli matkamme lopussa, ja lentokoneemme oli jälleen vuoro kohota siivilleen. Romania jäi taaksemme ja matka kohti Pohjolan pitkää pimeyttä alkoi. Mieleeni tuli kysymys, miksei kuntouttamistamme voitaisi hoitaa Oradean tapaisissa paikoissa, joissa hoito on halpaa ja asiallista. Synkän syksyn ja kylmän talven aikanahan me kaikki toivoisimme hartaimmin saavamme virkistystä sieluillemme ja ruumiillemme. (Sotasokeiden arkisto)

KOMENTAJAN KYYYDILLÄ JOULUKSI KOTIIN

Sotasokean kynästä

Teksti: Viktor Sinivaara

Syksyllä 1944 sota ja saksalaiset olivat hävittäneet Pohjois-Suomea. Tähän aikaan olin jo toipunut haavoittumisestani ja olin sotasokeana opiskelemassa uutta ammattia harjansitojakursseilla Mustiossa. Joulun halusin perheineni viettää kotona Kemissä, mutta emme olleet varmoja, kuinka sinne pääsisimme, sillä olin kuullut rautatieliikenteen olevan lamassa melkein koko Pohjois-Suomessa. Kotoani saimmekin kehotuksen tulla junalla Ouluun ja yrittää sieltä jatkaa Kemiin autokyydillä. Lähdin matkaan vaimoni ja poikani kanssa ja saavuimme aamujunalla onnellisesti Ouluun. Mutta sielläpä nousikin matkalaisten tie pystyyn.

Koska liikennettä täällä hoitivat vielä sotilasviranomaiset, painelimme oikopäätä sotilaspiiriin esikuntaan kyselemään aikatauluja Kemiin, mutta adjutantti, jonka kanssa asioin, ei tiennyt niistä mitään. Hän ohjasi meidät liikennepiiriin - sielläkään ei ollut tietoa yhteyksistä. Ei myöskään linja-autos asemalla, jossa vielä kävimme kyytiä tiedustelemassa. Harhailimme ympäri kaupunkia etsien kuljetusta ja vihdoinkin löytyikin Kemiin lähdössä ollut rekka auto. Mutta sillä oli tarjolla tilaa vain lavalla ja kun tuolloin, joulukuun puolessa välissä, oli pakkasta jo kolmatta kymmentä astetta, emme uskaltaneet siihen kyytiin niinkin pitkän matkan ajaksi.

Lopulta ei auttanut muuta kuin ryhtyä etsimään yöpaikka ja tyytyä yrittämään matkanjatkoa vasta seuraavana päivänä. Se oli kuitenkin yhtä vaikeata kuin kyydinkin löytäminen - Oulussa sattui olemaan nimitäin markkinat ja kaikki paikat olivat täynnä markkinaväkeä. Lopulta meidät neuvottiin erään rouvashenkilön luo, joka oli ennenkin majoittanut matkalaisia. Vastaanotto täällä oli kuitenkin epämiellyttävä. Selvittyämme rouvan kuulustelusta hän vihdoinkin hyväksyi meidät, lupasi minut poikani kanssa nukkumaan toiseen huoneeseen, mutta vaimoni oli nukuttava hänen kanssaan toisessa. Minua harmitti moiset rajoitukset ja sanoinkin, että menemme vielä kaupungille kyselemään kyytiä ja jos emme ole kello kuuteen mennessä palanneet, olemme sen kyydin saaneet.

Olin koko päivän ollut hieman närkästynyt sotilaspiirissä saamastani kohtelusta - olinhan menettänyt sodassa näköni ja aamulla sinne menessäni olin odottanut sotilasviranomaisilta löytäväni ensimmäisenä apua. Suunnistimme nyt sinne uudemman kerran. Enää en pysähtynyt adjutantin luo, vaan pyysin vaimoani opastamaan minut ovelle, jossa lukisi: komentaja. Ovi löytyi, koputin siihen ja kun sisältä vastattiin, astuin rohkeasti huoneeseen. Selitin kuka olin, mistä tulin ja minne olin menossa ja mikä nyt oli tilanteemme. Komentaja kuunteli minua kertaakaan keskeyttämättä ja lopetettuani kysyi ystävällisesti, olimmeko saaneet ruokaa koko päivänä. Vastasin, että oli meillä

kuivaa muonaa mukanamme. Oliko asuntoa? Muistellen majapaikkamme nurjamielistä rouvaa, vastasin epäröimättä, ettei ole. Komentaja tuntui mieltiviin hetken, pyysi meitä sitten halliin odottamaan ja lupasi selvittää, mitä voisi asian hyväksi tehdä.

Istuimme ja odotimme, ihmisiä meni ja tuli, kaikilla tuntui olevan kiire. Välillä kävi komentajakin juttelemassa, lupaili asian järjestyvän ja tarjosi minulle tupakan. Taas odotimme ja totesin kellostani, että olimme jo menettäneet ainoan tiedossa olleen yöpaikkammekin. Vihdoin komentaja tuli jälleen luoksemme mukanaan ratsumestarin arvoinen upseeri, esitteli hänet - nimeä en enää vuosien jälkeen muista - ja ilmoitti, että hän lähtee viemään meitä Kemiin ja olisimme jo tunnin päästä matkalla. Mieliämme nousi tietenkin heti. Mutta aika kului, eikä autoa vain löytynyt. Oli lauantai ilta ja kuulimme, että kaikki autot olivat ajoissa. Vaimoltani alkoi jälleen loppua usko kyydin saamiseen. Lohdutin häntä, sillä olin var-

ma, että kun piirin komentaja oli itse asiaan puuttunut, niin auto löytyisi, vaikka sitten kiven alta. Ja niinhän siinä kävikin, tunti ei ollut vielä täynnä, kun komentaja tuli ja ilmoitti, että hänen autonsa lähtisi viemään meitä Kemiin. Matkatavaramme eivät kaikki mahtuneet autoon, mutta komentaja kehoitti jättämään loput säilytettäväksi sinne, hän huolehtisi, että ne tulisivat perässä ja saimme ne parin päivän sisällä noutaa Keminsotilaspiiristä. Kiitimme, kiipesimme autoon ja neljän-viiden tunnin kuluttua olimme onnellisesti perillä kotona.

Vaivalloinen matkanteko oli saanut onnellisen päätöksen. Ei tarvinnut palella rekka-auton lavalla, eikä myöskään turvautua äreän majoittajarouvan apuun. Apu oli löytynyt sieltä, mistä olin sitä odottanutkin, vaikka olikin pitänyt hieman ohittaa "virkatietä". Olimme päässeet komentajankyydillä jouluksi kotiin - kiitos Oulun sotilaspiirin silloisen tuhdin komentajan, kenraalimajuri Pietari Autti'lle. (Sotasokeiden arkisto)

NÄKÖVAMMAISKÄSITÖITÄ - TAIDOLLA

www.sokkotaito.fi

ONNEA MEVET!

*Toivottavat: Opaskoiran Joulu ry
ja Zaigan koirakoulu (Latvia)
Juha Herttuainen ja Zaiga Kļaviņa*

OPASKOIRAN KOULUTUSTA ENGLANNISSA

Teksti ja kuvat: Juha Herttuainen (1978)

Englannissa on opaskoirankoulutuksella vankat perinteet. Koirien koulutuksen, kasvatuksen ja näkövammaisten koulutuksen hoitaa erityinen järjestö, joka on samantapainen kuin Opaskoirayhdistys ry meillä Suomessa. Järjestön nimi on Guide Dogs for the Blind Association (GDBA), joka käsittää päätoimiston Lontoossa, koirien kasvatuskeskuksen (Breeding Centre) Warwick'ssa sekä neljä opaskoirakoulua Englannissa ja yhden Skotlannissa.

Opaskoiratoiminta rahoitetaan Englannissa pelkästään lahjoitusvaroin. Valtio, eivätkä myöskään kunnat, anna minkäänlaista tukea opaskoiratyölle. Rahankeruuta varten onkin perustettu erityinen organisaatio, jonka toimipisteitä on jokaisessa kaupungissa ja sitä johdetaan Lontoon toimistosta käsin. Kävin Warwick'ssa eräässä pubissa, jonka asiakkaat olivat keränneet 500 puntaa GDBA'lle. Muistoksi he olivat saaneet hopeisen opaskoiran, se oli pubin hyllyllä. Hopeisen opaskoiran ovat saaneet monet julkisuuden henkilöt ja järjestöt: Elvis Presley, The Beatles, ja Bay City Rollers vai muutamia mainitakseni. Istuvia muovisia opaskoiria on jokaisen toimintayksikön eteisissä. Niiden päiden päällä on rahareiät ja ne katsovat ihmisiä anovasti silmiin. Gruft'n koiranäyttelyssä Lontoossa oli GDBA'lla oma osastonsa ja sielläkin oli kaksi 'rahakeruuopaskoiraa'. Koiranäyttelyn suuressa loppunäytöksessä sai opaskoira lajinsa edustajana raikuvimmat ablodit.

GDBA'n kasvatuskeskus hoitaa koirien

kasvatus- ja jalostustyön. Se on lähellä Leamington Spa'n opaskoirakoulua, jonka toimintaan olin tutustumassa. Siellä työskentelee johtajan lisäksi johtajan lisäksi apulaisjohtaja, kolme sihteerä, kenneltyönjohtaja, kuusi kenneltyttöä, talonmies, pari keittiötyöntekijää sekä muutama siivooja. Heidän lisäksi on palkkalistoilla kolme tyttöä, jotka kiertävät jatkuvasti eri puolilla maata seuraamassa pentujen kehitystä hoitoperheissä. Pentujen hoitokotitoiminta on suunnilleen samanlaista kuin Suomessa ja pennut ovat koulutusikään saakka hoitoperheissä. Siitosnartut ovat sijoitetut myös perheisiin ja noin 60 prosenttia niistä myös penikoivat sijoitusperheissä. Perheille annetaan 'pennutuspalkkiona' kustakin pentueesta urospentu. Siitosurokset pidetään kasvatuskeskuksessa ja siitokseen käytetään myös ulkopuolisia uroksia ja keinosiemennyksiä jonkin verran. Kaiken kaikkiaan siitosuroksia on noin 30 ja narttuja lähemmäs sata. Koirat palaavat hoitoperheistä ensiksi kasvatuskeskukseen, josta ne jaetaan eri opaskoirakoululle. Kaikki opaskoiriksi koulutettavat kastroidaan.

Leamington Spa'n opaskoirakoulu, n. 200 km Lontoosta, kouluttaa kaikki Birmingham'n opaskoirat. Koulu on kaupunkialueella, melkein sen keskustassa. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö koululla olisi asianmukaisia tiloja eri tarkoituspereihin. Koiratarha on jaettu pieniin yksiköihin. Tarhan takana laaja viheralue, jonne on rakennettu laajoja aitauksia. Niissä koirat saavat juosta vapaina keskenään. Koululla koulutetaan vuosittain noin 90 opaskoiraa, mikä on

"Laput silmillä" -koulutusta.. Käydessäni Leamingtonissa oli siellä yhteistyökurssi menossa. Kurssilaisten joukossa oli ensimmäistä opas-koiraansa hakemassa 80-vuotias mies, joka puikkelehti esteradalla koiransa kanssa kuin nuorukainen.

Lahjoituksia tehdään GDBA'n hyväksi laittamalla rahaa labradoripystöihin, sillä yhteiskunta ei tue yhdistyksen toimintaa millään lailla. Kuvassa olevia pystöjä on Englannissa kaikilla julkisilla paikoilla.

myös muiden koulujen keskimääräinen kapasiteetti. Tarhalla on jatkuvasti noin 50 koiraa. Tarhatyöntekijöiden lukumäärä on suuri – työnjohtajan lisäksi kymmenkunta tarhanhoitajaa ja koulutusapulaista. He ruokkivat ja harjaavat koiria sekä pitävät paikat puhtaina. Englantilainen koirankoulutus on perusteellista. Koirilla täytyy olla ihmiskontakti myös silloin kun niitä ei kouluteta. Lähes kaikki työ tehdään käsin. Koirat kuljetetaan jaloittelulaitauksiin ovien kautta ja niiden täytyy istua nätisti ovien ja kynnyksen eteen

kuljetuksen aikana. Ne eivät saa rynnätä eivätkä vetää taluttimessa. Tarhalla kiinnitti huomiota sen ehdoton siisteys. Koirat eivät myöskään haukkuneet vierasta, mikä on juuri runsaan ihmiskontaktin seurausta.

Varsinainen koulutushenkilökunta koostuu pääkouluttajasta, viidestä kouluttajasta ja seitsemästä kouluttajaharjoittelijasta. Kouluttajaharjoittelijoiden oppiaika on keskimäärin kolme vuotta ja sen jälkeen heistä tulee kouluttajia. Koulutusajan kouluttajat asuvat koululla. Harjoittelijat hoitavat koirien esikoulutuksen, joka kestää kahdesta kolmeen kuukautta. He opettavat koiria kulkemaan aluksi pelkässä taluttimessa ja myöhemmin siten, että koirilla on valjaiden rintaosa yllään. Tästä on sitten seuraavassa koulutusvaiheessa varsinaisten kouluttajien hyvä jatkaa. Kokonaiskoulutusaika on noin kolme kuukautta.

Koska koulutus on perusteellista, on myös kouluttajaharjoittelijoiden koulutus perusteellista. Heidän täytyy opetella kulkemaan laput silmillä koulun alueella, syömään laput silmillä ja kaikin puolin on opeteltava tulemaan toimeen kuin konsanaan näkövammaiset. Lisäksi heidän tulee opiskella koirapsykologiaa, koulutuksen teoriaa sekä omata tiedot eri näkövammaisorganisaatioista, omasta työnantajastaan ja sen toiminnasta, sokeuteen johtavista syistä, jne. Koulun johtaja pitää iltaisin oppitunteja lä-

hes joka viikko. Oppituntien ja itseopiskelun perusteella pidetään kokeita ja tenttejä, jotka heidän pitää läpäistä.

Varsinaisten kouluttajien tehtäviin kuuluu koulutuksen lisäksi kurssien pitäminen ja näkövammaisten kotikoulutus. Yksi kouluttaja käy keskimäärin 50 kertaa vuodessa näkövammaisten kotipaikkakunnilla suorittamassa kotikoulutusta enimmäkseen sillä aikaa, kun kouluttajaharjoittelijat huolehtivat seuraavien koulutettavien opaskoirien esikoulutuksesta. Kouluttajat käyvät myös tutustumassa uusien koirananojen koiratarpeisiin ja ympäristöihin, joissa koirat mahdollisesti tulisivat aikanaan opastamaan.

Muu henkilökunta koostuu talousjohtajasta, hänen apulaisestaan, puutarhurista, talonmiehestä, keittiöhenkilökunnasta ja siivoojista. Koko henkilökuntaa, erityisesti kouluttajia, johtaa ja valvoo erityinen kontrolli, kuten siellä sanotaan. Hänen apunaan työskentelee kaksi sihteerii, joista toinen on näkövammainen. Näkövammaisen sihteerii toimii myös puheluvälittäjänä.

Työntekijöiden sosiaaliset edut ovat hyvät. Ilmaiset ateriat kuuluvat heille, harjoittelijoille myös asuminen on ilmaista. Järjestö auttaa henkilökuntaa omien asuntojen hankinnassa. GDBA'n työntekijöitä varten on olemassa myös oma eläkerahasto. Eläkeikä on kouluttajilla 50-55 vuotta, jolloin he omien sanojensa mukaan antavat tilaa nuoremmille. Kouluttajien palkat vastaavat opettajien palkkoja.

Opaskoiriksi koulutettavat koirat ovat erittäin hyväluonteisia. Isossa Britanniassa on tällä hetkellä käytössä noin 2500 opaskoiraa. Niistä labradorinnoutajia 66 prosenttia, labradorin- ja kultaisen noutajan risteytyksiä 12 prosenttia, saksanpaimenkoiria 11 prosenttia, kultaisia noutajia 10 prosenttia ja muita rotuja yksi prosentti. Muina rotuina mainittakoon erilaiset colliet, muut noutajarodut ja erikoisuutena alaskan malamutti, joka on isokokoinen ja tuuheaturkkinen pystykorvarotu. Labradorin- ja kultaisen noutajan risteytystä käytetään opaskoiraksi ainoastaan ensimmäisessä polvessa. Se muistuttaa enemmän labradorinnoutajaa ja sen luonne on vakaa ja rauhallinen. Karva on sileä ja lyhyt. Englantilaisien mukaan kultaisen noutajan karva on liian paksu ja vaikea pitää

puhtaana sikäläisessä kosteassa ilmastossa. Osittain tämänkin takia hyväluonteisuuden lisäksi on labradoria ja kultaista noutajaa alettu risteyttää keskenään.

Suuri epäkohta suomalaiselta kannalta katsottuna GDBA'n koiranjalostuksessa on korkea dysplasiaprosentti. Meillä Suomessa opaskoirilla on dysplasiaa tuskin nimeksi, kun taas Englannin opaskoirien sairastavuusprosentti lähentelee seitsemääkymmentä.

Kuten edellä totesin, koirien koulutusaika on yhteensä 5-6 kuukautta. Koulutus tapahtuu kaupunkiympäristössä, kulkuvälineinä on pääasiassa GDBA'n autoja. Koululla on toistakymmentä farmari- ja pakettiautoa sekä tilava bussi. Koulutus perustuu pehmeäkätisyyteen ja perusteellisuuteen. Sanotaan, että englantilainen kouluttaa hyvinkin arasta koirasta hyvän opaskoiran. Katukoulutus on suunnilleen samanlaista kuin meilläkin. Poikkeuksena on kuitenkin se, että koiran täytyy istua täsmällisesti tullessaan kadunreunaan. Lisäksi siellä on kaksi koulutusmuotoa, joita meillä ei sanottavasti harrasteta. Ne ovat liikennekoulutus ja 'laput silmillä'-koulutus. Liikennekoulutuksessa tarvitaan kaksi kouluttajaa – toinen ajaa autoa ja toinen ohjaa koiraa. Koulutuksen tarkoituksena on opettaa koira varomaan autoja. Se ei saa lähteä liikkeelle tai sen täytyy pysähtyä, kun auto on tulossa. Missään tapauksessa se ei saa lähteä ryntäämään kadun yli. Hämmästyttävän nopeasti koirat näyttivät toteavan, mistä on kysymys. 'Laput silmillä'-koulutuksessa tarvitaan myös kaksi kouluttajaa. Koiran ohjaajalta peitetään silmät ja kulkeminen tapahtuu kakkoskouluttajan ohjauksessa. Näitä molempia koulutusmuotoja käytetään englantilaisessa suhteellisen paljon. Katselin filmiltä kursilaisten kulkua (vierailuajaksi ei sattunut kurssia) ja kyllä huomasi, että koirat olivat perusteellisesti koulutetut. Ne toimivat kuin konsanaan vanhat opaskoirat.

Tottelevaisuuskoulutus rajoittuu minimiin. Siihen kuuluu istuminen, maahanmeno, paikallaolo, taluttimessa seuraaminen ja vapaudesta luoksetulo. Tärkein on vapaudesta luoksetulo, koska koirat jaloitellaan poikkeuksetta vapaina. Koulutusaikana tottelevaisuusliikkeitä harjoitetaan vähän, pää-

asiassa vain luoksetuloa, kun koirat laske-
taan koulutuksen lomassa puistoihin juok-
semaan. Mainittakoon, että koiran luok-
setuloliike on Englannissa kaksivaiheinen,
koira tulee ensin istumaan ohjaajan eteen
mahdollisimman lähelle rintamasuunta
ohjaajaan päin. Sen jälkeen koira komen-
netaan sivulle. Seuraamista ja paikallaoloa
harjoitellaan erikseen ehkä kerran viikossa
tai kahdessa viikossa, muulloin opastuksen
yhteydessä.

Uuden opaskoiran anojan tulee toimittaa
GDBA'lle anomuksensa lisäksi lääkärintodis-
tus ja sosiaalityöntekijän lausunto. Lääkärin-
todistuksesta tulee käydä ilmi sokeuden syyt
tarkoin eriteltyinä: haitta-aste, mahdollinen
kuulovika, mahdolliset kehityshäiriöt, mah-
dolliset aivovauriot, sokeritaudin tai muun
sairauden aiheuttamat liikuntarajoitukset,
mahdollinen verenpainetauti ja mahdolliset
hermosairaudet. Lääkärintodistuksessa on
mm. seuraavia kysymyksiä:

- Voitteko sanoa, että anojan terveys mah-
dollistaa 40 minuutin reippaan kävelyn kak-
si kertaa päivässä?
- Onko todistetta alkavasta verisuonisairau-
desta tai muusta sairaudesta, joka voisi hu-
nontaa anojan fyysistä sietokykyä opaskoi-
raharjoitusten aikana?
- Onko anojalla ajoittaista huimausta tai
muistikatkoja?
- Onko olemassa aikaisempaa tietoa anojan
mielenhäiriöistä?
- Onko olemassa mahdollisuus, että kävely
on haitaksi anojan jalkojen kunnolle?
- Muita tietoja anojan fysiikasta, jotka voisi-
vat auttaa GDBA'ta?

Sosiaalityöntekijän lausunnosta käy ilmi
anoja opaskoirantarve, perhesuhteet, työ-
elämä, toimeentulo, osallistuminen näkö-
vammaisorganisaatioiden toimintaan, luon-
teenlaatu ja arviointi anojan soveltuvuudes-
ta henkisesti, fyysisesti tai muilta näkökan-
noilta opaskoirankäyttäjäksi. Kurssilaisten
alustava valinta suoritetaan pääasiassa näi-
den lausuntojen pohjalta. Tämän lisäksi vie-
lä kouluttajat käyvät tutustumassa anojien
kotiolosuhteisiin kuten aikaisemmin kerroin.

Opaskoirakurssit Englannissa kestävät nel-
jä viikkoa. Kurssilaiset asuvat tilavissa yhden

hengen huoneissa opaskoirakoulun yläker-
rassa. Lääkäri päivystää kurssilaisten mah-
dollisten sairastapausten varalta. Kurssioh-
jelma on tiivis. Kullakin kouluttajalla on neljä
kurssilaista keskimäärin viisi kertaa kahdes-
sa vuodessa. Kursseja on lähes joka kuukau-
si. Kouluttajat ovat täystyöllistettyjä kurssi-
en aikana, työviikon pituus on kuusi ja puoli
päivää. Normaalien koulutuksen lisäksi kurs-
silaisille pidetään oppitunteja koiran ruokin-
nasta, hoidosta, sairauksista, koulutuksesta,
ja jonkin verran myös koiran käyttäytymi-
sestä. Opastuskoulutuksessa käytetään aina
apuna radiopuhelimia helpottamaan kurssi-
laisen ja kouluttajan välistä yhteydenpitoa.
Ennen kuin koira annetaan näkövammaiselle,
hänen kanssaan kuljetaan aluksi siten,
että kouluttaja toimii opaskoirana. Koulut-
tajalla on kädessään nahkalenkki, joka vas-
taa koiran valjaiden kaarta. Näin saadaan
paremmin kuva kurssilaisten liikuntakyvys-
tä ja voidaan jakaa koirat oikein kurssilaisil-
le. Kurssien jälkeen kouluttajat harjoittavat
näkövammaisia heidän kotonaan tarpeen
mukaan.

Opaskoirankäyttäjien tulee pitää yhteyt-
tä opaskoirakoululle aika ajoin toistuvien
raporttien muodossa. Raporteista käy ilmi
koiran kunto, paino, sekä yksilöitynä opas-
tusominaisuudet ja mahdolliset virheet,
joita koira tekee. Kouluttajat merkitsevät
paperille paitsi koulutuksen myös kurssien
ja kotiharjoitusten edistymisen. Kontrol-
li valvoo kouluttajien työtä ja pistää omat
merkintänsä kouluttajien raportteihin. Var-
sinaisia opaskoiratarkastuksia ei ole, koulun
suorittama kontrolli on riittävää. Vuonna
1977 kouluttajat tekivät lähes 500 kotihar-
joituskäyntiä näkövammaisten luokse Bir-
mingham'n alueella.

Opaskoiran hinta on Englannissa suun-
nilleen sama kuin Suomessakin, noin 2000
puntaa. Ihmisille, jotka keräävät rahaa GD-
BA'lle, sanotaan opaskoiran maksavan 1500
puntaa, jotteivät he kauhistuisi koiran kor-
keaa hintaa. Näkövammaiset tekevät opas-
koirakoulun kanssa 'kontrahdin', josta käy-
vät ilmi koulun opaskoiran käytölle vaati-
mukset, joita koiranhaltija sitten sitoutuu
noudattamaan. Opaskoiran pito ei maksa
näkövammaiselle mitään, GDBA maksaa
koirien ruokinta- ja hoitokustannukset.

KOIRAN SOSIAALINEN KEHITYS KUUDEN VIIKON IÄSTÄ ALKAEN

*Teksti: Derek Freeman (1991)
Käännös ja kuva: Juha Herttuainen*

Kirjoitus on julkaistu englantilaisessa Dog World -lehdessä 26.7.1991. Teksti pohjautuu Derek Freemanin kirjaan "Barking Up the Right Tree – Haukutaan oikeaa puuta". Derek Freeman on Englannin opaskoirajärjestön koiranjalostuskeskuksen johtaja. .

Opaskoirien kohtalona on elää vaativaa ja joskus stressintäyteistä elämää. Niiden täytyy olla fyysisesti hyväkuntoisia, mutta mikä vielä tärkeämpää, niiden täytyy olla temperamentiltaan oikeantyyppisiä. Niiden tulisi olla vakaita, kohtuullisen energisiä ja iloisen miellyttäviä luonteeltaan. Ne eivät saisi olla neuroottisia, arkoja, pelokkaita, eikä yliaktiivisia. Meidän täytyy myös tarkistaa, etteivät ne ole hyökkääviä missään tilanteessa.

Matala jahtausvietti on hyvin toivottava luonteenpiirre. Esimerkiksi, jos työskentelevä koira törmää kissojen perään, aiheuttaa se loppumattomia ongelmia. Koiran täytyy pystyä keskittymään ja työskentelemään häiriintymättä. Taipuisuus on elintärkeää, koska opaskoiran työ on hyvin laaja-alaista Koiran itsepintaisesti muuttumaton ja matala taipuisuusaste on riittävä syy koulutuksesta hylkäämiseen. On myös olennaista, että koirat ovat varmoja ja suvaitsevia lasten ja muiden eläinten suhteen.

Koiran myönteinen suhtautuminen ihmi-

Jalostuskeskuksen johtaja Derek Freeman oikealla ja Leamingtonin koulun johtaja sekä labradori Cantlemas Lonely Notation, jota tarjottiin Suomeen jalostuskäyttöön. Emme sitä kuitenkaan ostaneet.

sen ääneen on tärkeä, meidän täytyy tarkastaa myös muu kuuloherkkyys, etteivät koirat ole ääniarkoja. Kohtuullinen aloitekyky on hyödyksi, mutta se ei saa olla liian suuri.

Vaikka koiran täytyy tehdä ratkaisuja, ei kuitenkaan ole toivottavaa, että eläin on liian hallitseva. Sen tulisi olla mukautuva ja omata varmat rajat suhteessa kehonherkyyteen. Kosketus- ja kuuloherkkyys ei saa olla liian korkea tai liian matala. Hyvin matala fyysinen herkkyys tuottaa säännöllisesti kovan koiran, kun taas korkea herkkyys tuottaa ensisijaisesti pehmeyttä. Hyvin matala kuuloherkkyys tarkoittaa, että koira on kylmäkiskoinen ja jos se on hyvin korkea, koira reagoi vähäisimpiinkin ääniin.

Kosketusherkkyys on kohtalaisen varma mittaväline eri ominaisuuksia punnittaessa:

kuten suhtautumista hyväilyyn, läimäyksiin, taputteluun ja tietenkin moitteetonta suhtautumista kaulaimeen, taluttimeen ja valjaisiin. Kaikki opaskoirat joutuvat työskentelemään yleisillä paikoilla ja käyttäjien on silloin vaikeampi pitää koiriaan hallinnassa kuin niiden alkuperäisten kouluttajien, Siksi opaskoirien pitää olla vastuuntuntoisia. Opaskoirat pääsääntöisesti kuuluvat johonkin seuraavista ryhmistä:

1. Kosketusherkkyyys hieman alle keskitason ja kuuloherkkyyys keskitasoa.

2. Kosketusherkkyyys keskitasoa ja kuuloherkkyyys hieman alle keskitason.

3. Keskitason kosketus- ja kuuloherkkyyys. *Kaksi ensimmäistä ryhmää tuottaa keskitason koiria: uroksia ja narttuja, joilla on vähiten kielteisiä ominaisuuksia ja ne ovat helposti koulutettavissa kenen tahansa kouluttajan toimesta. Kuitenkin, osasta kolmanteen ryhmään kuuluvista koirista tulee parhaita työkoiria, Niitä oikein koulutettuina voi verrata käsintehtyyn hienoon viinilasiin, joka on korkealuokkaisesti muotoiltu tuote. Varovasti käsiteltynä se palvelee kauan ja laadukkaasti, mutta varomattomasti käsiteltynä se säröilee ja menettää arvonsa.*

Olen aina sanonut, että taipuisuus on välttämätön ominaisuus koiralla, jotta se voidaan kouluttaa ja se työskentelee menestyksellisesti. Koulutusvaatimukset voivat ajoittain alentaa koiran taipuisuutta, mutta oikeanlaatuinen koira sopeutuu koulutuksen kulkuun. Hyvä kouluttaja huomaa taipuisuuden puutteen ja sopeuttaa koulutusmenetelmänsä sen mukaisesti.

Keskittyminen

Monet koirankouluttajat ja eläinten käyttäytymisen tutkijat uskovat, että koiralla ei ole älykkyyttä. Minun kokemukseni sanoo, että useimmat koirat ovat rajoittuneesti älykkäitä. Tämä on nähtävä niin, että koiralla on kyky oppia ja ymmärtää työnsä nopeasti ja vaivattomasti. Älykkyyys on myös vähäisessä yhteydessä koiran taipuisuusasteeseen.

Koiran älykkyyys ja aloitekyky voi olla suunnattoman suuri, kun siltä vaaditaan suorituksia ja sitä tarkkaillaan tehokkaasti. Samaten, koira voi tilaisuuden tullen käyttää älyk-

kyyttään hyväksi omien päämääriensä saavuttamiseksi. Vahvasti itsekeskeinen koira ei tämän vuoksi ole hyväksyttävissä opaskoiratyöhön.

Vakavasti varteenotettavat opaskoirat ovat keskittymiskykyisiä. Keskittymiskyky ei tavallisesti ole hyvin kehittynyt nuoremmilla eläimillä ja se on riippuvainen koiran terveydentilasta ja hyvinvoinnista. Kaikki koirat ovat jossakin määrin alttiita hämmennykselle (= hajamielisyys, toimintakyvyn menetys). Jos hämmennys ei ole liiallista ja sitä voidaan kontrolloida ihannetapauksessa äänen avulla, koira voidaan koututtaa menestyksellisesti.

Koiran ja kissan hämmennystilat voivat olla myönteisiä tai kielteisiä ja ne voivat vaihdella asteittain. Lievän asteen positiivinen hämmennys, joka et ole voimakkaasti yhteydessä riistaviettiin tai hyökkäävään käytökseen, voi tavallisesti olla hallittavissa äänen avulla, jolloin koiran keskittymis- ja yhteistyökyky palautuu. Kielteinen hämmennys, jolloin koira esimerkiksi yrittää välttää kaikkia eläimiä, jotka se näkee, voi olla vaarallista opaskoiratyössä, erityisesti jos koira peloissaan tarvitsee kriittisen matkan hämmennystä aiheuttavaan kohteeseen pestyäkseen opastamaan varmasti. Koirat, joissa huomataan negatiivinen hämmennystila, on syytä hylätä varhaisessa vaiheessa.

Vaatimukset, joista edellä on puhuttu, ovat erityisvaatimuksia valittaessa sopivia opaskoiria koulutukseen. Joka rapauksessa ominaisuudet koostuvat hyvin monista eri asioista. On lähdettävä liikkeelle pennun varhaisvaiheesta, kuinka se tuntee olonsa turvalliseksi pesässään mieluummin levollisen ja varman emän kanssa, joka huolehtii pentueen hyvinvoinnista.

Kolmen viikon iästä lähtien pentu tarvitsee säännöllistä käsittelyä, joka vaikuttaa sen kosketusherkkyyteen. Sen täytyy myös kuulla ihmisääniä yhdistettyinä miellyttäviin kokemuksiin. Pentu oppii leikkimään sisarustensa kanssa ja ymmärtämään koiran kieltä, pe1äten aluksi emänsä haukunaa, joka aktivoi pakomekanismin pennussa. Emän haukkuminen paikalle koiranhoitajan, jolloin välimatka ihmiseen lyhenee ja ihmisääni tässä tapauksessa toimii mielihyvän tuot-

tajana.

Vieroitusvaihe emästä ja sisaruksista varhaisessa kuuden tai seitsemän viikon iässä, jolloin pennulle tulee aika alkaa itsenäistyä, on pennun kehityksen kannalta tärkeä. Vieroituksen ei tule tapahtua aikaisemmin kuin kuuden viikon iässä, sillä seurauksena voi olla epäsosiaalinen käytös suhteessa toisiin koiriin myöhemmässä vaiheessa.

Jos pennut vierotetaan liian myöhään tai ne jäävät liian pitkäksi aikaa lajitovereidensa pariin tai kennelolosuhteisiin kehityksen kriittisessä vaiheessa, voi hyvinkin olla, ettei niiden suhde ihmiseen kehity koskaan täyteen mittaansa.

Olen seurannut noin 24000 pennun kehitystä 28 vuoden aikana ja käsitykseni on, että seitsemän viikon iästä lähtien pennun sosiaalistumiskyky alkaa laskea. Sen takia on tärkeää, että pennut, jotka tulevat aikanaan opaskoiriksi, saavat tasapainoisen ja säännöllisen kohtelun ihmisen taholta oikeassa suhteessa niiden kehitykseen nähden.

Tarkoitus on korvata leimautuminen koirahierarkiassa ja sosiaalisessa statuksessa niin, että kiintymyksenosoitukset, kokemukset ja hallitseminen tulevat ihmisen taholta. On myös olennaista, että pennut saavat kokemuksia kaupunkielämästä, missä ne tulevat aikanaan työskentelemään. Kun pennut ovat noin vuoden vanhoja, ne joutuvat vaihtamaan turvallisen elämänsä kasvatusperheissä kennelelämään ja palaamaan vielä kerran koirien maailmaan mieluummin ilman pelkoa, paineita, hermostumista, hyökkäävyyttä ja heikkohermoisuutta. Kennelissäoloaikana niiden täytyy tottua erilaisten ihmisten käsittelyyn ja niiden pitää ymmärtää, mitä niiltä odotetaan koulutuksen aikana. Koulutuspäivän päätteeksi ne palaavat koiratarhalle, eivätkä kotiinsa. Koirissa voi havaita jonkin verran stressiä vaikeiden päivien jälkeen ja silloin taipuisuus on hyödyllinen ominaisuus. Koulutuksen aikana koirat oppivat kunnioittamaan kouluttajiaan ja ne kiintyvät heihin. Sen jälkeen ne siirtyvät aikaisemmasta elämästään jälleen kerran ihmisten laumaan sijoitettavaksi uusille, sokeille haltijoilleen, jotka neljän viikon aikana tulevat opettelemaan koirankäyttöä, hallin-

taa ja niiden kiintymyksen voittamista.

Neljän viikon aikana koirien uskollisuuden, kiintymyksen ja kunnioituksen kouluttajiaan kohtaan täytyy muuttua kun kouluttajat opettavat uusia koirankäyttäjiä käyttämään koiriaan tehokkaasti. Tämän siirron täytyy tapahtua varovasti. Kun neljä viikkoa on kulunut loppuun, koirat ovat jo omaksuneet uuden kotinsa ja sopeutuvat elämään, jota varten ne ovat koulutetut. Koulutuksen läpikäynyt opaskoira hyväksytään käyttöön keskimäärin kahden vuoden iässä ja se työskentelee seitsemästä yhdeksään vuotta.

Opaskoiran suorituskyky koulutus- ja työskentelyaikana on selvästi yhteydessä siihen koirakantaan, mistä ne tulevat. Tämän vuoksi jalostuskeskuksemme vaatii painokkaasti raportteja niiden kehityksestä eri koulutuskeskuksilta. Pentueen laatu määräytyy kaikkien pentujen mukaan, eikä yhden, toisista edukseen poikkeavan yksilön perusteella.

Esimerkiksi, jos meillä on kahdeksan pennun pentue, seitsemän niistä hylätään ja yhdestä tulee poikkeavan hyvä opaskoira. Tämä ei tietenkään vastaa pentuetta, jossa kaikki kahdeksan olisivat käyttökelpoisia ilman poikkeavan hyvää yksilöä. On vuosien kokemuksen tulosta, että jalostuksessa kannattaa asettaa tavoitteeksi tasainen laatu.

Tulevaisuuden suunnitelmat jalostusohjelmassamme perustuvat tietämykseen, mitä uutta koirien luonteenlaadulta vaaditaan. Se asettaa meille uusia vaatimuksia, jotta saisimme kahdenkymmenen kuukauden kuluttua taas hyviä työkoiria.

Poliisikoirat, työcolliet, etsintä- ja pelastuskoirat, huumekoirat, kuulovartiokoirat ja jälkikoirat käyttävät kaikki synnynnäisiä vaistojaan - jahtausta, paimentamista, jäljestämistä, noutamista - tuloksen saavuttamiseen ja koirien valinta ja koulutus perustuu vaisto- toimintojen kehittyneisyyteen. Opaskoirien jalostuksessa valikoimme pois liialliset luontaisten vaistojen esiintymiset ja me myöskin rajoitamme koiran itsenäisyyttä sen luontaisilla alueilla suuntaamalla sen humaaniin palveluun valjaissa. Todellisuudessa opaskoiran työ sotii koiran luontaisia taipumuksia vastaan.

 **Satakunnan
Eläinlääkäriasema**

Kalevanpuisto 54, Pori
MA-TO 9-17, PE 9-16
Ajanvaraus 02 633 1811
info@skelas.fi

Tukikohta

Palveleva apuväline-liike
www.turuntukikohta.fi

 Katterla Oy

Vedeneristystyöt sekä katto- ja
siltaeristykset ammattitaidolla!

Posanlenkki 12, 90620 Oulu
puh. 0207 291 400
www.katterla.fi

 VOEMA
KUOPION KIRJEKESKUS

 APOTEKET I KRISTINESTAD
KRISTINANKAUPUNGIN APTEEKKI

Kauppatori 3, 64100 Kristinankaupunki
(06) 221 1007 | www.krsapteekki.fi

 VÄLLÄRIN OY
1974 PUUSEPÄNLIKE

Harjutie 11, 31760 Urjala
max.wallari@vallarinpuusepanliike.fi
puh.020 722 9400

www.vallarinpuusepanliike.fi

 APTEEKKI MEDENA

Kauppakeskus Itis, Bulevardi, 1. kerros
Puh. (09) 4152 2200 (pvm/mpm)
Faksi (09) 4152 2230

www.apteekkimedena.fi

Rakennus Ky
Sören Wickström

Puh. 0400 736 497

KRONOVET

Kruunupyyntie 11, 68500 Kronoby
puh. 040 6701333

 JÄGERSTRÖMS SKROT
SALTVIK

Tel. 48430

NESTE

**NESTE JOENSUU
SORTAVALANKATU**

Sortavalankatu 2, 80100 JOENSUU
(013) 223 363
info@nestesortavalankatu.com
www.nestesortavalankatu.com

AUTOSÄHKÖKORJAAMO

ÄSSÄ

Astetta monipuolisempi autokorjaamo.

Rakennus ja Saneeraus
L&T OY

Långmossantie 1,02570 Siuntio
puh. 050 2621

rakennusjasaneerausltoy.fi

PetMart
SALON AKVAARIOLIIKE

Vilhonkatu 11-13, 24240 Salo
puh. 02 731 6950

www.salonakvaario.fi

Lakiasiat
Tuuli Rane

Kvisinrinne 5
02420 Jorvas
puh. 040 527 4815

 **neorem
magnets**

www.neorem.fi

 TDTS

**Tactical Design and
Testing Services Oy**

www.tdts.fi

 MTA
MAASEUDUN
TYÖNANTAJALIITTO

**Maaseutuyrittäjille asiantuntevaa
palvelua työsuhteasioissa**
tyonantajat.fi

PEDERSÖRE
SKOGSENTREPRENAD AB

Nårevägen 394
66900 Nykaterby
puh. 050 308 8041

 Mela

Revontulenpuisto 2, 02100 Espoo
Puh. 029 435 2650

www.mela.fi

Antenni- ja tietoverkkotyöt

DATKO

Pirkkala | 0500 889 039 | www.datko.fi

**ELÄINKLINIKKA
JUURI**

 Kiille

Puistokatu 2, 4. krs, 38200 Sastamala
puh. 03 517 9900
Karpintie 14, 32700 Huittinen
puh. 03 517 9911
www.kiille.fi

 **KUOPION
YKKÖSTILIT**

Elektrokem

www.elektrokem.fi

**PORVOON
PERUNA**
PAIKKAKUNNAN ELINTARVIKETUKKU

Höylänlastu 4 06150 Porvoo
puh. 019 5219 900
www.porvoonperuna.fi

 **CALIGO
INDUSTRIA**

 SYDBEVAKNING AB
ETELÄVARTIOINTI OY

Kiitos ilmoittajille!

Satarehu Oy

Anttilantie 160
32610 Vampula

**Siilinjärven
eläinlääkintähuolto**

www.siilinjarvi.fi

**Etelävartiointi
Sydbevakning**

OPASKOIRIEN KOULUTUSTA YHDYSVALLOISSA

Teksti ja kuvat: Juha Herttuainen

Guiding Eyes for the Blind -järjestön opaskoirakoulu sijaitsee 45 mailia (~ 70 km) New York City'stä pohjoiseen Yorktown Heights -nimisessä kaupungissa. Koulu on luonnonkauniilla paikalla pientaloalueella. Lähimpään ostoskeskukseen on matkaa noin 10 kilometriä.

Koiratarha on nykyaikainen ja käytännöllinen. Siellä on tilaa 80 koiralle. Tarhan yhteydessä ovat tutkimus- ja hoituhuone, koirien pesu- ja kuivatushuone, keittiö ja rehuvarasto, tilava luokkahuone kurssilaisia varten sekä muutama autotalli. Lisäksi ovat asunnot kahdelle kenneltytölle ja yhdelle kouluttajalle. Hoidosta palaaville ja sairaille koirille ovat tilat erillisessä rakennuksessa. Hoidosta palaavat koirat ovat 'karanteenisia' ennen tarhalle sijoittamista, etteivät le vittäisi tauteja siellä jo oleviin koiriin. Koululla oli yhteensä yksitoista autoa, jotka olivat pienoibusseja ja pakettiautoja.

Guiding Eyes for the Blind toimii pelkäästään lahjoitusvaroilla. Rahoituksesta huolehtii järjestön New York Cityn toimisto. Siellä työskentelee pääjohtaja, pr-henkilö ja neljä konttorityöntekijää. Opaskoirakoulun henkilökuntaan kuuluu johtaja ja kolme koulutuksen tarkastajaa, joiden alaisina työskentelee yhdeksän kouluttajaa. Koiratarhaa johtaa tarhapäällikkö. Hänen alaisuudessaan on kaksi kenneltyöntekijää ja kokki,

joka huolehtii myös samalla alueella sijaitsevan talousrakennuksen toiminnoista. Myös neljä konttoristia kuuluu henkilökuntaan. Koulutuksen tarkastajat ja tarhapäällikkö osallistuvat päätoimiensa ohessa jonkin verran koirien koulutukseen. Yksi kouluttajista on perehtynyt sokeiden apuvälineiden käyttöön ja pitää asiakkaille mobility-harjoituksia.

Opaskoirakoulu kasvattaa labradorinnoutajia, kultaisia noutajia ja saksanpaimenkoiria. Vuonna 1975 valmistui 158 opaskoiraa. Niistä oli 57 prosenttia labradorinnoutajia, 30 prosenttia kultaisia noutajia ja seitsemän prosenttia saksanpaimenkoiria.

Kuten Suomessa, on Amerikassakin labradorinnoutaja todettu parhaaksi opaskoiraksi tasaisen luonteenlaatunsa vuoksi. Esimerkiksi New York Cityyn ei saksanpaimenkoiria anneta, koska ne em. henkilöiden mukaan tulevat hermostuneiksi ja vihaisiksi sikäläisessä hälinässä. Opaskoirakoulun kasvatamat koirat ovat melkein poikkeuksetta hyväluonteisia. Noutajat ovat ulkomuodoltaan sopusuhtaisia ja saksanpaimenkoirat tukevarakenteisia. Koulu saa lahjoituksina muutaman koiran vuodessa. Tulokkaat ovat olleet boxereita, collieita, bouviereita ja valkoisia saksanpaimenkoiria. Näistä bouvierit ja border-colliet ovat olleet hyviä myös opaskoirina.

Koiratarha on erittäin ajanmukainen ja hy-

Kuvassa vasemmalta Yorktown'n koulun johtaja Steve, johtava kouluttaja Nancy ja eräs kouluttajista koulun pihamaalla koiraoppilaineen.

Järjestön toimintaa esitteli allekirjoittaneelle Yorktown'n koulun jalostusvastaava.

vin suunniteltu. Kopit ovat valoisat. Niiden seinät ovat läpinäkymätöstä lasia ja lattiat sileää betonia. Koirat päästetään ulos sähkömoottorilla toimivien luukkujen kautta jaloittelulaitauksiin. Kussakin kopissa asustaa kaksi koiraa ja koko rakennuksessa on lattialämmitys. Juomakupit ovat helposti puhdistettavissa ja ne kaikki voidaan täyttää yhdellä kertaa. Koirilla ei ole petejä. Tuuletus on järjestetty tehokkailla huippumureilla. Kopit pestään huolellisesti kerran päivässä. Lisäksi ne huuhdellaan jokaisen jaloittelukerran jälkeen. Tämän mahdollistaa lattialämmitys, jonka ansiosta kopit kui-

vuvat nopeasti. Koirat ruokitaan kahdesti päivässä. Ruoka on kuivamuonaa, jota saa säikeittäin. Koirien vatsat näyttivät olevan hyvässä kunnossa sikäläistä muonaa käytettäessä, eikä koirilla myöskään ollut ruokintaperäisiä sairauksia. Ruokakuppien pesua varten tarhan keittiössä on astianpesukone.

Kaksi työntekijöistä on käynyt eläinlääkintäkurssin. He suorittavat kaikki yksinkertaiset hoitotoimet, kuten verinäytteiden otot, korvien puhdistukset, lääkitykset, jne. Veri-, uloste-, ym. näytteiden tutkimista varten on tarhan hoituhuoneessa mikroskooppi, joka on loistutkimuksia varten jokapäiväisessä käytössä. Erillisessä huoneessa ovat korkeat ammeet koirien pesua varten ja kahdeksan metallista kuivatuskoppia. Myös karanteenirakennuksessa olevat kopit ovat metallia.

Erillinen pentufarmi sijaitsee noin kahdeksan kilometrin päässä opaskoirakoululta. Siellä työskentelee työnjohtaja ja kolme kenneltyttöä. Pentufarmilla syntyy noin 200 pentua vuodessa. Ne kasvatetaan perheissä koulutusikänsä saakka. Valtaosa siitosnartuista on labradorinnoutajia. Niitä on noin 30, kultaisia noutajia noin 20 ja saksanpaimenkoiria kolme. Siitosnartut ovat yksityisissä perheissä hoidossa. Sen sijaan siitosuroksia hoidetaan pentufarmilla, koska ne ovat monin verroin narttuja arvokkaampia.

Pentufarmi on vanha kaksikerroksinen puutalo. Pentueita varten on varattu kahdeksan karsinaa, jotka ovat varustetut lämpölamppuilla ja -patjoilla. Kuivikkeina käytetään sanomalehtiä ja kutterinpurua. Myös pentufarmi, kuten tarhakin, on erittäin hyvin hoidettu ja siisti. Pentufarmin työnjohtaja, joka on pääammatiltaan lypsylehmien kasvattaja, suunnittelee erittäin onnistuneesti koirien kasvatustoiminnan. Hän yksin määrää siitosyhdistelmät ja mitä koiria siitokseen käytetään. Opaskoirakoulun kasvateista vain vajaa kymmenen prosenttia ei kelpaa koulutukseen.

Koirat tuleva hoidosta koululle vajaan vuoden ikäisinä. Tällöin ne joutuvat eläinlääkärin tarkastukseen. Niiden lonkat kuvataan ja silmät tutkitaan. Eläinlääkärin tarkastus on myös ennen, kun ne luovutetaan opaskoiriksi. Koulutettavien koirien paukkuarkuus testataan ja luonteita testataan myös New York

Cityn maanalaisen asemilla kovassa metelissä. Arat ja luonnevikaiset koirat poistetaan koulutuksesta. Kaikki opaskoiriksi koulutettavat koira kastroidaan/steriloidaan. Koulutus kestää noin kolme kuukautta. Aluksi mennään kouluttamaan Peekskilliin kymmenen kilometrin päähän Porvoon kokoiseen kaupunkiin. Seuraavaksi siirrytään parikymmentä kilometriä kauemmaksi White Plainsiin, joka on isompi kaupunki. Lopullinen kaupunkikoulutus suoritetaan New York Cityssä, jossa koulutus tapahtuu tavarataloissa ja maanalaisessa. Maantieopastus opetetaan viimeisenä.

Opastuskoulutus poikkeaa jonkin verran suomalaisesta käytännöstä. Kadun reunoissa molemmin puolin, sekä ovissa ja portaissa pysähdyttäessä koirien täytyy istua. Kouluttajat liikkuvat useimmiten pareittain. He ovat työssään iloisia ja kärsivällisiä. Koirat tottelevat heitä helposti. Kouluttajat näyttävä kädellä tai jalalla kulkureitillä olevat esteet – kuten kadunreunat, ovet ja portaat. Kääntymiset tai jos mennään suoraan, he näyttävät käskyn lisäksi suunnan myös kädellään. Jos koira tekee virheen, niin se korjataan korkeintaan kolme kertaa. Kouluttajat, kuten eivät sokeatkaan, käytä keppiä opaskoiran kanssa kulkiessaan. Kompastumista ja kaatumista käytetään paljon koulutuskeinona.

Opastuskoulutukseen sisältyvät suunnitteen samat asiat, jotka ovat Suomessakin käytössä. Tottelevaisuuskoulutus on vähäistä. Siihen kuuluvat ainoastaan istuminen, maahanmeno, paikallaolo ja luoksetulo. Noutaminen on ollut heidän koulutusohjelmassaan, mutta koska he eivät enää käytä liikkueessaan koiran kanssa keppiä, on noutokoulutus vähentynyt. Kaikki koulutusaika käytetään opastamisen opettamiseen kaduilla, tavarataloissa ja liikennevälineissä.

Päivittäinen koulutus koiraa kohti on kesoltaan puolesta tunnista kolmeen varttiin. Jokaisella kouluttajalla on yhdeksän koulutettavaa – viisi aamupäivällä ja neljä iltapäivällä.

Koirankuljetusautot on suunniteltu siten, että niihin mahtuu 10-20 koiraa. Vanhemmat kouluttajat toimivat itsenäisesti, mutta

nuoremmat ovat tiukasti työnjohtajan valvonnassa. Luulen, ettei opaskoirakoululla katsella kauan kouluttajaksi sopimattomia harjoittelijoita.

Koirien kelvollisuus opaskoiraksi tarkastetaan ns. 'laput silmillä'-testillä. Kouluttajan on kuljettava silmät peitettyinä koiran varassa paikoissa, missä ei välttämättä ole aiemmin kuljettu. Kouluttajat saavat itse luovuttaa kouluttamansa koirat sokeille.

Yhteistyökurssilaisia varten on rakennettu ajanmukaiset tilat - kahden hengen huoneet, oleskeluhuone, musiikkihuone sekä koirien harjaus- ja hoituhuone. Kylpy, wc ja suihku kuuluvat jokaisen huoneen varustukseen. Lisäksi huoneissa on kaksi lavuaaria ja niiden alla paikat koirien ruoka- ja juomakupeille. Varusteisiin kuuluvat myös seinäpuhelimet, joista saa äänensä kuulumaan pelkästään nappia painamalla. Jokaisesta huoneesta pääsee toisen oven kautta ulos jalkakäytävälle ja puistoon.

Vuosittain järjestetään yksitoista 26:n päivän mittaista yhteistyökurssia, joille jokaiselle osallistuu 12-18 koiranhakijaa. Päivisin opetetaan koiran kanssa liikkumista etupäässä kaupungissa. Iltaisin on lisäksi oppitunteja, aiheena koiran ja käyttäjän välinen yhteistyö ja teoriassa kaikki koirankäyttöön liittyvät asiat.

Kurssilaiset saatuaan varmuuden koiran saannista maksavat opaskoirastaan 50 dollaria. Vähävaraiset saavat koiran maksutta.

Opaskoirakoulun vuotuinen budjetti on noin 2 600 000 markkaa. Kaikki tämä koostuu lahjoitusvaroista. Yliopistojen opiskelijoita on pestautunut keräämään rahaa kansalaisilta opaskoiratyön hyväksi. New York Cityn toimistosta käsin johdetaan varainhankintaa. Valtio ei osallistu rahoitukseen. Joinakin vuosina on taloudellisesti mennyt hyvin, mutta on ollut vuosia, jolloin rahaa on saatu kerättyä niukasti.

Yleisesti ottaen voi Yorktown'n opaskoirakoulusta sanoa pelkkää hyvää. Työntekijät olivat ystävällisiä ja sain heiltä kysellä mitä vain, aina tuli vastaus. Kaikesta huomasi, että he olivat todella paneutuneet opaskoiratyöhön. Oli onnistunut vierailu!

A	Cibes Amslift Oy Kataraisentie 7 20740 Turku Puh. 040 838 4084	Eläinlääkäri Pirkko Rautjoki Lehtorannantie 1 80400 Ylämylly Puh. 0400 760 193	Kennel Broccoli Sökö strandväg 25 D 2 02360 Espoo Puh. 040 515 3224
Aada ja Aatos Oy Kurukatu 6 15950 Lahti Puh. 0400 253 096	D	Eurajoen kunta eurajoki.fi	Heinolan Isännöintikeskus Ky Torikatu 5, 2.krs 18100 Heinola Puh. 040 563 4385
A-Kirjanpito Tmi Kovasentie 12 04220 Kerava Puh. 040 715 5333	Dentalhuolto Leiniö Oy Sorvakuja 4 20760 Piispanristi Puh. 0400 221 074	Eläinpalvelu Aesa Bra Kauppakatu 8 43100 Saarijärvi Puh. 040 743 8784	Hembageri Andreas Knip Påksholmsvägen 3 66530 Kvevlax Puh. 0500 669 523
Dimense Oy Tokantie 34 90800 Oulu Puh. 040 538 8318	Eqvita Oy Vasarakatu 9 B 20 40320 Jyväskylä Puh. 040 839 1921	Henry Haglund	Js-electric Oy Skoonenkatu 12 as 7 65100 Vaasa Puh. 050 303 8878
DJS Automation Oy Ab Vitikka 1 D 02630 Espoo Puh. 09 4391 6015	Erikoislääkäripalvelut Joakim Janér Oy Golfkuja 7 A 406 02580 Siuntio Puh. 050 599 0395	Hieroja Merja Hyvönen Riihisärkänkatu 5 E 3 80160 Joensuu Puh. 050 597 2771	JT Kaivoskoneet Oy Kytöntie 51 00770 Helsinki Puh. 0400 459 845
Amadeus Optiikka Katrineholminkatu 8 24240 Salo Puh. 02 731 1622	Doama Solutions Oy Rovakatu 17 96100 Rovaniemi Puh. 043 824 2290	Erä-Ohto Oy Oksanperäntie 364 93280 Syöte Puh. 0400 604 772	Histec Oy Patteritie 4 14200 Turenki Puh. 050 514 2737
Arkadia Accounting Oy Kylänvanhimmentie 29 A 00640 Helsinki Puh. 040 580 4865	Dream Devices Technologies Oy Mustionkatu 2 20750 Turku Puh. 050 366 3412	ET Sähkö Oy Pehtorintie 1 a 1 02940 Espoo Puh. 040 524 7147	HK Maansiirto Kivinne & Lindroos Oy Uudenmaankatu 128 A 05840 Hyvinkää Puh. 0500 215 333
Arkkitehtitoimisto Jari Hintsala T.m Leirintäalueentie 3 97700 Ranua Puh. 040 513 4366	E	F	www.jaloinssydan.fi
Arosell Oy Ab Mannerheiminkatu 30 06100 Porvoo Puh. 040 511 6969	Eläinlääkäri Marjaana Konttinen Jukajoentie 81235 Lehtoi Puh. 013 330 8239	Fastighetsservice och Begravningsbyrå Strandvall Skrubbackavägen 4 68500 Kronoby	HoivaObi Oy Lehtokatu 4 as. 4 15500 Lahti Puh. 0400 595 509
Asianajotoimisto Normia Oy Maakuntakatu 5 B 20 96100 Rovaniemi Puh. 040 735 7263	Eläinlääkäri Antti Tukiainen Sairaalanatie 5 52700 Mäntyharju Puh. 044 794 5579	FastPie Oy Puruvedentie 51-53 B 3 58200 Kerimäki Puh. 044 278 3680	J
Avarom Oy Laurinkatu 51 A 08100 Lohja Puh. 050 349 7363	Eläinlääkäri Anu Kyllönen Taivallahdentie 4 74300 Sonkajärvi Puh. 040 843 4803	Finn Sokung Oy Niittykyläntie 373 02580 Siuntio Puh. 010 212 5380	Ictamedia Toukolantie 31 28360 Pori Puh. 040 731 6965
B	Eläinlääkäri Christel Boy Mauunentie 76 07190 Halkia Puh. 040 572 5511	FinnHarr Oy Nahkurintie 5 14960 Puutikkala Puh. 040 546 1343	Independent Express Finland Oy Rahtitie 2 01530 Vantaa Puh. 0400 221 422
Björklund Båtslib Ab Bruddalen 42 23390 Iniö Puh. 050 331 6952	Eläinlääkäri Eija Toivanen Tiinanmäki 5 92700 Kestilä Puh. 044 759 1520	Formaalin Auto Formaalintie 4 20780 Kaarina Puh. 040 506 0006	Ingman Consulting Ab Oy Landsbrovägen 13 10300 Karis Puh. 044 024 0032
Bokföringsbyrå Esse Tiltoimisto Oy Ab Depåvägen 2 06150 Porvoo Puh. 0400 374 361	Eläinlääkäri Elina Rintala Jaakonkuja 13 60800 Ilmajoki Puh. 0400 362 232	Forssan Ympäristöurakointi Oy Tukikohtantie 5 30100 Forssa Puh. 040 527 1833	Hyvää Joulua Porvoon seudun opaskoirille toivottaa Irma Jäppilä
Bros. Raita Avoin yhtiö Tiltoonkuja 20 04370 Rusutjärvi Puh. 0400 805 580	Eläinlääkäri Jarmo Hämäläinen Siikkajoki Puh. 044 439 4756	H	Isännöinti Taipale Oy Reissutie 4 52700 Mäntyharju Puh. 0400 655 061
C	Eläinlääkäri Jutta Ahtiainen Tekkalantie 90 20460 Turku Puh. 040 700 4584	Hammaslääkäri Auli Reijonen Oy Hämeenkatu 1 B 1 15110 Lahti Puh. 03 751 2122	J
Cafe & Catering Kulkurin Kuu Ky Hotellinpolku 1 44200 Suolahti Puh. 0400 645 700	Eläinlääkäri Meelis Reimaa Hietalantie 48 A 91100 Ii Puh. 0500 318 168	Hammaslääkäri Liisa-Maija Tammelin Oy Kalliokatu 38 B 3 26100 Rauma Puh. 02 822 7424	Varattu
Kiinteistövälitys Nyman LKV Oy Kustaa Aadolfinkatu 3 67100 Kokkola Puh. 050 433 1633	Kittilän kunta	JPS Maalaus Oy Varstantie 5 A 04130 Tuusula Puh. 040 756 6335	Katoksi Oy Jukolankuja 3 A 1 13720 Parola Puh. 045 162 0064
Kolarin LVI-Tarvike Ky Saarentie 4 95900 Kolari Puh. 0400 393 848	Konehuolto A. Uotila Urheilutie 34 31400 Somero Puh. 0400 534 066	Konepaja E. Virtanen Oy Seppientie 9 31600 Jokioinen Puh. 03 438 3838	Koneurakoitsija T. Lindström Oy Saaristotie 6433 21710 Korppoo Puh. 0400 835 271
Kotomo Oy Lapikontie 2 C 88300 Paltamo Puh. 044 357 8828	Kuljetus T&J Kivistö Oy Kivistö-Kaukatie 210 05510 Hyvinkää Puh. 040 532 4559	Kuljetus Timo Åberg Oy Klaaukallantie 122 01800 Klaukka Puh. 0400 450 646	Kuljetuspalvelu Noutajat Ky Siltatie 6 21290 Rusko Puh. 040 7381 022
Kuusakoski Oy Ruskoniityntie 4 90620 Oulu Puh. 040 670 0045	L	Lahden Hiusklinikka Vapaudenkatu 2 15140 Lahti Puh. 03 781 8177	Lahden Kamppailulajikeskus Oy Vesijärvenkatu 27 15140 Lahti Puh. 040 558 9982
Lakeuden Pera Oy Ruotsinojantie 39 91900 Liminka Puh. 0400 581 956			

Lakiasiaintoimisto Tero Ala-Mieto PL 201 00101 Helsinki Puh. 040 568 0667	Merikarvian Apteekki Kauppatie 47 29900 Merikarvia Puh. 02 551 1599	Pieksämäen Helluntai seurakunta	RemKym Oy Mäenpäänpolku 3 45700 Valkeakoski Puh. 040 573 1446	Suomen Glasluckan Oy Peuranorokatu 5 37630 Valkeakoski Puh. 040 703 0202	Tuulissuon Rautavarasto Oy Kakontie 1 21420 Lieto Puh. 02 477 2045
Lakiasiaintoimisto Jari Kinnunen Näkinkaaari 7 I 18 02320 Espoo Puh. 050 520 2410	Metallisorvaamo M. Hakala Oy Juholankatu 3 45130 Kouvola Puh. 040 556 3635	Pienkonekorjaamo Alpo Lehtinen Jyrkkälänkatu 2 N 331 20210 Turku Puh. 0400 797 960	Remontti Paasiala Oy Mökkitie 44 65280 Vaasa Puh. 050 356 7992	Swing River Oy PL 20 44101 Äänekoski Puh. 040 753 5030	U
Lapin Arvokiinteistöt Oy Rovakatu 13 A 4 96100 Rovaniemi Puh. 040 845 9581	Metsäkone Pirinen Oy Limingantie 112 C 92430 Paavola Puh. 040 586 5053	Pihalintuset Isonniityntie 20 C 5 04600 Mäntsälä Puh. 040 590 3805	Resta Masa Oy Hyljeluodontie 2 02270 Espoo Puh. 09 8676 2818	T	Urakointi J. Ylihärsilä Rudontie 244 66400 Laihia Puh. 040 778 0017
Lappeenrannan seurakuntayhtymä	Metsäpalvelu Turunen Oy Merimiehenkatu 38 A 1 80100 Joensuu Puh. 0500 278 828	Pirkanmaan Aluesiivous Oy Palokärjenkatu 1 C 2 37140 Nokia Puh. 050 466 6719	RohkiSoma Tmi Lohinivantie 3 95800 Sieppijärvi Puh. 045 212 8458	T. Kerttula Company Tmi Jokiniityntie 105 04740 Sälkää Puh. 0400 252 027	Uudenmaan Saunauspalvelu Oy Huoltotie 13 88900 Kuhmo Puh. 040 583 9489
Lasivuorimaa Oy Hakamäentie 17 48400 Kotka Puh. 0500 559 646	Monipalvelut Jyrkinen Oy Pyhällöntie 384 37500 Lempäälä Puh. 0400 232 111	PP Fix Oy Kuhalantie 39 54920 Taipalsaari Puh. 0400 657 177	Ruonalan Kukka Mahlamäentie 4 48300 Kotka Puh. 05 228 5015	Taipaleen Teräs Oy Linjalantie 4 43700 Kyyjärvi Puh. 040 823 5938	V
Lehtisaaren Randek Oy Savistenpääntie 23 16710 Hollola kk Puh. 050 564 8118	M-Print Oy Miemälantie 10 13430 Hämeenlinna Puh. 050 359 0565	PTJ-Logistiikka Oy Rahtitie 33 11120 Riihimäki Puh. 0400 871 139	Rytingin Kauppa Kelankyläntie 10 93240 Rytinki Puh. 040 538 5026	Talotimppa Oy Tähtelänkuja 4 L 3 86600 Haapavesi Puh. 0500 438 420	Valin Juha Tmi Pitkäkatu 15 28130 Pori Puh. 040 546 9653
L-O Backman Kb Gustavsvägen 3 10620 Ekenäs Puh. 019 241 4550	Mrtt. Rakennus Oy Töyrykatu 14 A 27 15140 Lahti Puh. 040 560 5512	Puugend Rosmalankatu 10 21220 Raisio Puh. 050 309 1501	Rämäkkä Oy Komulantie 72 64770 Äystö Puh. 0400 260 682	Tampereen Elementtisaunaus Ky Kokonkatu 9 33960 Pirkkala Puh. 0400 626 645	Venetex Oy Saaristotie 3718 21650 Lillandet Puh. 0400 925 726
Luhangan Kyläkauppa Oy Rantatie 1 19950 Luhanka Puh. 050 443 1341	N	Puutavaraliike TALU Oy Taulunmäentie 29 17500 Padasjoki Puh. 050 557 1077	Räyskälä-Säätiö sr Räyskäläntie 311 12820 Räyskälä	Tapio Muntola Kurjentie 144 21530 Paimio Puh. 0400 665 473	Vesi-Mega Oy Laskutie 1 89400 Hyrynsalmi Puh. 040 610 4417
Lukkaroinen Arkkitehdit Oy Kauppuriinkatu 12 90100 Oulu Puh. 044 728 3305	Net Works Company Finland Oy Kiitoradantie 6 A 3 01530 Vantaa Puh. 044 363 9806	Päivärannan Ruusu ja Hautauspalvelu Saari Ky Olavinkatu 35 57130 Savonlinna Puh. 0400 650 651	S	Taxi Lenita Lindholm Hagabergsvägen 2 B 10620 Tammisaari Puh. 0400 310 580	Vezer Oy Niiralankatu 19 70600 Kuopio Puh. 044 241 2225
Luvata Pori Oy Kuparitie 5 28330 Pori Puh. 044 787 6003	Nousten Kotiapu Ankerallisa Hartontie 10 21270 Nousiainen Puh. 0500 122 528	Q	Savisillan Eläinklinikka Savisilta 1 84100 Ylivieska Puh. 08 428 811	Tekno-Test Ab Teollisuuskatu 3 10600 Tammisaari Puh. 019 241 3429	VH Palvelut Tmi Linnunpääntie 2 21200 Raisio Puh. 0400 410 681
Lääkäriasema Eurolääkärit Kauppiaskatu 9 b A 20100 Turku Puh. 02 251 6000	NPE Kulplan Oy Nuutisarakatu 15 33900 Tampere Puh. 040 570 4041	Q-Factory Oy Kauppaneuvoksentie 8 00200 Helsinki	SCC Installation Ltd Oy Rajatie 1 27150 Eurajoki Puh. 050 353 8171	TelePatrol Oy Kalliotie 2 04360 Tuusula Puh. 040 900 8101	Viksbergs Gård Viksbergintie 96 06500 Porvoo Puh. 019 645 649
Lääkäripalveluyritykset ry PL 30 00131 Helsinki Puh. 040 518 5799	O	R	Siivospalvelu Forssan Ilona Oy Rautatienkatu 12 30420 Forssa Puh. 050 595 8704	Telinekatja Oy Niittajantie 14 26820 Rauma Puh. 040 535 4499	Varattu
M	Osteopaatti Timo Suhonen Koskentie 2 79600 Joroinen Puh. 017 572 198	Hyvää Joulua	Siivouspalvelu Tähtipöly Oy Pätsiniementie 9 as 6 37800 Akaa Puh. 041 314 0989	W	
Maanrakennus Huuskonen Oy Ruuhimäentie 51 14440 Ruuhimäki Puh. 0400 748 594	P	Raahen 2. Härkätorin apteekki Laivurinkatu 26 92100 Raahen Puh. 08 211 8100	Soffix Hundfysio Näsvägen 197 A 65410 Sundom Puh. 050 465 6392	Thinkflow Oy Savirunninkatu 2 04260 Kerava Puh. 09 720 6310	Wahlroos verkstad T:mi Grankärrvägen 10 66160 Längänne Puh. 040 722 1083
Maanrakennuspalvelut Pertti Koponen Lammintauksentie 121 79100 Leppävirta Puh. 0400 273 715	Pekka Jerkku Oy Ansartie 2-4 00350 Helsinki Puh. 040 543 3992	Varattu	Suomen Akkutalo Oy Tukkitie 1 90520 Oulu	Tietosähkö Oy Ahertajankatu 2 04440 Järvenpää Puh. 044 336 6045	y
Malax Fysio Arne Huhtaoja T:mi Urheilutie 2 6 66100 Maalahti Puh. 06 365 1767	Pesutimangi Oy Niittykyläntie 70 02580 Siuntio Puh. 040 543 9855	Ravintola Antika Väinölänkatu 1 33100 Tampere Puh. 03 214 1282	Southwest Ware Oy Kivijärventie 177 29630 Pomarkku Puh. 0400 114 539	Tiltoimisto Satu Wähä Luotomäenkatu 8 95420 Tornio Puh. 041 547 4700	Yritystalous USKI Oy Hallimestarinkatu 26 20780 Kaarina Puh. 0400 468 358
MA-Tech Oy Lohkarekujat 2 62100 Lapua Puh. 050 444 3563	Phoster Oy Harolantie 187 27400 Kiukainen Puh. 040 760 7098	Rebecon Oy Vaeltajantie 2 B 6 33480 Ylöjärvi Puh. 040 779 4835	Kultakolikko.fi	Varattu	Hyvää Joulua!

Hyvää Joulua Opaskoirille toivottavat:

A & T Myyry Oy
AC & Heating System Oy
Aila Kalske
Aipaette Oy
Alatalon Rakennuspalvelut Arp Oy
Arkkitehtisuunnittelu Oy

Betroc Oy
BSH Partners Oy

CC Wizard Oy

Chilly Brown Oy Ltd
- Markkinointiviestintä

Concept Hifi Finland

DEVILISH AM

E. Vuola Oy
Elimäen Liikenne Oy
Elo -Maanrakennus Oy
EnviSafe Oy
EP:n Kehärakenne Oy
EW-Sport Ky

Fixafell Oy Ab
Fixu Ville Oy
Frisch Haus Finland Äyriäistukku

Hautaustoimisto Saarinen

Hautaustoimisto Werthmann.
(Begravningsbyrå Artzén & Co Ab)

Helsingin Toimistosiivous Oy
Hirnu & Kirsu
Hirsisuunnittelu Partanen

HK Kolarikorjaamo ja
Automaalaamo Oy

Homekoirat S&S
Hovikalla Oy

I & T Päivölä Oy
IndiCal Oy
Insinööritoimisto Heikki Luiro

J. Paanasen Liikenne Oy
JAJ Service
Jilotek Ky
Juppi-Laituri Oy
Jussilan Liikenne Avoin Yhtiö
Jyvä Media Oy
Jyväskylän Koiraumala Oy

Kaiwur Oy
KampIT Oy
Kempeleen Ykkösaiteekki
Koneurakointi Rytönen
Kortelainen Suvi Anne Katriina
Kuljetus J. Kaijansinkko Ky
Kuljetus Risto Putkinen Oy

Kuorma-autoilija
Erkki Matias Kananen

Käsityö-Kaisa Ky

Lahden Tasopalvelu Oy
Lakeuden Puutuote Oy
Lakiasiaintoimisto Palmgren Oy
Lakiasiaintoimisto Saarela Oy
Lakivainu Oy
Lapväärtin Peruna Oy
LVI-Asennus Hannu Nieminen
M Neuvonen T:Mi

Maalausliike Vesa Järvelä
Maanrakennus Leinamo Oy
Maanrakennus Posti Ky
Markkinointi Amoroso Oy
Merikristalli Oy
Moxli Oy Ab

NHP Yhtymä Oy

Oeab-Invest Oy
Olli-Heikki Haavisto

Parturi-Kampaamo Pirkko T:mi
Parturiliike Ritva Isokangas
Pereensaaren Sauna Oy
Pito- ja Juhlapalvelu Aitta Oy
Plugit Finland Oy

Puolakan Valmismatkat /
Linja-autoliikenne P.Puolakka

Rafiq Tmi
Ryhtä Kirsi Maarit Katariina

Saas Instruments Oy
Sairaankuljetus Maavirta Ky
Satateräs Oy

Seinäjoen Trimmauspalvelu
Eija Myllykoski

Sepän puutarhatila
SoteHotellit Oy
Star Tours Oy
Strand Carl-Johan
Stroman Oy
Suomen Kaivosaneeraus Oy
Suomen Laatupuhdistus Oy
Suoraman Elementti Oy
Sysmän Kolarikorjaamo Auvinen Oy
Sähköpalvelu Keskitalo Ky

Taxis Sari Lähde
Tili-Akka Oy
Tilihelppi Oy
Tilipalvelu Sirpukka Ky
Tili-Tenhovalo Ky
Tilitoimisto Jarmo Lahtinen

VALO Group Oy
Veikari Oy
Viher-Arkki
Visio Firma Oy
VV-Kuivaus Lahti Oy

Wahlroos verkstad

Ylälohjan putkityö

OTTIS

VIIMEINEN PIPARIN METSÄSTYS

Opaskoirakerhon
pikajoulut.

On niin
kurjaa, kun
tämä on vilka
joulusi opaskoi-
rana!

Olisiko jotain leppisiä ommuttu-
nikseja meille pönnuille? Superhyper-
suojatienvylitys tai Eeppinen
ovenetsintä

Älä koske niiden
eväisiin. Eivät
arvasta sitä. Eivät
ihmiset - eikä tontut!

PEITÄNYT KUKAT
LAUKUSSESSA...

Vanha-
Musti?

Niin,
Ottis?

Joutavia! Siirrymme antoisille
eläkepäiville kuusamoon ja
alan harrastaa siinä jalkausta.
Ohi hyvin vanhojen ja hitaiden siilien...

Eväistä puheenollen...
Mikäs piparise siihen
pöydän reunalle on jäänyt?

On aika urani viimeisen
piparin metsästyksen!

MUTTA SINÄHÄN
JUURI SANOIT-!

Pyhi! Säännöt on pennuille! Minä
olen pioni eläkkeellä ja siksi olen-

=VILLI JA VAPAA!

?!?

Katso,
Ottis, näin
ammattila-

©Sari Hyvönen

-kukkakaali?!

Ehkä koskaan ei tule
liian vanhaksi ollakseen
kiltti koira, vai mitä Musti?

Pyh ja pöh!

Ainakin se
on terveellistä?

Ihme koira, syö
kukkakaalia
jouluuna...

Last christmas I gave you my heart
but the very next day...

Hyvää
Joulua!

Hyvää ja rauhallista joulua!

HANNELE KUOPPALA, TURKU

Hestia on 9-vuotias kultainen noutaja, iloinen ja aktiivinen – kiitos B-Cure Laserilla annetun hoidon. Hänellä todettiin spondyloosi (selkärangan eräänlainen rappeumasairaus) vuonna 2021. Siitä asti olen käyttänyt laseria hyvällä menestyksellä. Ja kun viimeksi löytyi tassustakin kulumaa, on siihenkin saatu hyvää apua laserista. Myös eläinlääkäri suositteli ylläpitohoitona laseria, koska vaste on niin hyvä. Aina hoidon jälkeen on koira rento ja askel kevyt. Suosittelen!

TITTA JÄRVENPÄÄ, KUOPIO

Olen MM-tason koiraurheilija ja hommasin B-Cure Laserin niin itseäni kuin koiriani Ossia ja Fannia varten. Itselleni olen käyttänyt laseria mm. tenniskynärpään hoitoon, ja säännöllinen laserointi auttoi vai-vaan. Toinen koiristani on varsin vauhdikas ja tekeväälle sattuu. Laser on ollut korvaamaton apu mm. varpaan nivelsidevammassa sekä pienessä rannevammassa. Laser on muutoinkin viikoittaisessa käytössä hieronnan tukena ja aina myös kisareissulla mukana. Kun otan laserin esiin ja menen istumaan lattialle, koirat suorastaan jonottavat kumpi pääsee ensin hoidettavaksi. Laite on näppärän kokoinen ja kätevä käyttää, vahva suositus!

B-Cure Laser

Turvallinen kotihoitolaite lemmikkien kivun lievitykseen ja haavojen hoitoon

B-Cure Laser löytyy jo tuhansista suomalaiskodeista, mutta harvempi ajattelee, että sitä voi hyödyntää myös perheen rakkaiden lemmikkien hoidossa.

Lihäs- ja nivelkivut, ihovauriot ja tassuhaavat paranevat nopeammin terapian avulla. Kevyellä ja ladattavalla laitteella hoitaa tehokkaasti ja turvallisesti eläimen koosta ja paikasta riippumatta.

B-Cure Laseria käyttävät Suomessa kotitalouksien lisäksi mm. eläinlääkärit, koirahierojat ja hevosten hoitajat.

Pienille ja suuremmillekin eläimille

Fysioterapeutti **Eira Laine** on hoitanut B-Cure Laserilla hevosten tuoreita ja vanhoja jännevammoja.

"Tuoreissa turvotus on saatu nopeammin laskemaan ja paraneminen vauhtiin, vanhoissa vammoissa on vältetty esim. hokkikauden alkaessa ontumiselta, ja jännevamman arpimuodostus näyttäisi pienentyneen."

Hän on hyödyntänyt laitetta myös koiran polvileikkauksen jälkihoidossa.

"Koiran polvileikkauksen jälkitilan hoidossa on saatu turvotus pidettyä minimissä. Koira alkanut nopeasti vauraamaan leikattuun jalkaansa. Laser

oli hyvin tärkeä osa kuntoutusta, etenkin kun sopivan kipulääkkeen löytyminen oli hankalaa. Laser oli ainoa kipuhoido."

Turvallinen ja edullinen hoitomuoto

Turvallisella, helppokäyttöisellä B-Cure-kotihoitolaitteella ei ole kontraindikaatioita eikä yliannostusvaaraa ja näin sitä voi hyödyntää koko perhe lemmikkejä myöten.

Tuloksellinen laserhoito saavutetaan kuurinomaisella hoidolla. Esimerkiksi rasitusvamman tai tulehduksen tulee hoitaa kaksi kertaa päivässä noin viikon ajan, haavaa kerran päivässä paranemiseen asti ja lihasjumeja muutamia kertoja, kunnes tuntuu hyvältä.

Koska laitteen odotettava huoltovapaa käyttöikä on peräti 30 000 hoitokertaa, jää muutaman satasen arvoisen laitteen hoitojen hinnaksi vain muutama eurosentti. Laitteen voi myös vuokrata kuukaudeksi kokeiluun. ■

B-CURE LASER (808 nm)

Sama laite hyödyttää koko perhettä

B-CURE LASER

Laserterapia (LLLT) stimuloi kudosta solutasolla parantaen sen omaa toimintaa ja uudistumiskykyä. Se vaikuttaa verenkiertoon, aineenvaihduntaan sekä kehon endorfiinituotantoon lievittäen kipua. Laser lisää elimistössä myös kollageenin ja elastiinin luonnollista tuotantoa, joita keho tarvitsee kudosturvaurioiden korjaamiseksi.

Muistilista B-Cure Laserin käyttöön

1. Käynnistä
2. Sääda hoitoaika
3. Hoida 6 minuuttia
4. Paraneminen alkaa!